

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE EKSTREMİST GRUPLARDAN
HİZBULLAH
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

ERCAN TOPÇU

DANIŞMAN
PROF. DR. ALİ RAFET ÖZKAN

KASTAMONU 2019

TEZ ONAYI

Ercan TOPÇU tarafından hazırlanan "Türkiye'de Ekstremist Gruplardan Hizbullah" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve oy birliği / oy çokluğu ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Prof. Dr. Ali Rafet ÖZKAN/Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Mustafa BIYIK/Hitit Üniversitesi

Jüri Üyesi

Doç. Dr. İbrahim YENEN/ Kastamonu Üniversitesi

22/02/2019

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU

TAAHHÜTNAME

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Türkiye’de Ekstremist Gruplardan Hizbullah” adlı çalışmamın içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Ercan TOPÇU

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
TAAHHÜTNAME.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1
1. TERÖR VE TERÖRİZM.....	3
1.1.1. Terörizme Etki Eden Unsurlar.....	6
1.1.1.1. İdeolojik Unsur.....	6
1.1.1.2. Örgüt Unsuru.....	7
1.1.1.3. Şiddet Unsuru.....	7
1.2. Dünyada Terör ve Terörizm.....	7
1.2.1. Devlet Terörü.....	9
1.2.2. Uluslararası Terörizm.....	10
1.2.3. Nükleer Terörizm.....	11
1.3. Türkiye’de Terör ve Terörizm.....	13
1.3.1. Devrimci/Sol Terörizm.....	14
1.3.2. Bölücü Terör.....	17
1.3.3. Dini Motiveli Terör.....	19
2. TÜRKİYE’DE EKSTREMİST BİR TERÖR ÖRGÜTÜ HİZBULLAH.....	21
2.1. Türkiye’de Hizbullah’ın Kurucusu Hüseyin Velioğlu.....	22
2.1.1. Hüseyin Velioğlu’nun Hayatı.....	24
2.1.2. Hüseyin Velioğlu’nun Düşünce Yapısı.....	26
2.2. Hizbullah’ın Fikirleri.....	30
2.2.1. Cihat Anlayışı.....	32
2.2.2. Devlet Anlayışı.....	33
2.2.3. Toplum Anlayışı.....	34
2.2.4. Hizbullah’ın Dünya Görüşü.....	35
2.3. Hizbullah’ın Stratejisi.....	37

2.3.1. Tebliğ.....	37
2.3.2. Cemaat.....	39
2.3.3. Devrim.....	40
2.4. Hizbullah'ın Amacı.....	41
2.4.1. İran İslam Devrimi.....	42
2.4.2. Bölgenin Yapısı ve Dini Hassasiyetleri.....	43
2.4.3. Şer-i Bir Devlet Anlayışı.....	44
2.5. Hizbullah'ın Yapılanma Modeli.....	45
2.5.1. Militan Temini.....	46
2.5.2. Silah Temini.....	47
2.5.3. Gelir Kaynakları.....	48
2.6. Hizbullah'ın Diğer Gruplara Yaklaşımı.....	50
2.6.1. PKK İle İlişkiler.....	52
2.6.2. İslami Cemaat ve Gruplarla İlişkiler.....	54
2.6.3. Güvenlik Güçleri ile Olan İlişkileri.....	55
2.7. Hizbullah'ın Bölgesel Yerleşim ve Göç.....	58
2.7.1. Güneydoğu Yılları.....	59
2.7.2. Göç'ün Nedenleri.....	59
2.7.3. İstanbul Yılları.....	60
2.8. Hizbullah'ın Eylemleri.....	61
2.9. Hizbullah'ın Sonu.....	72
2.9.1. Beykoz Operasyonu.....	72
2.9.2. Ele Geçen Arşiv.....	74
2.9.3. Dağılma Süreci.....	75
2.10. Hizbullah'ın Yasallaşma Çalışmaları.....	76
2.10.1. Mustazaf Der.....	76
2.10.2. Hüda Par.....	78
3. SONUÇ.....	79
KAYNAKÇA.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	90

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TÜRKİYE’DE EKSTREMİST GRUPLARDAN HİZBULLAH

Ercan TOPÇU

Kastamonu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ali Rafet ÖZKAN

Günümüzde bazı devletlerin ekonomik veya politik çıkarları gereği, bir kısım devletlerin ise, uluslararası alanda kendi milli politikaları ile çatışan diğer devletlere karşı dolaylı yıpratma ve dayatma yöntemi olarak terörizmi bir maşa olarak kullanmaları sonucu terörizmin boyutları genişlemiş ve uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Bu durum sadece yakın ve orta doğuda değil, dünya yüzeyinin genelini kapsamaktadır. Bugün Afganistan’da, Pakistan’da kimler oyun oynuyorsa, Arabistan’da, Yemen’de, Kuveyt’te, Ürdün’de bunlar oyun oynamaktadırlar. Enerji kaynakları bakımından zengin olan yakın ve orta doğuda, istedikleri şekilde enerjiden pay alabilmek için bir yarış içinde olan ABD, İngiltere, Almanya, Fransa ve Rusya gibi ülkeler ile enerjiden çok kendi güvenliği ve topraklarını genişletme hevesinde olan İsrail, bazı paydalarda birleşmektedirler. Bu ülkeler; bölge ülkelerinin çıkaracakları sesleri kısmak için zamanında terör örgütleri kurdurup, bu terör örgütleri ile istedikleri bölgede kargaşa çıkararak, bölge ülkelerine barış ve demokrasi adına müdahale etmekte ve bu şekilde buraların ekonomik kaynaklarını da sömürmektedirler. Bütün Dünya sol görüşlü terör örgütlerinin Rusya menşeli, radikal dinci terör örgütlerinin ise İran menşeli olduğunu benimsemiştir. Elbette ki Rusya ve İran’ın terör örgütleri ile ilişkileri göz ardı edilemez, lakin dünya yüzeyinde terör örgütlerinin kurulup yönetilmesi maalesef batılı ülkeler eli ile olmaktadır. Özellikle ABD, İngiltere ve İsrail dünya üzerinde terör örgütlerinin kurulup, geliştirilmesinden ve ardından yönetilmesine kadar birçok alanda beraber hareket etmektedirler. Bölge ülkesi olarak Türkiye’nin sesini çıkarmaması, bölgede olan diğer ülkelere örnek teşkil etmemesi, bölge ülkelerini bir araya getirerek kendilerine karşı durmaması için, Türkiye’de de birçok terör örgütleri kurdurmuşlardır. Hizbullah terör örgütü işte bu örgütlerden sadece bir tanesidir. Tezimizde Hizbullah terör örgütü lideri olan Hüseyin Velioğlu’nun kimler tarafından devşirildiğini, kendisine kimlerin nasıl örgüt kurdurduğunu, bu örgütün nasıl korunup kollandığını, gerektiğinde silah ve militan bakımından nasıl desteklendiğini, Türkiye’de kaos çıkarmak ve başka terör örgütlerinin önünü açmak için kimler tarafından kullanıldığını, liderinin zamansız ölümü üzerine dernek ve vakıflar aracılığı ile legal alana taşınmaya çalışılan örgüt tabanının, son olarak nasıl siyasi bir partiye dönüştürüldüğünü ve bunun ardındaki batılı ülkelerin ileriye yönelik planları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terör, Türkiye’de Terör, Hizbullah Terör Örgütü, Enerji.**Şubat 2019, 90 sayfa**

ABSTRACT

Master's Thesis

HEZBOLLAH, ONE OF THE EXTREMİST GROUPS İN TURKEY

Ercan TOPÇU

Kastamonu UniversityII

Institute for Social Science

Department Of Philosophy and Religious Studies

Supervisor:Prof. Ali Rafet ÖZKAN

Today, the dimensions of terrorism have expanded and gained an international character owing to the fact that it is used as a tool by a number of states which aim an indirect degradation and imposition against the other states conflicting with their national policies in the international arena, and some others which pursue their economic or political interests. This situation covers not only the Near and The Middle East but also the entire World. Who are playing a game in Afghanistan, and Pakistan are currently playing a game again in Saudi Arabia, Yemen, Kuwait and Jordan. Israel, which is ambitious to safeguard and expand its territory rather than energy, is somehow united with the United States, Britain, Germany, France and Russia, who are in a race to get a share of the energy in the Near and Middle East, rich in energy resources. These states set up terrorist organizations in time in order to silence the regional states, incite anarchy in the targeted regions by the help of these terrorist organizations, intervene in the regional states in the name of peace and democracy, and thus exploit the economic resources of these areas. The whole World believe that terrorist organizations with the leftist tendencies originate from Russia and the radical terrorist organizations originate from Iran. Of course, Russia and Iran's relations with terrorist organizations cannot be ignored, but unfortunately the establishment and management of terrorist organizations on Earth is carried out by Western countries. In particular, the United States, Britain and Israel act together in many areas such as the establishment, development and management of the terrorist organizations across the globe. Also, in Turkey many terrorist organizations were founded to restrain Turkey as a country in the region from uttering a word, from being a model state to the other countries in the region, and its stand against them uniting the regional countries. The Hezbollah terrorist organization is just one of these terrorist organizations. In this research, we tried to find out by whom Hüseyin Velioğlu, the leader of the Hezbollah terrorist organization, was picked, how he founded the organization, who urged him for this organization, how this organization was protected and supported and how it was supported with weapons and elements when necessary, by whom it was used to provoke chaos in Turkey and to pave the way for the other terrorist organizations, how the organization's base which was attempted to move to a legal area through the associations and foundations on the untimely death of its leader was finally turned to political party, and the future plans of the western countries.

Key Words: Terror, Terror in Turkey, Hezbollah Terror Organization, Energy.**February 2019, 90 pages**

ÖNSÖZ

Kâinata hiçbir şey tesadüf değildir ve kendiliğinden ortaya çıkmaz. Bu dünyada cereyan eden her şey bir sebep-sonuç kanununa bağlıdır. Şiddet ve terör'de bu bağlamda mütalaa edilmelidir. Konu dini terör olunca, arkasındaki odakların çok daha düzeyli ve derinlemesine araştırılması gerekmektedir.

Tarih boyunca sürekli kan döküp, şiddete başvuran Hristiyanlar, kendi kötülüklerini örtmek için genellikle Müslümanları kalkan olarak kullanmışlardır. İslam'ın savaş dini ve şiddet yanlısı olduğunu göstermek için İslam ülkelerinde kanlı emellerine hizmet edecek sözde dini görünümlü terör grupları kurmuşlardır. Kurdukları bu grupları finanse ederek istedikleri zamanda istedikleri kadar terör eylemini sahneye koymuşlar ve dünyanın belleğine İslami terörizmi veya başka bir ifade ile İslam'ın terörist karakterde bir din olduğu algısını yerleştirmişlerdir.

Genel kanaat olarak sol görüşlü terör örgütlerinin, Sovyetler Birliği menşeli oldukları, radikal dini terör örgütlerinin ise İran menşeli oldukları, örgüt militanlarının görüşlerinden dolayı bu ülkelerin devrim hareketlerinden etkilendikleri, sadece etkilenmekle kalmayıp militanlarının bu ülkelerde eğitim gördükleri, bu ülkeler tarafından korunup kollandığı tezinin aslında bir aldatmacadan ibaret olduğu görülmektedir. Bu iki ülkenin kendi çıkarları doğrultusunda terör örgütlerini destekledikleri bilinmekle birlikte, batılı ülkeler olarak bildiğimiz ve başını ABD, İngiltere ve İsrail'in çektiği ülkelerin, dünya yüzeyinde mevcut doğal kaynakları sömürmek amacı ile gerekli zemini hazırlayarak, terör örgütlerine kurdukları ve yönettiklerini. Bu sayede hedeflenen bölgelerde kargaşa çıkararak daha sonra buraların demokrasi getirmek vadi ile nasıl işgal edildiği, Türkiye Hizbullah'ı örneği ile ortaya koymaya çalışılmıştır.

Bu konuyu öneren, çalışmamın her aşamasında destekleyen, cesaret veren, yönlendiren, görüş önerileri ile yol gösteren yurtdışında olduğu vakitlerde bile çalışmamla yakından alakadar olan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ali Rafet ÖZKAN başta olmak üzere, bu araştırma süresinde kendilerine yeterince vakit ayıramadığım kıymetli aileme anlayışlarından dolayı sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Gayret bizden tevfik Allah tandır.

Şubat 2019

Ercan TOPÇU

KASTAMONU

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
AKINCILAR	: Milli Türk Talebe Birliği İçindeki Radikal Bir Grup
BM	: Birleşmiş Milletler
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CEYŞULLAH	: Allah'ın Ordusu Anlamını Taşıyan Selefi Zihniyette Terör Örgütü
CİA	: Amerika Birleşik Devletleri Haber Alma Örgütü
DEVYOL	: Devrimci Yol
DEVSOL	: Devrimci Sol
DHKP	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi
DDKO	: Devrimci Doğu Kültür Ocakları
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephe
DYÖD	: Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği
EL KAİDE	: Kuruluş anlamında Sovyet İşgaline Karşı Afganistan'da Kurulan Birlik
FİS	: İslami Selamet Cephesi
FKF	: Fikir Kulüpleri Federasyonu
FETÖ/PDY	: Fethullahçı Paralel Devlet Yapılanması
GÖÇDER	: Göç Edenler Kültür ve Dayanışma Derneği
GKK	: Geçici Köy Korucusu
GLADİO	: NATO'nun Üye Ülkelerde Kurduğu Gizli Örgütlenme
HİZBULLAH	: Allah'ın Taraftarı – Terör Örgütü
HİZB-U TAHRİR	: Kudüs Merkezli İslamcı Siyasal Parti
HÜDAPAR	: Hür Dava Partisi
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
İHÖ	: İslami Hareket Örgütü
İBDA/C	: İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi
İCCB/AFİD	: İslami Cemaat ve Cemiyetler Birliği Anadolu Federe İslam Devleti
İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti Terör Örgütü
JİTEM	: Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele
JUSMATT	: Amerikan Askeri Yardım Heyeti
KAWA	: 1980 Öncesi Doğu ve Güneydoğuda Faaliyet Yürüten Kürtçü Örgüt
KMD	: Komünizmle Mücadele Derneği
KOMİNFÖRM	: Sosyalist Ülkelerce Kurulan Birlik
KOMEKAN	: Rusya Liderliğinde Kurulmuş Milletler Arası İşbirliği Örgütü
KİDH	: Kürdistan İslami Devrim Hareketi
KCK	: Kürdistan Topluluklar Birliği
KUK	: Kürdistan Kurtuluşçular Örgütü
KİS	: Kitle İmha Silahları
MED-ZEHRA	: Mezopotamya Eğitim Derneği – Zehra Grubu
MHP	: Milliyetçi Harekât Partisi
MTTB	: Milli Türk Talebe Birliği
MSP	: Milli Selamet Partisi
MSYK	: Milli Savunma Yüksek Kurulu
MI6	: İngiliz Haber Alma Örgütü
MOSSAD	: İsrail Haber Alma Örgütü
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MİB	: Milli İstihbarat Başkanlığı
MUSTAZAF DER:	Mustazaflar Derneği

NATO	: Kuzey Atlantik Paktı Örgütü
NSA	: Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Dairesi
NED	: Demokrasi Vakfı
ÖHD	: Özel Harp Dairesi
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
PENTAGON	: Amerika Birleşik Devletleri Askeri İşlemler Birimi
RIZGARI	: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Partisi
SSCP	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
STK	: Seferberlik Tetkik Kurulu
TAYAD	: Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKPML	: Türkiye Komünist Partisi Marksist Leninist
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Örgütü
TİİKP	: Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TKİH	: Türkiye Komünist İşçi Hareketi
UKO	: Ulusal Kurtuluş Örgütü
VASAT	: Dini Kisveli Terör Örgütü

GİRİŞ

Yaratılış gereği insan, inanma fıtratı üzerine dünyaya gelir. Günümüzden başlanarak geriye doğru gidildiğinde, ne kadar geriye gidilirse gidilsin, inançsız bir toplum ile karşılaşılmamıştır. Toplu halde yaşamayı seçen insanlar, bir arada yaşamının getirdiği zorluk ve kargaşanın ortadan kaldırılması adına belli kurallara ihtiyaç duymuşlardır. Bu kuralların dayanak noktası genellikle din olmuştur. Din insanların bir arada yaşarken dikkat etmeleri gereken kuralları bir bakıma bünyesinde barındırmaktadır. İnanç sistemleri hukuk kurallarının başlangıcı olarak görülmektedir. Toplumların içtimai sistemleri inançlarına göre farklılık arz etmektedir.

Dinlerin ana hedefi insanların dünya ve ahiret mutluluğudur. Fakat zaman zaman dinler, bu ana amaçlarından sapmış veya art niyetli insanlar tarafından saptırılmışlardır. Bu saptırma dinlerin orijinal halleri bozulmak sureti ile ya da dinlere sonradan yapılan eklemelerin orijinalmiş gibi gösterilmesi şeklinde tezahür etmektedir. Pek çok dinde görülen din savaşları bunun en canlı örneğidir.

Hemen hemen bütün inanç sistemlerinde başta insan olmak üzere, canlıların yaşama haklarına saygı üzerinde durulmaktadır. Kimi dinlerde kâinatın tamamı için yaratanın eseri olması sebebi ile saygıyı hak ettiği düşünülmektedir. Saygı gösterenlerin mükâfatlandırılacağı gibi, buna aykırı davranışların cezalandırılacağı da dile getirilmektedir. Hinduizm ve Budizm’de ahimsa prensibine rağmen, günümüzde bile Myanmarlı Budistler, Arakan’lı Müslümanları kendi dinlerinden olmadığı gerekçesi ile katletmektedir. Yahudilikte kan akıtmayın emrine rağmen, günümüzde Yahudi inancına sahip İsrail, Filistinlilere büyük bir zulüm uygulayarak kadın, çocuk, yaşlı, genç demeden Filistinlileri öldürdüğü bilinmektedir. Yine İslam’ın öldürmeyin emrine rağmen, Hizbullah ve DAİŞ gibi gruplar bu emri çiğneyerek kendileri gibi düşünmeyen, kendileri gibi yaşamayan insanları öldürmeyi helal, mubah ve meşru görmektedirler.

Bu durum göstermektedir ki, insanlar bireysel yazdıkları hukuk kuralları çerçevesinde dinin ana çizgisini zedelemekte ve dinde istenmeyen bir şiddet oluşmasına zemin hazırlamaktadırlar. Bu şiddet bir dinin içerisindeki aynı dine mensup insanlara zarar verdiği gibi, o dinin dışında başka dinlere mensup insanlara da zarar vermektedir. Bu gruplar çoğu zaman dünyada şiddetin devam etmesini arzulayan büyük sistemlerin amaçlarına hizmet etmektedirler. Bu şekilde din içerisinde barışçıl amaçlı olarak dile getirilen mücadele gibi terimleri kendi yararlarına kullanmak sureti ile güya “din içinde yer alan şiddeti” din dışına da taşıyarak farkında olarak ya da olmayarak bir nevi teröre taşeronluk yapmaktadırlar.

Çalışmamızda, genel kanı olarak görüşlerine göre terör örgütlerinin bazı ülkeler ile ilişkilendirilmesinin yönlendirmeden ibaret olduğunu tespit amaçlıdır. Marksist ve Leninist sol örgütlerin Rusya tarafından desteklendiği ile radikal İslami terör örgütlerin İran tarafından desteklendiği söylemi dünyanın büyük bir bölümü tarafından kabul görmektedir. Rusya ve İran’ın terör örgütleri ile ilişkileri inkâr edilmemekle birlikte, dünya yüzeyinde hangi görüşten olursa olsun, terör örgütlerinin aslında batılı ülkeler tarafından kullanıldığı göz ardı edilmeyecek bir durumdur. Batılı egemen ülkeler, dünyadaki enerji kaynakları ile diğer doğal kaynakları paylaşmak adına, birçok terör örgütüne toleranslı davranabiliyorlar. Terör örgütleri desteklenmek sureti ile bulundukları bölgelerde kargaşa ortamı oluşturularak, bu alanlara demokrasiyi getirmek vaadi ile işgal edilerek, doğal kaynakların sömürülmesi hedeflenmektedir. Biz bu durumu Türkiye Hizbullah’ını örnek vererek irdelemeye çalıştık.

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak, açık kaynakların taranması usulü ile elde edilen verilerin derlenerek aktarılması hedeflenmiştir. Bunun için, yazılmış makale, kitap, dergi, gazete, tez v.b. kaynaklardan yararlanılmıştır. Konunun yakın zamanda ülke tarihine etki etmiş olması, hedef terör örgütünün katı kurallarının bulunması ve gizliliğe önem vermesi, örgütten ayrılan militanların sesiz kalmayı seçmesi gibi nedenlerden dolayı örgütün tam olarak deşifre olmasına engel teşkil etmiştir. Konu ile ilgili yazılı ve görsel medyada birçok bilgi bulunmasına rağmen, bu bilgilerin güvenilirliği sorgulanır niteliktedir. Söz konusu örgüt ile ilgili akademik alanda yeteri kadar çalışma yapılmamış olması, yapılan çalışmaların da güvenlik bilimleri fakültelerinde hazırlandıklarından taraflı çalışma olmaları, objektif bilgilere ulaşmayı zorlaştırmaktır. Açık kaynaklardan elde edilen bilgiler objektif bir gözle etki altında kalınmadan aktarılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın amacı; dini motiveli terör örgütlerinin, inanç sistemlerini bahane ederek diğer görüşlere sahip terör örgütleri gibi, hukuk dışı girişimlerde bulunduklarında, terörist birer yapılanmadan ibaret olarak görülecekleri ve belli bir aşamadan sonra değişik güç odakları tarafından yönlendirilebileceklerinin ve bu durumun kendileri ile birlikte içinde bulundukları topluma da zarar vereceğinin bilinmesi içindir.

1.TERÖR VE TERÖRİZM

İnsanın fitratında; kendini üstün görme, her zaman için haklı olma, en iyiyi ve en güzeli kendine yakıştırma duygusu yer almaktadır. Fitraten kendine yakıştırdığı bu olguları belirli bir süreçte elde edemediği takdirde, elde edebilmek için çeşitli çabalar içine girer. Bu çabalar çoğu zaman insanı gayri nizami durumlara yönlendirebilmektedir. Bu gayri nizami durumlara yönelen insanların sayıları topluluklar halinde belirli kural ve kaidelere uyararak yaşayan insanların sayısına oranla az olsa da, bu azınlığın çıkaracağı huzursuzluk, içinde yaşadıkları bütün toplumu etkileyebilmektedir. İşte olaya buradan bakıldığı zaman terör aslında insanın yaratılışı ile birlikte başlamıştır diyebiliriz.

Terör, Latince bir kavram olup, "korku" manasına gelmektedir. Korkunun yanı sıra panik, kargaşa gibi kelimelerde terör sözcüğünün manası içerisinde yer almaktadır. Fakat terör geniş kapsamlı bir kelime olarak 19.yy ortalarında itibaren dünya genelinde dillendirilmeye başlanmıştır. Ansiklopedik anlamda manası; “Bir gücü, bir iktidarı zorla kabul ettirmek amacıyla sistemli bir biçimde şiddet kullanma, yıldırma, tedhiş”¹ iken, sözlükte “kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için girişilen korku ve yılgınlık saçan şiddet hareketleri”² şeklinde ifade edilmektedir.

¹ Büyük Laresse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul, Milliyet Yayıncılık, C.22, s.1144

² Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü, Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları, Ankara, 1992, s. 124

Adına terör denen kargaşa ya da korku insanlık tarihi ile beraber var olan bir olgudur. İnsanların topluluklar halinde yaşamaya başlamaları ile birlikte; kıskançlıklar, göz dikmeler, ele geçirme çabaları toplumlarda kargaşa ve korkuya sebebiyet vermiştir. O zamanki adı terör olmasa da, kimi zaman haydut, kimi zaman korsan, kimi zaman eşkıya olmuştur. Günümüzde ise “terör” adını almıştır.

Herkesin üzerinde anlaşıldığı ortak bir terör tanımı yoktur. Birbirine benzer olmakla beraber farklı terör tanımları vardır. Ancak genel anlamda şöyle tanımlayabiliriz: “Terör, belli

bir siyasal, sosyal veya ekonomik amacı gerçekleştirmek için sivil insanlara, devlet yöneticilerine, devletin güvenlik güçlerine ve personeline, devlete ait veya özel araçlara, binalara ve tesislere şiddet uygulamak, şiddet tehdidinde bulunmak ve buna değişik biçimlerde yardımcı olmaktır.” Terör örgütlerini ortaya çıkaran sebepler, kullandığı yöntemler ve birbirinden değişik türleri ve tanımları mevcuttur. Ancak hedefleri açısından bakarsak ortaya farklı bir tablo çıkmaktadır. Terörün hedefi masum olana karşı masum olmayan yöntemleri kullanmaktır. Yapılan eylemler, bombalı saldırılar, camilerde, kiliselerde, stadyumlarda, duraklarda vs. İnsanların toplu yaşam alanlarına yönelik yapılan bu saldırıların asıl amacı, insanı ve toplumu korkutmak, panik oluşturmak ve yıldırmaktır.

Hasan Sabah’ın müritlerine hitaben “Biz sadece bir kişiyi öldürmekle kalmayıp, bin kişinin kalbine de korku tohumları ekeceğiz” ifadesi bu durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Terör örgütleri böylece taleplerinin kabul edilmesini sağlamaya çalışır ve aynı zamanda kendi saygınlığını artırmayı hedefler. İnşa ettiği korku imparatorluğu ise, yanına kar kalır.³ Mesele terör olgusunu kelime anlamı olarak dar bir kalıba sokmakla çözülecek bir durum değildir. Bu sebeple terörün insanlığın varoluşu ile başladığını ve yok oluşu “kıyamet” ile sona ereceğini insanların kabul etmesi gerçeğidir. Meseleye bu açıdan bakıldığı zaman terör kökten bitirilemese bile zararlarının minimize edilmesi yönünde çalışmalar yapılabilir.

³ Mustafa Keskin, “*Patolojik Bir Vaka Terör*”, *Akademik Perspektif dergisi*, 10 Mart 2012

Terörü dolaylı ya da dolaysız olarak destekleyen bütün unsurların, istisnasız olarak terörizm olgusu içine sokulabileceği değerlendirildiğinden, terörizm-terör kadar dar bir alana sıkıştırılarak açıklanamaz. Terörün belli bir açıklaması bulunmasına karşın, terörizmin belli bir kalıp içinde açıklanması yetersiz kalmaktadır. Bunun ana sebebinin ise 20.yy’da birbirine rakip devletlerin terör ve terörizmin açıklamasını, kendilerine göre farklı bir şekilde yorumlar getirmelerinden kaynaklanmaktadır. Bir devlete göre bir grubun faaliyeti terör ve o grupta terör örgütü olarak değer kazanırken, bir diğer devlete göre o grup özgürlük savaşçısı, faaliyeti de özgürlük mücadelesi şeklinde değerlendirilebilmektedir. Dünya yüzeyinde mevcudiyetini koruyan devletler dini hassasiyetlerine göre birbirlerine yakınlaşmakta ya da uzaklaşmaktadırlar. Bu yakınlaşma ve uzaklaşma devletlerin terör ve terörizme bakış açısını da belirginleştirmektedir. Bir diğer sebep ise uluslararası arenada devletlerin gücü niteliğindedir. Uluslararası arenada güçlü devletlerin olası terör faaliyetlerine karşı mücadelesi haklı, mücadele ettiği ise haksız iken, aynı çerçevede güçsüz devletlerin mücadeleleri çoğu zaman uluslararası arenada desteksiz kalabilmektedir.

Uluslararası terörizm de dâhil, terörün tüm çeşitleri için geçerli olan ikinci koşul ise terör algılamalarıyla teröre ilişkin hukuki düzenlemelerin yapılabilirlik ve uygulanabilirliğinin devletlerin uluslararası arenada gücüyle orantılı olmasıdır. Terör tehdidinde muhatap olan devlet, uluslararası arenada yeterince güçlüyse, öncelikle bu devlete yönelik tehdit küresel terör olarak algılanmaktadır. Bu algılama biçimi sonucunda o devletin ulusal veya uluslararası hukuki düzenlemelere dayanarak, dost-düşman devlet ayrımı yapma ve bu ayrıma dayanarak ulusal sınırları dışında da terörizmle savaşabilme hakkı olduğu kabul edilmektedir. Hatta çok güçlü devletler, herhangi bir hukuki düzenlemeye de ihtiyaç duymadan uluslararası anti terör operasyonlarına girişebilmektedirler. 11 Eylül saldırılarının ardından ABD’nin Afganistan’ı işgal etmesi ve ele geçirdiği Taliban üyelerini Guantanamo askeri üstünde sorgulaması konumuz bakımından çarpıcı bir örnektir.

Uluslararası arenada yeterince güçlü olmayan bir devlet teröre muhatap olduğunda ise yukarı da belirtilen uygulamalar tamamen değişmektedir. Terör algılaması yerel veya yöresele dönüşmektedir. Böyle bir durumda; ulusal veya uluslararası hukuk kuralları ne derse desin, ilgili devlet teröre karşı hangi hukuki düzenlemeleri yaparsa yapsın, hukuk sistemi dışında kalan; "teröristle anlaşma, uzlaşma yolu arama, taviz verme, etnik kimliği tanıma, devlet sistemini değiştirme" gibi öneriler egemen güçlerce ilgili devletin önüne konmaktadır. Askeri çözümlere başvurma ve iç güvenlik harekâtı uygulama gibi yöntemler ise "insan haklarını ihlal" suçlamasıyla karşılaşmaktadır. Özetle, ulusal terörle mücadele hukukunun sınırı; o devletin uluslararası arenadaki gücünün sınırı ile çakışmaktadır.⁴

1.1.1.Terörizme Etki Eden Unsurlar

Terörizme etki eden unsurlar ülke bazında değişmekle birlikte genel kanı olarak üç ana unsur üzerinde durulmaktadır. Bunlar sırasıyla İdeolojik unsur, örgüt unsuru ve şiddet unsurudur.

1.1.1.1.İdeolojik Unsur

Bütün terör gruplarının faaliyetlerini dayandırdıkları düşünsel yapıya dayanan bir tarafları mutlaka vardır. Bu düşünsel yapı örgütün ideolojisini oluşturmaktadır. Örgüt kazandığı militanlarına ideolojisini, siyasi eğitim adı altındaki faaliyetleri ile vermektedir. Örgüt tabanına ideoloji ne kadar tesir ederse, örgüt o kadar güçlü olur. Marksist/Leninist (komünizm) ideoloji; devrim gerçekleştirerek bulundukları ülkenin yönetim şeklini değiştirmeyi hedef almıştır. Etnisite (etnik milliyetçilik) ideoloji; Yaşadıkları ülkeden milliyet unsurlarını öne sürerek ayrılarak bağımsız bir etnik bir devlet kurmayı arzulamaktadır. Dini kaynaklı ideoloji; bulundukları ülkenin yasalarını dini inançları doğrultusunda değiştirmek için mücadele vermektedir.

⁴ Türkiye Barolar Birliği, *Türkiye ve Terörizm*, Ankara, 2006, s. XIV

1.1.1.2.Örgüt Unsuru

Kanunlara uymasa bile bir faaliyetin terör faaliyeti sayılabilmesi için aranan şartlardan bir tanesi de örgüt şartıdır. Aynı amaç doğrultusunda bir araya gelen birden fazla insanlar bir örgütü oluşturmaktadır. Bir şiddet hareketinin terörizm içerisine dâhil edilebilmesi için illegal olarak birlikte hareket eden insanların varlığından söz etmek gerekmektedir. Terör gruplarının militan temin tarzlarının başında yasal olarak düzenlenen festival, gezi, konferans, söyleşi, müzik dinletisi, piknik gibi faaliyetler gelir. Bu yasal faaliyetlerde ideolojik altyapıya ısıdırılan militanlar, illegal alana aktararak örgüt içerisinde görevlendirme ile örgütte kemik bir yapıya dönüştürülür.

1.1.1.3.Şiddet Unsuru

Şiddet terörizmin ana unsurlarının başında gelmektedir. Örgüt, ideolojisine ulaşmak için halkın korku ve paniğe sevk edilmesi gerektiğini bilmektedir. Korku ve paniğe sevk etmenin en etkili yolu da silahlı mücadeledir. Bu sebepten örgütler gerek ülkenin yönetimin şeklini değiştirmek, gerekse ayrılıkçı bir devlet kurmak için mutlak suretle silahlı propaganda denen

mücadele yöntemini seçerler. Bu durum beraberinde şiddeti getirir. Şiddet silahlı propagandayı benimseyen bütün grupların ortak bir özelliğidir.

1.2. Dünyada Terör ve Terörizm

Yaşadığımız bu yüzyılda, teknolojinin bu kadar etkin kullanıldığı, güvenlik kuvvetlerinin her bakımdan tam donanımlı olduğu, uluslararası anlık veri akışının sağlandığı bir ortamda istenmeyen grupların varlıklarını sürdürebilmeleri hemen hemen olanaksız iken, birden çok terör örgütünün uluslararası alanda faaliyetlerini sürdürmeleri, Uğur Mumcu'nun; "Terör Örgütleri Yoktur, Terör Devletleri vardır" savını ön plana çıkarmaktadır.

Çalışmamızın başında terörün insanlık tarihi ile başladığını ve kıyamet ile son bulacağını dile getirmiştik. Önemli olan dünyamızda, terör ve terörizm adına yapılan hareketlere karşı ne tavır takınıldığıdır. Buna önem verilmelidir ki, gelecekte insanlık bir nebze de olsa rahat nefes alabilsin.

Nitekim ABD Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA) eski çalışanı Edward Snowden yaptığı açıklamada; "İŞİD'in arkasında ABD, İngiltere ve İsrail var. İŞİD'i kurmak için ABD istihbaratı (CIA), İngiliz istihbaratı (MI6) ve İsrail istihbaratı (MOSSAD) beraber çalıştılar. İŞİD lideri Ebubekir El Bağdadi, bir yıl boyunca MOSSAD tarafından yoğun bir askeri eğitime, dini kurslar ve konuşma becerisi kurslarına tabi tutuldu. ABD, İngiltere ve İsrail istihbaratları dünyadaki bütün terörü "eşek arısı yuvası" adlı bir strateji ile bir araya getirmeye çalışıyor. Üç ülke böylelikle dünyanın herhangi bir noktasında ajanları tarafından yönetilen yerel bir terör örgütü sayesinde hem enerji kaynaklarına ulaşmayı hem de bölgelerdeki siyasi boşluğu doldurmayı hedefliyor."⁵ şeklinde uluslararası basına beyanlatları olmuştur.

ABD eski başkanlarından Truman'ın ikinci cihan harbinin ardından Amerikan halkına yaptığı konuşmada; "Gözlerimizi Yakın ve Orta Doğu'ya çevirdiğimiz zaman vahim meseleler arz eden bir bölge ile karşılaşırız. Bu bölgede geniş tabii kaynaklar vardır. En işlek kara, hava ve deniz yolları buradan geçmektedir. Bu bakımdan büyük iktisadi ve stratejik önemi vardır."⁶ Şeklinde başlayan konuşması, bölge ülkelerinin zayıf ve etkisiz olduklarını, buralarda bulunan kaynaklardan yararlanabilmek için mutlak suretle bölgede tek başına güçlü bir devlet oluşumuna izin verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ancak bu şekilde buralardaki kaynaklardan istedikleri oranda faydalanabileceklerini dile getirmiştir. Bu konuşma batı devletlerinin doğudaki bakir topraklara sahip devletlerin topraklarına ne gözle baktıkların bir açıklaması niteliğini taşıdığı gibi, Ortadoğu'da terör ve kargaşanın son bulmamasına da ışık tutar cihettedir. Bütün bunlar bir araya getirildiğinde sanki egemen ülkeler için terör grupları gizli birer müttefik statüsü taşımaktadırlar. Onlara desteklerini her ne kadar inkâr etseler de, ilişkilerini tamamen de gizleyememektedirler. Elbette ki bu durumun çıkarlar üzerine kurulmuş bir dünya düzeninden kaynaklandığı göz ardı edilmemelidir.

⁵ Edward Snowden, ABD Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA) Eski Çalışanı, *İŞİD'i kim kurdu*, <http://www.milliyet.com.tr/edward-snowden-isid-in-arkasinda/dunya/detay/1926807/default.htm>, Erişim Tarihi: 01.01.2019

⁶ Barış Erten, *Türkiye-ABD ilişkilerinde Truman*, *Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 12 Sayı 21, 2009, s. 383

1.2.1.Devlet Terörü

Terör dendiği zaman genellikle insanların belleklerinde toplumun huzuruna veya ülkenin bütünlüğüne kast eden ayrılıkçı ya da menfaatperest gruplar şekillenmektedir. Terör

eylemi ne şekilde olursa olsun her zaman toplumların hafızasında nefretle anılan bir şiddet olayı olarak canlanmaktadır.

Şiddet; gerçekleştiği yere, zamana ve yapan kişilere göre değişiklik gösterse de, şiddetin temelde iki amacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki mevcut sistemi değiştirmek için yapılan şiddet eylemleri, ikincisi ise mevcut sistemi korumak amaçlı uygulanan şiddet eylemleridir. Terör amaçlı olarak “*Kurulan örgütlenmeler içerisinde en üst düzeye sahip yapılanma devlete aittir.*”

Mevcut sistemi korumak için uygulanan devlet terörü, diğer terör gruplarına karşı daha avantajlı durumdadır. Devlet terörü uygulayan sistemler ülkenin hem insan hem de silah gücünden yeteri kadar yararlanmaktadırlar. Üstelik başarılı olunması halinde bütün haksızlıklara rağmen bu yapılanların toplumun yararı için yapıldığı algısı topluma yayılmaya çalışılmaktadır. Çoğu zaman ülkeler çıkarları doğrultusunda devlet terörü uygulanan ülkelerin yaptıklarına ses çıkarmaz hatta destek bile verebilmektedirler.

Bazı ülkeler yönetimleri aleyhine oluşan hareketleri bertaraf edebilmek amacıyla terörü kullanmaktan çekinmemişler ve iç siyasetlerinde kendi halklarına karşı kullanmışlardır. “Örgütlenme modelindeki önemli değişimlerden ilki Fransız İhtilali'nin bir döneminde devlet mekanizmasının da bilinçli ve sistematik olarak terör yaratmak amacıyla kullanılmaya başlanmasıdır. Dönemi başlatan Fransız İhtilali, günümüzde "Yukarıdan Terör." diye isimlendirilen devlet terörü kavramının da yaratıcısıdır.”⁷

⁷ Türkiye Barolar Birliği, *Türkiye ve Terörizm*, Türkiye Barolar Birliği Raporu, 2006, **Türkiye Barolar Birliği Yayınları**, Sayı 107, sy.

1.2.2.Uluslararası Terörizm

Uluslararası alanda söz sahibi olan devletler, ekonomik ve politik çıkarlarını savunabilmek için büyük uğraşlar sarf etmektedirler. Bazı zamanlar söz sahibi ülkelerin diplomasi ile elde edemedikleri durumlar ortaya çıkmaktadır. Böyle bir durumda bahsi geçen bu ülkeler gerek kazanımlarını kaybetmemek adına gerekse de çıkarımlarını korumak adına farklı yöntemler geliştirmek durumunda kalmışlardır. Bu yöntemlerin başında ise bölgesel küçük veya büyük terör örgütleri gelmektedir. Söz sahibi ülkeler el altından hedefteki terör örgütü veya örgütlerini finanse ederek faaliyetlerini devam ettirmelerini ya da artırmalarını sağlamaktadırlar. İşte bu durum terörün uluslararası nitelik kazanmasına sebebiyet vermiştir.

Bilinmelidir ki, terör örgütlerinin arkasında destekleyici bir güç bulunmaması halinde hiçbir terör örgütünün uzun süre faaliyetini sürdürmesi mümkün değildir. Kaldı ki bazı terör örgütleri uzun zamandan beri dünya genelinde isimlerinden bahsettirmektedirler. Bu terör örgütleri ağırlıklı olarak radikal İslami terör örgütleri olarak bilinen terör örgütleridir. Uluslararası alanda söz sahibi olarak nitelediğimiz ABD 11 Eylül saldırılarını bahane ederek Afganistan ve ardından Irak'ı işgal etmiştir.

Ayrıca, uluslararası terörizmin niteliğine ilişkin olarak öne sürülen yaklaşımlardan, 2003'te ABD'nin Irak'ı işgali ve bu işgalin daha sonra açıkça kanıtlanan ve dönemin ABD dışişleri bakanı tarafından da gayri meşruluğu itiraf edilen, terörü devletlerin ve özellikle de ABD gibi emperyalist güçlerin uyguladığını savunan yaklaşımın fikriyatını desteklemektedir. Irak'ın işgali, şiddetin ve savaşın önüne geçmek amacıyla hazırlanan ve hukuki temelleri olan uluslararası anlaşmalara taraf bir devletin, tüm uluslararası hukuk normlarını ve kuruluşlarını

yok sayarak, daha sonra asılsız olduğu anlaşılan iddialarla bağımsız bir ülkenin ve bu ülkenin insanların varlığına kastetmesi anlamına gelen bir olaydır.⁸

⁸ Tuğçe Gençtürk, *Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar*, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, 03 Şubat 2012, s. 6, http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgencturk/Teror_Uluslararası.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2018

Uluslararası terörizm ülkelerin siyasal yapılarının değiştirilmesinde ve ülke yönetiminin şekillendirilmesinde de kullanılmaktadır. FETÖ/PDY terör örgütü yıllarca bir sivil toplum kuruluşu şeklinde tanıtılmıştır. Türkiye'nin zor zamanlarında kendisini korumayı başarmış olan bu yapı zamanı geldiğinde ülke yönetimini ele geçirmek için “15 TEMMUZ 2016” tarihinde darbe yapmaya kalkışmıştır. Bu darbenin öncesinde çeşitli yöntemlerle iktidarı değiştirmeyi denemiştir. Başaramayınca en son çare darbe yapmaya kalkışmıştır. Bu örgütün emeli sadece Türkiye Cumhuriyeti değil dünya yüzeyindeki bütün devletlerin yönetim biçimini değiştirmek ve tek elden yönetilmelerini sağlamak olduğu bugün artık bilinmektedir. Bunu da genç nesli kendi eğitim kurumlarında eğiterek bulundukları ülke yönetiminde söz sahibi olmalarını sağlamak şeklinde planladıkları bilinmektedir. Bu yapı, uluslararası arenada egemen güçler tarafından desteklenmeden dünya üzerindeki birçok ülkeye yayılmanın mümkün olmadığını bilecek kadar stratejik bir gruptur.

1.2.3. Nükleer Terörizm

Nükleer terörizm, genellikle tehdit amaçlı belli başlı terör grupları tarafından kullanılan bir tür terör çeşidi olmakla birlikte, uluslararası alanda nükleer silaha sahip ülkeler tarafından da zaman zaman kendi ülkelerinin lehine kullanıldığı göz ardı edilemez. “Nükleer terörizm faaliyetleri tüm dünyayı endişelendiren bir konudur ve etkin tedbirler alınmadığı zaman sonuçları tahmin edilemez felaketlere yol açabilecek bir tehdit unsurudur.”⁹ Nükleer terörizmin gelecekte dünya için tehdit oluşturmaması adına ortak tedbir alınması gerekir.

Bugün bile uluslararası alanda faaliyet yürüten ve birleşmiş milletlerin terör listesinde bulunan onlarca terör örgütünün nükleer silahlarla ilgilendiği ilgili devletler tarafından bilinmektedir. El Kaide Lideri Usame Bin Laden'in nükleer silahlara olan ilgisi kamuoyu tarafından bilinmekteydi. Bu durum Laden'in ölümünden sonrada devam etmiştir.

⁹ Saadet Demirci, *Nükleer Terörizm ve Tehdit Boyutlarına Yönelik Çıkmalar*, Ege, Stratejik Araştırmalar Dergisi, İzmir, 2012, s.1

Nükleer silahların, savaş zamanları dışında devletler tarafından sivil halka karşı kullanıldığına da sıklıkla rastlamaktayız. Bu durum Suriye rejiminin sivil halka karşı msket ve varil bombaları kullanması şeklinde kamuoyuna yansımıştır. Aynı durumu İsrail'in Filistinli halka karşı kullandığı yöntemden de biliyoruz. Irak eski lideri Saddam Hüseyin'in, Halepçe de sârin gazı ile beş binin üzerinde insanı katlettiği hafızalarda tazeliğini korumaktadır. Tabi ki nükleer silah kullanımının ilk mucidi ve uygulayıcısı ABD'dir. Almanya'da fizik ve kimya profesörü Otto Hahn, Kayzer Wilhelm Enstitüsü'nde yaptığı deneyler esnasında uranyum atomunu, nötronlarla bombalayarak parçalamayı başarmıştır. Günümüzde “atomun babası” olarak da bilinen Hahn, elde ettiği buluşun savaş alanlarında bir silah olarak kullanılabileceğini değerlendirerek, çalışmalarını gizli tutmaya çalıştığı bilinmektedir. Ancak mesai arkadaşlarının sayesinde, bu buluşun gizli tutulması mümkün olmamıştır. Albert Einstein'a kadar uzanan buluşun sırları, Amerikan Başkanı Roosevelt'e, yine Einstein tarafından yazılan bir mektupla

bildirilmiş ve bu konuda ilgili bilim adamlarının çalışmaları için mali yardım istenmiştir. Roosevelt bu çalışmaları desteklemek için özel bir fon kurulmasını istemiş ve bunu hayata geçirmiştir. Nükleer silahlar ilk defa, II nci Dünya Savaşı sırasında, yukarıda anlatılan gelişmelerin ardından, Amerika Birleşik Devletlerinde Manhattan Projesi adı ile bilinen bir program çerçevesinde, iki türde üretilmiştir; Bunların birincisi plütonyumlu atom bombasıdır ve ilk kez 16 Temmuz 1945 yılında Alamogordo/Amerika’da denenmiştir. İkincisi uranyumlu atom bombasıdır ve denemesi bile yapılmadan 6 Ağustos 1945 yılında Hiroşima/Japonya’ya karşı kullanılmıştır. Atılan uranyumlu atom bombası şehrin büyük bir bölümünü yerle bir ederken ilk anda yaklaşık altmış sekiz bin, kısa bir süre sonrasında da iki yüz bin civarında insanın ölümüne sebep olmuştur. Bu tarihten üç gün sonra yani 9 Ağustos 1945’de, denemesi yapılmış olan plütonyumlu atom bombası Nagazaki/Japonya’ya karşı kullanılmış ve Hiroşima’dakine benzer bir yıkım daha gerçekleşmiştir.¹⁰

¹⁰ Salih Özgür, *Soğuk Savaş ve Sonrası Dönemde Kitle İmha Silahları ve Silahsızlanma Çabaları*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006, s. 7

En iyimser tahminler bile gelecekteki büyük bir nükleer savaşta kısa sürede milyonlarca insanın öleceğini, daha kötümser olanlar ise insanlığın yok olacağını, [ekosistemin](#) çökeceğini ve küresel iklimin tamamen yok olacağını söylemektedirler. Muhteviyatlarına göre çok büyük bir yıkıcı güce sahip olan nükleer silahlar, sayılı devletlerin elinde bulunmaktadır. Diğer devletlerin bir kısmı da imkânları ölçüsünde bu tür nükleer silahlara sahip olma çabası içerisinde. Bütün bu uğraşlar ülkelerin kendi güvenlikleri olarak açıklansa da, asıl maksat rakibe gözdağı vermek ve dünya arenasındaki söz hakkını sürdürebilmek içindir. Teknolojinin büyük bir gelişim içine girdiği bu çağda imkânlar ölçüsünde nükleer ve biyolojik silah üretmek mümkündür. Uluslararası camianın korkusu bu durumdan terör örgütlerinin istifade etmesidir. Çünkü silah satan ülkeler zaman zaman sattıkları silahlarla ilgili kontrolü kaybedebilmektedirler. Bu durum insanlık için endişe verici durumlar doğurabilmektedir. Terör örgütlerinin eline parça parça geçen bu silahlar bir yerlerde teknolojik açıdan bir araya getirilerek nükleer ve biyolojik silah olarak kullanılabilmektedir. Bu durum bütün insanlık için endişe vericidir.

Nükleer terörizm açısından dünya genelinde terör örgütlerinin silah potansiyelleri incelendiğinde, aslında terör grupları tarafından nükleer çalışma yapmanın imkânsız olduğu görülecektir. Bunu hem uluslararası kamuoyu, hem de terör grupları iyi bilmektedir. Fakat terör gruplarının nükleer terörizm konusunda silah olarak kullanmalarından korkulması gereken durum, biyolojik silahlardır. Bu durum göz ardı edilmemelidir. Çünkü nükleer silahlar için ne kadar devasa projeler gerekirken ise ki birçok ülke bile bunu başarabilmiş değildir. Ama biyolojik silahlar için küçük bir laboratuvar bile yeterli olabilmektedir. Bu konunun gözden kaçırılmaması gerekmektedir.

1.3.Türkiyede Terör ve Terörizm

Türkiye Cumhuriyeti dünya ülkeleri arasında terörden en çok etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Bunun sebebi Türkiye’nin jeopolitik konumu itibari ile hem Avrupa ülkelerine yakınlığı, hem de Ortadoğu’daki zengin doğal kaynaklarına yakınlığı gelmektedir. Bu sebepten terörle mücadele eden birçok ülkenin aksine Türkiye’de her ideolojiden terör örgütü bulunmaktadır. Bunun altında yatan sebep birinin terörist gözü ile baktığına bir diğeri özgürlük savaşçısı gözü ile bakmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye’de faaliyet gösteren terör

örgütleri ideolojik olarak; vatandaşlarının dini inancı olan İslam inancına ters düştüklerinden çoğu zaman Avrupa ülkelerinden destek görmektedirler.

Ortadoğu'nun zengin kaynaklarından yararlanmak isteyen Avrupa, önünde buna engel olarak gördüğü bir ülkenin büyüyüp güçlenmesine tahammül edememekte ve bu sebepten terörist gruplara müsamahalı yaklaşmaktadır. Bu durum analize tabi tutulduğunda, terör gruplarının Avrupa genelinde lobi faaliyetlerinin etkisi ön plana çıkmakla birlikte, Avrupa Birliği ülkelerinin bu durumu strateji olarak kullanmaları da bir diğer etmendir. Terör örgütlerinin uluslararası arenada eylem yapabilmeleri için gerekli teknoloji ve kimyasallar tamamı ile batılı devletlerin ellerinde bulunmaktadır. Çünkü Ortadoğu'da faaliyet gösteren ve ABD ile AB'nin hedefinde olan terör örgütlerinin envanterlerinde bulunan silah ve mühimmatın büyük bir bölümü Batılı ülkelere aittir. Hatta bazı terör örgütleri içinde faaliyet gösteren birçok Batılı ülke vatandaşı bulunmaktadır. Bu durum göstermektedir ki, terör örgütleri faaliyetleri için gerekli teknolojik desteği Batı'dan elde etmektedir.¹¹

1.3.1.Devrimci/Sol Terörizm

Türkiye'de teröre öncü fraksiyonların en başında sol fraksiyonlar gelmektedir. Sovyet Rusya'sındaki komünizmin etkisinde kalan gruplar, Sovyet Rusya'da olduğu gibi bir devrimle ülke yönetimini ele geçirmeyi ve ülkenin komünizmle yönetilmesi için çalışmalara başladılar. Bu çalışmalar kısa süre içinde işçi ve üniversite gençliği üzerinde pratiğe döküldü. Bunların kesin bir sonuç vermemesi üzerine de, sol görüşlü gruplar kendi aralarında çeşitli fraksiyonlara ayrılarak silahlı mücadele yolunu seçmişlerdir. Üniversiteler bünyesinde kurulan Fikir Kulüpleri Federasyonları

¹¹ Tuğçe Gençtürk, *Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar*, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, 03 Şubat 2012, s. 8, http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgencturk/Teror_Uluslararası.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2018

aracılığıyla düzenlenen toplantı, gezi ve müzik dinletileri gibi etkinliklerle görüşlerini üniversite gençliğine empoze eden bu sol fraksiyonlar, militan teminin de bu yöntemlerle elde etmekte idiler. Bu sol görüşlü hareketlerin terörü benimsemeleri ve silahlı eylemlere geçmeleri çok uzun sürmemiştir. Devlet iradesine bu tür eylemlere karşı sert tavır takınmasını tavsiye eden iradenin, sol gruplara da devlet iradesine karşı başarılı olmanın tek yolunun silahlı mücadele olduğunu tembihleyerek onları bu yola sevk ettiği bilinmektedir.

Bu grupların temel çıkış kaynağı aynı olup bütün bilgiler TKP'yi (Türkiye Komünist Partisi) göstermektedir. Avrupa'da ki öğrenci hareketlerine paralel olarak Türkiye'de de, 1960 yılların sonu ile 1970 yılların başında birçok sol örgütlenme ortaya çıkmıştır. Bu örgütlenmelerin başında; **TKP** (Türkiye Komünist Partisi), **THKP** (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi), **THKO** (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu), **TKP/ML** (Türkiye Komünist Partisi Marksist Leninist), **TİİKP** (Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi) gelmektedir. 1980 darbesinin ardından kadroları dağılan ve faaliyetleri durdurulan bu gruplar ağırlıklı olarak Avrupa'da bir araya gelerek faaliyetlerini sürdürme kararı almışlardır. Alınan bu kararlar sonucu; **DEV-SOL**, **DHKP/C**, **TİKH**, **MLKP**, **TKP/ML**, gibi silahlı mücadeleyi seçen terör örgütleri ortaya çıkmıştır. Bu bel başlı sol terör örgütlerinin yanı sıra, birçok küçük sol grupta bulunmaktadır.¹²

Zaman içinde bu sol görüşlü fraksiyonların birçoğu etki alanlarını yitirmiş, devrim istekleri körelmiştir. Bu örgütlerin birçok militanı etkin konumdaki diğer belli başlı gruplara geçmiştir. Güvenlik güçlerinin tespitlerine göre; günümüzde lider kadrosu Avrupa'da bulunan

ve yurt içinde eylemler yapabilecek düzeyde iki sol grup bulunmaktadır. Bunlar DHKP/C ve TKP/ML'dir. Her iki grubunda Tunceli kırsalında az sayıda silahlı gücü bulunduğu bilinmektedir. Bu iki örgütte yeni militan kazanımlarını, şehir merkezlerinde lise ve üniversite yapılanmaları aracılığı ile temin etmektedirler. İki gruptan etkin olan grup DHKP/C'dir.

¹² İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, *Türkiye'de faaliyet gösteren Terör Örgütleri, Sol Örgütler*, Arşiv, 1991

Günümüzde, DHKP-C yöneticilerinin önemli bir kısmı İtalya, Almanya, Belçika, Hollanda ve [Yunanistan](#) gibi Avrupa ülkelerinde yaşamaktadır. 2008 yılında örgütün kurucu lideri [Dursun Karataş](#)'ın ölümünün ardından, örgütte liderlik sorunu ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar birçok isim öne atıldıysa da, 2014 yılında Yunanistan'da yakalanan [Hüseyin Fevzi Tekin](#), örgütün bugünkü kilit ismi ve lideri olarak görülmektedir. Örgütün [Yunanistan](#)'da Lavrion, Kinesa ve Dileysi'de, [Lübnan](#) ve [Suriye](#)'de kampları bulunduğu, örgüt militanlarının buralarda eğitim gördükleri bilinmektedir. Fakat örgüt, [Suriye](#) rejimi ile bir ilişkisi olduğunu, militanlarının [Suriye İç Savaşı](#)'nda hükümet güçleriyle birlikte savaştığını ve burada eğitim kampları bulunduğunu yaptığı açıklamalarla reddetmiştir. Yasal olarak faaliyet gösteren [Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Dayanışma Derneği](#) (TAYAD), Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu, [Haklar ve Özgürlükler Cephesi](#) ve [Halk Cephesi](#) gibi dernek ve oluşumların DHKP/C ile ilişkisi olduğu, alt örgütlenmeleri gibi çalıştıkları çeşitli yetkili makamlarca açıklanmıştır. Ayrıca, albümlerindeki bazı şarkılarının hayatını kaybeden DHKP/C militanlarına adanması nedeniyle [protest müzik](#) grubu ile Grup [Yorumun](#) örgüt ile bağları olduğu bilinmektedir.¹³

DHKP/C 31 Mart 2015 tarihinde [Berkin Elvan](#) soruşturmasını yürüten savcı Mehmet Selim Kiraz'ı İstanbul Çağlayan adliyesinde [rehin almış](#), çeşitli medya kaynaklarına yaptıkları açıklamalar ile [Berkin Elvan](#)'ın öldürülmesinden sorumlu olan polislerin isimlerinin kamuoyuna açıklanmasını ve polislerin cinayeti itiraf etmelerini talep etmişlerdir. Saatler süren müzakerelerin ardından bir sonuca ulaşılamamış, teröristlerin savcayı öldürmeleri üzerine polis operasyon başlatmış, operasyonun sonunda örgüt militanları Şafak Yayla ve Bahtiyar Doğruyol ölü olarak ele geçirilmiştir. Ertesi gün ise bu terör örgütünün bir üyesi olan Elif Sultan Kalsen [Vatan Caddesi](#)'nde [İstanbul Emniyet Müdürlüğü](#) binasına silahlı saldırı yapmış ve ölü olarak ele geçirilmiştir.¹⁴

¹³ Mehmet Işık, *Şiddetin Değişmez Dili*, DHKP-C ve İBDA-C Terör Örgütlerinin Söylemlerinin Benzerliği Üzerine Bir İnceleme, [Zinde Yayınları](#), İstanbul 2013, s.32

¹⁴ Zafer Özdemir, *Rehine Krizi ve Anaakım Medyanın Terör Eylemlerine Yaklaşımı*, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl:4, Sayı:23, Mart 2016, s. 251-252

Sol görüşlü terör gruplarının ideolojik olarak Sovyet Rusya'nın yönetim fikirlerinden etkilendikleri bilinen bir gerçektir. Fakat 1980 sonrasında terör gruplarına karşı başlatılan operasyonlarda diğer bütün terör grupları gibi sol gruplarda ideolojisini benimsedikleri ülke yerine Avrupa Birliği ülkelerine sığınmışlardır. Bu durum Avrupa Birliği ülkelerinin Türkiye'ye karşı ne kadar stratejik davrandıklarının kanıtı niteliğindedir.

1.4.2.Bölücü Terör

Bölücü gruplar kısmında ülkemizin üniter yapısı ve birliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik faaliyet gösteren unsurlar değerlendirilecektir. Zira bundan önceki kısımda ismi

zikredilen sol gruplardaki zihniyetin ülkenin parçalanmasından ziyade, yönetim değişikliği üzerinde durduğu görülmüştür. Buradaki bölücü gruplar ise, ülkenin parçalanmasına yönelik bir zihniyet ve amaç taşımaktadırlar. Biz burada bölücü terör gruplarını ortaya koymaya çalışacağız.

Sovyet Rusya'nın ideolojisinin dünyada hüküm sürmeye başladığı 1960'lı yılların başında, bu durumdan etkilenen ülkelerin başında Türkiye gelmekteydi. Türkiye'de doğu ve güneydoğuda ağırlıklı olarak yaşayan Kürt gençleri büyük şehirlerde okudukları üniversitelerde kominizm ile tanışmış, komünizmi kendi milliyetçilik kavramları ile bir araya getirerek bağımsız bir Kürdistan sevdasına düşmüşlerdir. Fikir Kulüpleri Federasyonu bünyesinde bir araya gelen gençler, Türk solunun yanı sıra, bir nevi Kürt solunu da oluşturmuşlardır. Kürt Solu olarak bilinen (KAWA, DDKO, UKO, KUK, PKK, RIZGARİ) gibi terör örgütlerinin tamamının bu Fikir Kulüplerinde eğitim görmüş öğrenciler tarafından kurulduğu bir gerçektir. 1980 ihtilalinin ardından bölücü örgütlerin yönetim kadrolarının birçoğu yakalanarak cezalandırılmışlardır.¹⁵

¹⁵ Bilal Karaca, *Türkiye'de Devlet'in ve PKK'nın Stratejik Dönüşümü, (Bağımsızlıktan Özerkliğe, Terörden Kürt Sorununa)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2015, s. 13-14

1974 yılında Ankara'da kurulan Demokrat Yüksek Öğrenim Derneği'nin (DYÖD) kurucuları arasında yer alan [Abdullah Öcalan](#), daha sonra Kürdistan İşçi Partisi'ni, yani PKK'yı kuracaktı. PKK, ilk kurulduğu yıllarda Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde yaşayan vatandaşların, Türk Devleti tarafından sömürüldüğünü, dil ve kültürünün asimile edildiğini savunarak, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini içine alacak şekilde Suriye-İran ve Irak toprakları üzerinde bağımsız birleşik demokratik Kürdistan devleti kurmayı hedeflemekteydi.¹⁶

PKK, Türkiye'deki diğer sol örgütlerin Kürt meselesine bakış açılarına ve çözüm önerilerine bir tepki olarak meydana çıksa da, Marksist söylemlerden kopmadı. Ancak örgüt, ilk kuruluşundan başlayarak önceliğini Kürt ulusal bilincinin oluşturulmasına verdi. PKK'nın kurulması, Türkiye'nin çözemediği Kürt meselesinde bir milat oldu.

Abdullah Öcalan ve arkadaşları, Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Fis köyünde 27 Kasım 1978'de yaptıkları toplantıyla kurdukları örgütün isminin PKK olmasına karar verdiler. Öcalan talebelik yıllarından beri, Kürt sorunun ancak silahlı mücadeleyle çözülebileceği düşüncesini savunmaktaydı. Bu nedenden dolayı örgütün kurulmasının ardından eylem alanı olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi seçildi. 1978 yılında silahlı faaliyetlere başladılar. Örgüt; ilk önce 'Apocular' veya 'UKO'cular (Ulusal Kurtuluş Ordusu) olarak tanındı.¹⁷

Bölücü olarak nitelendirdiğimiz etnik gruplardan PKK hariç diğerleri hükümlerini yitirmişlerdir. Sayılan grupların tamamının temsil edilme yetkisi gücünden ve etki alanından dolayı PKK ya geçmiş durumdadır. PKK bölgede kendisinden başka grubun bulunmasına asla müsaade etmemiş ve bu konumunu iyi kullanmıştır. Sol terör örgütlerinde olduğu gibi Avrupa Birliği ülkelerinde PKK'nın da çok yoğun bir lobi faaliyeti sürdürdüğü bilinmektedir. Avrupa sahası son yıllarda yurt içinden örgüte katılımın azalmasından dolayı PKK için önemli bir yer tutmaktadır.

¹⁶ *PKK Nasıl Kuruldu ve Güçlendi*, Haber Dosyası 252, Aljazeera Türk, 26 Aralık 2013

1.4.3.Dini Motiveli Terör

Her dinde dini hassasiyetleri had safhada yaşayarak bunu bir tarz haline getiren gruplar bulunmaktadır. Dinlerin mücadele ve cihat gibi hassas konularını ön plana çıkararak, bu doğrultuda rakip olarak görülen kişi ve grupların bertaraf edilmesine yönelik eylemler yapan grupların eylemlerinin, tamamıyla din ile alakalı olmayıp, dünyevi çıkarlardan kaynaklanan bir durum olduğu bilinmektedir.

20.yy başlarında dünyadaki literatüre aksettirilmiş olan söylemlerden biri de Radikal Dini Terör Örgütleri kavramıdır. Bu söylem özellikle İslami terör örgütleri için kullanılmaktadır. Bu şekilde İslam'ın bir savaş dini olduğu tespiti yapılmaya çalışılmaktadır. Bu söylem ABD öncülüğünde bütün Avrupa Birliği ülkeleri tarafından benimsenmiş durumdadır. Böylece bir İslamofobia oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu amaçla; “Din Terörü”, “Dinî Terör”, “Dinî Motifli Terör” gibi kavramlar kullanılmaktadır.¹⁸

Dinler, kronolojik sıralamaya göre son gelen kendinden önceki dinleri kapsadığı gerçeği ile az ya da çok önceki dinleri olumsuz etkilediği bilinen bir gerçektir. Kişinin mensup olduğu dinin az yâda çok diğer dinlere üstünlüğüne inanması olası bir durumdur. İşte burada üstünlüğe inanmadaki ölçü önem arz etmektedir. Kendi dinine ilahi bir ulviyet yakıştırırken diğer dinleri alçaltıcı bir değer ölçüsü ile yargılaması tamamı ile yanılgıya sevk eden çıkarlardan kaynaklanan saplantılı bir durumdur. Kişiler kendi inançlarının en doğruyu temsil ettiğine olan inançlarını her zaman diri tutmaya başarmışlardır. Bu onlar için bir yaşam tarzı niteliğindedir. Hiç kimse dini geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olmasa bile dinine karşı yapılacak olan herhangi bir eylem ya da söyleme izin vermez. Bu durum tarih boyunca süregelen insanlık yaşamında hep bu şekilde gözlemlenmiş ve benimsenmiştir.

¹⁸ A. Hamdi Aydın, M. Emin Türkoğlu, *Dini Motifli Terör Kavramı*, 38. International Congress of Asian and North African Studies, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 10-15 September 2007.

Dinî motiveli grupların ortak fayda kaynakları, ülke insanının İslami kimliğidir. Tek parti döneminde toplumun dini kimliği ile ilgili gevşemelerin zaman zaman baş göstermesi, dini motiveli gruplar için bir zemin oluşturmıştır. İşte dini motiveli gruplar, 1960'lı yılların başında ülkemizde baş gösteren üniversite gençliğinin demokrasi söylemlerinden kendi görüş açıları bakımından etkilenmiş ve fikirlerini topluma dayatmak adına hazır bir ortam bulmuşlardır.¹⁹

İnsanların dini inançlarının içinde gruplara ayrılmaları ise dinin yaşama aktarılması dozundan kaynaklandığı tezi savunulmaktadır. Bunun için “öteki” olarak kategorize ettikleri dış dinî etmenlerle benzeşen değil, ayrışan yönlerine dikkat çeken her dinî grup, kendisinin hem en doğru hem de en farklı olduğu tezini sürekli canlı tutmak zorundadır.²⁰

Din-terör ilişkisi ile ilgili bu tür yaklaşımlar zamanla dinler arasındaki kin ve nefreti körüklemiş ve günümüzde “Dinî Görünümlü Terör” ya da “Dinî Motiveli Terör” kavramını ortaya çıkarmıştır. Türkiye’de faaliyet yürüten dini motiveli terör örgütlerinin belli başlıları; İHÖ (İslami Hareket Örgütü), İBDA/C (İslami Büyük Doğ Akıncılar Cephesi), VASAT, CEYŞULLAH, İCB-AFİD (İslami Cemaatler Birliği-Anadolu Federe İslam Devleti), HİZB-UT TAHRİR, KİDH (Kürdistan İslami Devrim Hareketi) ve HİZBULLAH tan oluşmaktadır.

Bu gruplardan Kürdistan İslami Devrim Hareketi ile Hizbullah diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu iki grubun diğerleri ile ortak yönü şer'i bir yönetim modeli istemelerinden kaynaklanmaktadır. Öte yandan Kürdistan İslami Devrim Hareketi ile Hizbullah'ın militanlarının kökenleri itibari ile Etnik temeller taşıdıkları bilinen bir gerçektir. Diğer gruplar etnik bir düşünce yapıları olmamasına karşın, ülke genelinde şer'i bir yönetim için İslami bir devrim amacı ile yola çıkmışlardır.

¹⁹ Mahsum Aytepe, *Doğuştan Günümüze İslamcılığın Türkiye Seyri: Bir Sınıflandırma Denemesi*, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özgün Araştırma, 18 Nisan 2016, Yıl 2016, Cilt 4, Sayı 1, s. 179

²⁰ Asım Yapıcı, Kadir Albayrak, *Ötekini Algılama Bağlamında Dini Gruplar Arası İlişkiler*, Dini Araştırmalar Dergisi, Ankara, Eylül-Aralık 2002, Cilt 5, Sayı 14, s.37

2. TÜRKİYEDE EKSTREMİST BİR ÖRGÜT HİZBULLAH

Türkiye Hizbullah'ı, yüksek lisans tezi olarak çok sık olmasa da konuya ilişkin güvenlik bilimleri fakülteleri ile güvenlik bilimleri akademilerinde şematik düzeyde ele alınmıştır. Konya Selçuk Üniversitesinde Mehmet KURT tarafından Doktora Tezi konusu yapılan Türkiye Hizbullah'ı, sosyolojik olarak incelenmiştir. Dinler Tarihinde Türkiye Hizbullah'ı ilk kez ele alınmaktadır. Bu ele almalar da genellikle Hizbullah'ın örgütsel yapısı işlenmiştir. Bu tür örgütlere yönelik akademik çalışmalarda, örgütün kuruluşu, gelişmesi, hâlihazırda bulunduğu durumdan, amaç, yöntem ve fikriyatından bahsedilir. Genellikle bu tür ekstremist gruplarda ideolojisine bakılarak belli bazı ülkelerle bağlantılarının olduğu dile getirilerek o ülke ile ilişkilendirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum uzun süredir bu şekilde devam etmektedir. Devrimci sol terör örgütleri ideolojileri gereği her zaman Sovyetler Rusya ile ilişkilendirilirken, İslam dini kisvesini kullanan terör örgütleri de her zaman İran menşei olarak değerlendirilmişlerdir. Aynı durum Türkiye Hizbullah'ı içinde geçerlidir. Türkiye Hizbullah'ı ile ilgili yazılmış sınırlı sayıdaki yüksek lisans ve doktora tezi, kitap ve makalelerin hepsinde de bu terör örgütünün İran menşei olduğundan bahsedilmektedir. Bu durum sadece akademik yazılarda değil, diğer alanların tamamında da bu şekilde ele alınmıştır.

Bu durumu Ruşen Çakır Hizbullah ile ilgili kaleme aldığı yazıda şöyle dile getirmektedir. “Türkiye’de radikal İslamcılığın en önemli örgütü hiç tartışmasız Hizbullah’tır. 1970’li yılların sonlarında, İran Devrimi’nden etkilenen bir avuç Kürt kökenli gencin başlattığı bu hareket, 12 Eylül 1980 askeri darbesinin hemen ardından kurumsallaşmaya gitti ve iniş çıkışlarla bugüne kadar geldi. Örgütün daha uzun bir süre Güneydoğu başta olmak üzere Türkiye siyasi sahnesinin önde gelen aktörlerinden biri olacağı açıktır.”²¹

²¹ Ruşen Çakır, *Geçmiş Bugün ve Gelecek Kısacasında Türkiye Hizbullah'ı*, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kisacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi: 21.02.2019

Yukarıda belirttiğimiz ve Ruşen Çakır'ın yazdığından da anlaşılacağı üzere Türkiye’de İslam dinini kendi çıkarları uğruna kullanan ve radikal İslami terör örgütü olarak ifade edilen bütün grupların dayanak noktası olarak İran devrimi ve ülkesi gösterilmektedir.²² Bu durum insanlara, İslam'ın kin ve nefret dini olduğunu, cihat kelimesinden yola çıkılarak İslam kimliği taşımayan bütün insanların hedef olduğu bilincinin aşılmasını hedeflemektedir. Bunun çıkış yeri olarak da İslami bir ülke olarak görülen, İran gibi bir ülkenin hedef gösterilmesi çok

profesyonel bir hamledir. Çünkü Şii görüşe mensup İran'ın Sünni görüşe sahip diğer İslam ülkeleri ile fazla bir diyalog kuramayacağı da bilinmektedir.

İran Devrimi'nin kendine has durumu ve Ortadoğu ile birlikte dünya yüzeyinde siyasete etkisi düşünüldüğünde, son yüz yılın en önemli siyasi gelişmelerinden biri olduğu söylenebilir. Devrimle birlikte siyasal İslam'ın uluslararası siyasetteki gücü artmış, İslami gruplar daha özgüvenli hale gelmiş, Ortadoğu'daki radikal İslami hareket güç kazanmış, halk içinde taban bulmuştur.²³

2.1. Türkiye Hizbullah'ının Kurucusu Hüseyin Velioğlu

Örgütlere, gruplara, partilere, cemaatlara, şirketlere kısacası organizasyonlara önderlik edenler davalar değil, davaları savunan liderlerdir. Liderler, kendilerini takip edenlere öncülük yaparak yolun doğrusunu gösterirler. Nasıl bir kaptan ilk önce gemisinin rotasını belirlerse, liderler de ilk önce kendilerine bir hedef belirler, sonra herkese ilham verecek bir vizyon ortaya koyar ve bu vizyon doğrultusunda harekete geçerler. Bir grup veya örgüt, liderleri sayesinde hedefe ulaşmak için neler yapması gerektiğini öğrenir. Liderlik, hem dinamizm hem de insanlara heyecan ve ilham veren bir özelliktir.

²² Ruşen Çakır, **1980 Sonrası İslami Hareket Derin Hizbullah İslami Şiddetin Geleceği**, Metis Yayınları, İstanbul, 2001

²³ Süleyman Çağrı Güzel, *1979 İran İslam Devriminin ABD'nin Ortadoğu Politikasına Etkisi*, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Kış, 2018, Sayı, 65

Dünyada 1960'lı yıllarda soğuk savaş döneminde, kominizim en büyük tehlike olarak görüldüğü ülkemizde, sağ ve sol grupların yanı sıra İslami gruplar da çeşitli fikirler etrafında bir araya gelmişlerdir. Üniversitelerde okuyan muhafazakâr gençler İslami kitap evleri etrafında toplanarak görüş alış verişlerinde bulunmaya başladılar. Bütün bunların sonucunda ılımlı fikir yürütenlerin yanı sıra, radikal fikirleri savunan gençlerde mevcuttu. Bu gençlerin faaliyetlerini yoğunlaştırmaları sonucu birçok farklı örgüt ya da cemaat ortaya çıktı. Cemaatleri oluşturan bu gençlerin ortak özelliği hemen hemen hepsinin Komünizmle mücadele derneklerinin faaliyetlerine katılmış olmalarıdır.

Komünizmle mücadele eden kişilerin siyasi ve toplumsal tabanını Galip Erdem, Türkiye Komünizmle Mücadele Derneğinin İkinci Kurultayı'nda yaptığı konuşmasında net bir biçimde ortaya koymuştur. Galip Erdem adı geçen konuşmasında, "Komünizmle mücadele edenler, varlıklı vatandaşlardan çok, maddi sıkıntı çeken idealistlerdir."²⁴ sözüyle, komünizmle mücadele edenlerin toplumsal ve siyasi tabanının "alt" ve "alt orta" sosyo-ekonomik yapıya dâhil olan ve düşünce yapısı itibarıyla de milli ve dini hassasiyetleri yüksek olan idealist kişilerden oluştuğunu vurgulamıştır. Aynı biçimde Osman Turan da, "bir münevver çılgınlığı olan komünizm karışında sadece sahipsiz ve fakir milliyetçi gençlik, canlı bir kuvvet olarak sokakları beklemekte ve vatanın temiz havasını muhafazaya çalışmaktadır."²⁵ derken, komünizmle mücadele edenlerin benzer sosyolojik tabana ve siyasi, dini ve kültürel anlam dünyasına sahip olduklarını ortaya koymuş olmaktadır. "Türkiye'deki siyasi yaşamı oluşturan aktörlerden biri olan, genel anlamda adına sağ dediğimiz yapının, ana beslenme damarlarından ve kendini inşa yollarından biri antikomünist söylemdir. Bu söylemin üretildiği ve dolaşımda tutulduğu dönemi bilmek, günümüzde dolaşımda tutulan sağ siyasal söylemleri daha doğru anlamlandırmak açısından oldukça önemlidir."²⁶

²⁴ Galip Erdem'in konuşması; "Komünizmle Mücadele Derneği 2 inci Büyük Kurultayı Yapıldı", Komünizmle Mücadele Dergisi, Sayı 6, Aydın 1965, s.3-4.

²⁵ Osman Turan, *Türkiye'de Komünizmin Kaynakları ve Kültür İhtilali*, Türkiye Basımevi, İstanbul 1967, s.120.

²⁶ Ertuğrul Meşe, *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.100

2.1.1.Hüseyin Velioğlu'nun Hayatı

Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğünce hazırlanan Hizbullah Raporlarına göre; örgüt lideri Hüseyin Velioğlu 1955 yılında Batman ili Gercüş ilçesi Bağözü Köyü'nde doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Batman ve Mardin'de tamamlayan Hüseyin Velioğlu başarılı bir öğrencidir. Öğrencilik yıllarından başlayarak Millî Selamet Partisi gençlik kollarından Akıncılar Örgütünde (1977-1980) ve Millî Türk Talebe Birliği'nde (1977-1980) görev almış; 1980 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmuştur. Çevresinde "Abi" olarak tanınan Hüseyin Velioğlu, 1978 yılında üniversitedeyken soyadını değiştirmeden önce, İngilizce olarak basılan İslamcı dergi "The Ummah" (Ümmet)'in hem sahibi hem de sorumlu yazı işleri müdürü olarak kayıtlara girmiştir. İngilizce bilmeyen Hüseyin Velioğlu'nun böyle bir faaliyette yer alması göstermelidir. Çünkü derginin asıl sahibi, 1970'lerde Türkiye'ye yerleşerek çeşitli gazetelerde yazarlık yapan Pakistan asıllı ve Cemaat-i İslami örgütü çizgisinde olan Muhammed Han Kayani'dir.²⁷ Kayani; Pakistan asıllı gazeteci, araştırmacı ve yazar olarak bilinir. 1935 yılında Pakistan'da doğdu. Pecap üniversitesinden mezun olan Kayani, Telekomünikasyon alanında eğitim görmek için İngiltere'ye gitti. İngiltere'de bulunduğu yıllarda İslami öğrenci kuruluşlarında görev alıp, faaliyetlerine katıldı. İngiltere ve İrlanda'da ki kolej ve üniversitelerde Müslüman Talebe Cemiyetleri Federasyonunun başkanlığını yürüttü. Londra'da Ummah Cemiyetini kurup (1975), cemiyet adına The Ummah dergisini çıkardı. 1976 yılında Türkiye'ye yerleşerek 1980 yılına kadar bu dergiyi çıkardı. Yıldız sarayında araştırmacı olarak çalışan Kayani, çeşitli gazetelerde de yazılar yayımladı. Kayani, 2015 yılında İstanbul'da vefat etti.

Hüseyin Velioğlu, 09 Mayıs 1978'de 1952 olan doğum tarihini 1955 olarak değiştirmiştir.²⁸ Hüseyin Velioğlu iki yıl sonra, 07 Mayıs 1981'de de "Durmaz" olan soyadını "Velioğlu" olarak değiştirmiştir.²⁹

²⁷ Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Bilgi Notu,1991

²⁸ Batman Asliye Hukuk Mahkemesi, esas 1978/27, karar 1978/61 sayılı kararı, 09.05.1978

²⁹ Gercüş Asliye Hukuk Mahkemesi, esas 1981/65, karar 1981/78 sayılı kararı, 07.05.1981

Hüseyin Velioğlu'nun doğum tarihini neden değiştirdiği hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Ama Hüseyin Velioğlu'nun ailesi ile birlikte yaşadığı köyden Batman merkeze gelmeleri dokuz yaşlarına denk gelmektedir. Kendini ilerisi için hazırlayan Hüseyin Velioğlu, geçmişinde pürüz olarak gördüğü birçok şeyi düzeltme yoluna gitmiştir. Eğitim hayatının çok başarılı geçtiğinin bilinmesi için eğitim hayatını yaşına uyarlayamayan Hüseyin Velioğlu'nun, yaşına eğitim hayatına uyarlamış olduğu değerlendirilebilir.

Durmaz olan soyadını Velioğlu olarak değiştirmesi, Batman'da bulunduğu yıllarda Siirt Alay Komutanı Temel Cingöz tarafından kendisinden istendiği yönünde görüşler ağırlık kazanmaktadır. Bu isteğe kayıtsız kalmayan Hüseyin Velioğlu aile büyükleri ile görüşerek soyadlarını Rus harbinde şehit olan dedelerine atfen Velioğlu olarak değiştirmişlerdir. Komünizmle Mücadele Derneği bünyesinde faaliyetlerde bulunduğu öğrencilik yıllarında dernek çalışmaları sayesinde Millî Türk Talebe Birliği içinde faaliyet yürüten gençlerle tanışıp

onlarla takılmaya başladı. Dernek faaliyetleri sırasında sadece İslami hassasiyeti olan gençlerle değil, aynı zamanda komünizmi asıl tehdit unsuru olarak gören ve bu sebepten deneğin faaliyetlerine destek veren birçok devlet görevlisi ile de tanışıp çalışma fırsatı bulmuştur.

Hüseyin Velioğlu'nun hayat hikâyesinde ilgi çekici noktalardan biri, onun da PKK kurucusu Abdullah Öcalan gibi Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye) mezunu olmasıdır. Mülkiye'de Millî Türk Talebe Birliği (MTTB) üyesi olan Hüseyin Velioğlu ardından Milli Selamet Partisi (MSP) sempatizanı gençlerin örgütü olan Akıncılarla birlikte hareket etmiştir. Mezun olduktan sonra kaymakamlık sınavında da başarılı olamadığı için Batman'a dönen Hüseyin Velioğlu, burada bir grup arkadaşıyla yeni bir İslamcı çevre oluşturdu.³⁰

³⁰ Ruşen Çakır, *Geçmiş Bugün ve Gelecek Kısacasında Türkiye Hizbullah'ı*, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kisacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi; 21.02.2019

Batmana yerleşen Hüseyin Velioğlu'nun dönemin Siirt sıkıyönetim komutanı Yüzbaşı Temel Cingöz'ün telkinleri ile 1980 de Batman Petrol İş seçimlerine katıldığı bilinmektedir. Batman Petrol İş Şube Başkanı Nimetullah Sözen'in ifadesine göre, 17 Mayıs 1980'de yapılan kongrede sağ bloğun adayı olan Hüseyin Velioğlu 1100 oy alırken, sol blok adayı jeoloji mühendisi Selahattin Çelik 1600 oy alarak şube başkanlığını kazanmıştır. Sözen konuşmasında; "Batman'da o dönemde yükselen sol muhalefetin taleplerini karşılayamayan şube yönetimi kendisini feshetmişti. Kongreye gidiliyordu. Sağ ve dinci çevreler birdenbire Hüseyin Velioğlu adını ortaya attılar. O dönemde solun adayı Selahattin Çelik'in Petrol İş merkez yönetimindeki Batmanlı sendikacı Münir Ceylan'ın çabalarıyla iyice öne geçmiş olduğunu, fakat secimden kısa süre önce kongrenin sıkıyönetim tarafından süresiz ertelendiğini ve geçen dokuz ay içinde Hüseyin Velioğlu'nun palazlandığını söylemiştir." Sözen konuşmasının devamında; "Donemin Siirt sıkıyönetim komutanı Temel Cingöz'ün, kongreden bir gün önce sendikaya gelip, 'Seçimi Hüseyin'e kazandırtacağım ve onu helikopterle Batman üzerinde dolaştıracacağım' dediğini" ifade etmiştir.³¹

2.1.2.Hüseyin Velioğlu'nun Düşünce Yapısı

Hüseyin Velioğlu, komünizmin asıl tehlike olduğu yıllarda, öğrenci olarak okuduğu Ankara'da, Milli Türk Talebe Birliği mensubu öğrenciler ve ardından Milli Selamet Partisi içinde faaliyet yürüten Akıncılar grubu ile tanışmıştır. Bu tanışmalar sonrasında İslami hassasiyetleri yüksek olan Hüseyin Velioğlu, İslami bir yönetim modelini fikir olarak benimsemiştir. Bu fikri benimsemesinin ana etmenlerinden biri de, Risale-i Nur Külliyyatıdır. O dönemde İslami düşünceye sahip gençler arasında Risale okumak çok popüler bir durumdu. Bu sebepten o dönemde birçok genç Risaleyi Nurlardan etkilenmiştir.

³¹ Nimetullah Sözen, *Ahmet Tulgar ile Söyleşi*, Milliyet Gazetesi, 25.01.2000

Hizbullah'ın resmi internet sitesi olarak kabul edilen www.huseynisevda.biz'de verilen biyografisine göre Hüseyin Velioğlu, 1952 yılında Batman'ın bir köyünde doğar, liseye kadar Batman'da yaşamıştır. Liseyi Mardin'de bitirdikten sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler

Fakültesi Maliye bölümünü okumak üzere Ankara'ya gitmiştir. Üniversitedeki ilk yılında Hüseyin Velioğlu, okula bir yıl ara verir ve sık sık çekildiği dağlarda Said-i Nursi'nin Risale-i Nur külliyyatını okumuştur. Hüseyin Velioğlu'nun Risale-i Nur'u ne düzeyde tahsil ettiği bilinmez ama Türkiye kamuoyunun pek bilmediği veya vurgulamak istemediği şey, Risale-i Nurların Hizbullah'ın temel referanslarından biri olduğudur. Kanaatimizce nasıl ki Aczimendiler, belirli bir kamuoyu tarafından nur talebesi olarak değerlendirilmek istenmemişse, şiddete bulaşan ve diğer nur cemaatlerinin imajını 'zedeleme' tehlikesi barındıran Hizbullah da aynı gruplar tarafından Said-i Nursi ile anılmak istenmemektedir.³²

Aslında durum kendi içinde değerlendirildiğinde, Hüseyin Velioğlu Batman ve Diyarbakır'da çeşitli kitapevleri etrafında kendi gibi dini hassasiyeti olan gençleri toplamış ve fikir alışverişlerinde bulunmuşlardır. Bu fikir alışverişleri sonunda fikri ilerlemenin baskıcı bir yönetime karşı pasif ve barışçıl davranmak ile gerçekleşmeyeceği tezi ağırlık kazanmıştır. Bölge insanın da huzur talep etmesi nedeni ile baskıların gün geçtikçe artacağı, bunun tek çözümünün ise silahlı bir devrim olduğu fikrinin benimsenmesine neden olmuştur. "Hizbullah 1988-1990 arasında şiddetin altyapısını hazırladı. Bu süreçte Hüseyin Velioğlu'nun stratejisini şöyle özetlediği söylenir: 'Bizden başka rejime muhalif hareketin kalmaması gerekiyor. Rejimin tek alternatifi olmak, halkın rejime olan muhalefetini tek alternatifte toplamak için bu şarttır. Tek alternatifte dönüştükten sonra hesaplaşma, rejimle bu tek alternatif arasında olacak.' Şeklinde ifadelerde ulunmuştur."³³

³² Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye'de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 56

³³ Ruşen Çakır, *Geçmiş Bugün ve Gelecek Kısacasında Türkiye Hizbullah'ı*, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kisacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi; 21.02.2019

Bu fikrin benimsenmesi, Hüseyin Velioğlu için bir milat olmuştur. Hüseyin Velioğlu İslami hareketlerin kendi aralarında var olan mezhep ayrılıklarını ve içtihadı görüş farklılıklarını, farklı kültür ve coğrafyalarda yaşama uygulamaları ve farklı şekilde cemaatleşmelerinin, birbirleri ile ihtilafa düşmelerinin uygun olmadığını farkına varmıştır. Bu durum kendi dilinden Hizbullah kitabında şu şekilde ifade edilmiştir; "Tarihi süreç içinde İslami hâkimiyetin ve Ümmetin vahdetinin sembolü olacak, bütün Müslümanları bağlayıcı ve kuşatıcı tek bir İslami siyasi otoritenin kalmaması sonucu, ümmet coğrafyasının birçok yerinde, yeniden Müslümanların vahdetini tesis etme ve İslam'ı hayata hâkim kılma arayışları başladı."³⁴ Ona göre önce okumalar yapılacak, yapılan okumalar ile toplum bilinçlendirilecek, bilinçlenen toplum isteği doğrultusunda bir cemaatleşme oluşacak, oluşan cemaat belirli bir gücü erişinceye kadar bütün etmenlerden faydalanılacak, ardından İslami bir devrim gerçekleştirilerek nihayete erilecekti.

Hüseyin Velioğlu'nun hayatındaki en önemli evre, üniversitede öğrencilik yıllarında gidip geldiği Komünizmle Mücadele Derneğinde, Milli Türk Talebe Birliğine mensup öğrenciler ile tanışması ile olmuştur. Tanıştığı bu öğrenciler milliği ve İslam'ı kendilerine referans olarak seçiyor, fikirlerini bu doğrultuda yarıstırıyorlardı. Onların arasında bulunmak Hüseyin Velioğlu'nun düşünce yapısının belli bir alanda yoğunlaşmasına öncülük etmiştir.

Bazı kaynaklarda Hüseyin Velioğlu'nun Milli Türk Talebe Birliğine mensup öğrencileri takip etmek amacı ile o zamanlar askerin kontrolünde bulunan Milli İstihbarat Teşkilatı mensupları tarafından haber kaynağı olarak kullanıldığına yönelik iddialar da yok değildi. Bu iddiaların

ana kaynağı Hüseyin Velioğlu'nun Batmana dönmesinin ardından Yüzbaşı Temel Cingöz ile görüşerek onun himayesinde faaliyet yürütmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Batman Petrol İş Sendikasının 1980'de ki seçimlerine sağ kanadın adayı olarak girmesi ve Temel Cingöz'ün Hüseyin Velioğlu'nu desteklediğini deklare etmesi bunun en çarpıcı kanıtı gibi durmaktadır.

³⁴ İsa Bagasi, *Ümmet Genelinde İslam'ı Yeniden Hâkim Kılma Çalışmaları*, **Kendi Dilinden Hizbullah**, s. 17, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

Hüseyin Velioğlu'nun hayatındaki ikinci önemli evre ise Batman'a döndükten sonra ortaya çıkmıştır. Batmana dönen Hüseyin Velioğlu ilk iş olarak yaşını küçültüp ardından soyadını değiştirmiştir. Bütün bunlar ilerisi için birer öngörü mü, yoksa planları olan birileri tarafından Hüseyin Velioğlu planlı bir şekilde yönlendirilmekte miydi. Yaşamı incelendiğinde ikinci şıkkın daha tutarlı olduğu görülmektedir. Bu ikinci evrede, ilk evrede Milli Türk Talebe Birliğindeki öğrencilerden öğrendiklerini kendi fikirleri ile birleştirerek Diyarbakır'da Menzil, İlim ve Vahdet kitap evleri çevresinde bir araya gelen gençlere anlatımlara başlamıştır. Artık ilk evredeki gibi dinleyici değil fikirleri dile getiren savunan kişi konumunda yükselmiştir.

Üçüncü önemli evre ise bu kitabevleri çevresinde toplanan gençleri bir amaç uğruna bir araya getirerek bir örgüt kurması ile oluşmuştur. Hizbullah 1988-1990 arasında, şiddetin altyapısını hazırladı. Bu süreçte Hüseyin Velioğlu'nun stratejisini şöyle özetlediği söylenir: "Bizden başka rejime muhalif hareketin kalmaması gerekiyor. Rejimin tek alternatifi olmak, halkın rejime olan muhalefetini tek alternatifte toplamak için bu şarttır. Tek alternatifte dönüştükten sonra hesaplaşma, rejimle bu tek alternatif arasında olacak."³⁵

Ruşen Çakır Hizbullah ile ilgili yazdıklarında, Hizbullah'ın Hüseyin Velioğlu tarafından nasıl kurulduğunu yukarıdaki şekilde dile getirmiştir. Kendi dilinden Hizbullah kitabında da "cemaatin önde gelenleri, o zamana kadar devam eden tartışmalardan, yanlış ve yetersiz çalışmalardan, içinde bulunulan kısır döngüden sıyrılarak, Müslümanların özlem ve beklentilerini karşılayacak, özgün ve bağımsız, her konuda İslami ölçüleri ve asr-ı saadet dönemini örnek alan, sadece takva, fedakârlık, ihlas ve İslam kardeşliği bağlamında bir araya gelen Müslümanların gönüllü güç birliğinden oluşan bu cemaati kurmaya karar verdiler. Şeklinde ifade edilmiştir."³⁶

³⁵ Ruşen Çakır, *Geçmiş Bugün ve Gelecek Kısacasında Türkiye Hizbullah'ı*, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kisacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi: 21.02.2019

³⁶ Hizbullah Cemaatinin Manifestosu, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

2.2.Hizbullah'ın Fikirleri

Hizbullah'ın fikirlerine geçmeden önce, "Hizbullah" ifadesinin ne anlama geldiği ile ilgili bilgi vermek yerinde olacaktır. Hizbullah "Hizb" kelimesinden türemiş olup, sözlükte aynı görüşte olan, kalpleri ve yaptıkları ile bir olan gurup, küme, topluluk, cemaat anlamlarına gelir. Hizbullah ise, Allah'ın partisi, Allah'ın taraftarı anlamlarına gelip, özelde Velioğlu'nun kurmuş olduğu özel bir örgütü ifade eder.³⁸

Kuran-ı Kerim'de El-Maide suresinde; "Kim Allah'ı, peygamberini ve iman edenleri veli edinirse, bilsin ki Allah'tan yana olanlar mutlaka galip geleceklerdir."³⁹ İfadesi yer alırken, El Mücadele suresinde de; "Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir topluluğun, Allah'a ve peygamberine düşmanlık eden kimselere - babaları, oğulları, kardeşleri yahut diğer akrabaları

da olsa - sevgiyle bağlandıklarını göremezsin. İşte Allah bu müminlerin kalplerine imanı nakşetmiş ve onları katından bir ruh ile desteklemiştir. Onları - orada ebedî kalmak üzere - altından ırmaklar akan cennetlere yerleştirecektir. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte onlar Allah'tan yanadırlar; iyi bilinmeli ki kurtuluşa erecek olanlar da Allah'tan yana olanlardır!”⁴⁰ Diyanet İşleri Başkanlığının tefsir kitapları incelendiğinde Hizb kelimesinin köken olarak taraf tutmak yanında durmak anlamlarına geldiğini, Hizbullah kelimesinin de Allah'ın tarafında olmak manasına geldiğini. Bunun anlamsal olarak Yüce yaratının emir ve yasaklarına uymak ile mümkün olacağını açıklamaktadır.

Hizbullah, yani Allah'ın taraftarı olmak kelimesinin, Allah'ın karşısında olan her şey ile mücadele etmek yerine, onlarla savaşmak olarak tezahür edilmesi, toplum mühendisliği çalışmaları sonucu maksatlı bir şekilde Müslüman toplumun zihinlerine yerleştirilmiş bir olgudur.

³⁸ Gürol Korkmaz, *Terör ve Medya İlişkileri*, EGM Basımevi, Yayın No: 1999-1, Ankara, 1999, s:128

³⁹ El - Maide 5/56

⁴⁰ El - Mücadele 58/22

Terörle Mücadele Daire Başkanlığının, ilgili dairede görevlendirilmek için seçilen personelin eğitiminde kullandığı kurs notlarında, Hizbullah Terör Örgütünün kuruluşu ile ilgili ilginç bilgiler yer almaktadır. Hizbullah'ın kuruluşu ile ilgili; “Hizbullah terör örgütü belirli bir amaç doğrultusunda kuruluş amacı ve stratejisi önceden planlanarak kurulan bir örgütten daha çok,” ibaresinin yer alması, kanaatimizce Türkiye Hizbullah'ının örgüt olarak ortaya çıkmadığı, Müslüman bir ülkede İslami rükünlerin hüküm sürmesi için yapılan fikir alış verişlerinin, toplum mühendisliği metodu ile derlenerek farklı bir yere kanalize edilmesi sonucu ortaya çıkan birlikteliğin örgüt olarak kullanıldığını göstermektedir.

Hizbullah terör örgütü dini kendi çıkarları doğrultusunda ustalıkla kullanabilen ender örgütlenme modellerinden biridir. Örgütün ideolojisinde, kendi inanışlarından olanlar iman ehli, kendi inanışlarının dışında klanları ise kâfir olarak nitelendirilmektedir. Şer-i kuralların olmadığı ve şer-i kurallarla yönetilmeyen bir ülkenin Tağuti olduğunu, böyle bir topluluk ve devlet ile savaşmanın cihat olduğunu, bu cihatta Allah'ın emri doğrultusunda mücadele edilmesi gerektiğini, mücadele etmeyenler ile de mücadele etmenin de bir cihat olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu durumun sosyolojik yönden açıklaması aşağıda alıntı yapılan doktora tezinden anlaşılmaktadır.

“Grupların birbirini tanımlama biçimleri incelendiğinde her grubun, kendi ideolojik referansları çerçevesinde karşısındakini, şiddeti meşru kılan bir betimlemeyle tarif ettiği görülecektir. Örneğin Hizbullah, Menzil grubuna nifak grubu veya münafıklar, Vahdet grubuna rabıtacılar, Suudi destekli, Amerika ve İsrail taraftarı, PKK'ye mürtet örgüt ve devlete tağuti rejim demektedir. İthamlar sadece rakip veya muhalif gruplar arasında gerçekleşmemekte, aynı zamanda çoğunlukla seküler yaşam tarzlarına da yönelmektedir.”³⁷

³⁷ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye’de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 132

2.2.1.Cihat Anlayışı

Hizbullah grubunun cihat anlayışı her ne kadar diğer bütün İslami grupları bir araya getirerek tek elden laik Kemalist düzen ile mücadele etmek olarak gösterilse de, bundan önce yapılması gereken çok geniş ve kapsamlı bir kültür atılımı yapılması gerekliliği unutulmamıştır.³⁸

Cemaat olarak ilk günden beri, aynı amaç, gaye ve hedefler doğrultusunda mücadele eden, temel konularda ayrılık içinde olmayan İslami grup ve cemaatlerin, İslami kardeşlik hukuku çerçevesinde bir araya gelip, bir çatı altında yapısal bir birliktelik oluşturmaları, güç ve kuvvetlerini birleştirmeleri gerektiğini düşünüyor ve bunu İslami bir zorunluluk olarak görüyoruz. Varlık sebebimiz, gayr-ı İslami Laik Kemalist zulüm rejimine karşı mücadeledir.³⁹

Gerek terör gerekse yokluk sebebi ile okuma yazma bilmeyip birçok konudan habersiz olan Diyarbakır ve Batman il merkezleri ile ilçeleri ve hatta köylerinde Hizbullah grubu çok etkin bir seferberlik başlatmıştı. Bu seferberliğin ana merkezlerini camiler oluştuyordu. Camilerde gündüzleri çocuklara eğitim verilir iken, geceleri de büyükler eğitiliyordu. Her ne kadar Hizbullah buna bir okuma yazma seferberliği olarak tanıtsa da, bu aslında Hizbullah'ın siyasi ideolojisinin bölge halkına ezberletilmesinden başka bir şey değildi. Bu faaliyetler sonucu birçok ilçe ve köyde halk toplu olarak Hizbullah düşüncesini benimsedi. Bu da ileride laik Kemalist düzene karşı yapılacak olan bir mücadelede gerekli olan bir etmendi.

³⁸ Ruşen Çakır, *Geçmiş Bugün ve Gelecek Kısacasında Türkiye Hizbullah'ı*, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kisacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi: 21.02.2019

³⁹ İsa Bagasi, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış*, **Kendi Dilinden Hizbullah**, s. 42, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

Hizbullah İlim grubu bu niyeti benimsemiş durumda idi. Konudan habersiz olan işçiyi, köylüyü, esnafı, memuru, öğrenciyi ve hatta çocukları eğitim seferberliği denen bu faaliyetler ile kendi istedikleri yöne doğru kanalize etmek, ardından İslami hassasiyetlerini kullanarak gerekli durumlar için hazır hale getirmek istiyorlardı. Hizbullah'ın bu şiddet eğilimi kuruluş çalışmalarında yer alan pek çok ismin daha sonra kendilerinden ayrılmalarına yol açmıştır. Bu ayrılış sebebi ifade edilirken, “Bu hareketi biz kurduk. Diyorduk İslami bir devlet getireceğiz, demiyorduk ki milleti döveceğiz.”⁴⁰ şeklinde beyanlarda bulunulması, bu hareketin başlangıç niyetlerinden ayrılarak farklı bir mecra kanalize olduğunu göstermektedir.

2.2.2.Devlet Anlayışı

Din adına mücadele vermenin amacı; kişilerin, ailelerin, toplumun dini olarak bir nitelik kazanması ve en nihayetinde devlet idaresinin dini niteliklere özgün bir idare olarak hüküm sürmesinin sağlanmasıdır. Diğer bütün dinlerde olduğu gibi İslam dini için de bu geçerlidir. Böylelikle toplumun bütününe tevhit inancını kabul etmesi hedeflenmektedir. Yapılan bütün çalışmalar İslami bir yaşantının var olması içindir. Hizbullah dâhil, İslam adına hareket ettiğini iddia eden bütün terör örgütlerinin temel düşüncelerinin ilk aşamaları küçük farklılıklarla hemen hemen bu şekildedir.

“İkinci aşama olarak ulaşılmak istenen yer, batı illerine açılımın sağlanması ve buradaki faaliyetlerin de organize edilmesi ile birlikte halkın devlete karşı ayaklanmasının sağlanması

ve hazırlıksız yakalanan güvenlik kuvvetlerinin bertaraf edilerek nihai amaç olan “mevcut anayasal düzeni yıkarak yerine, dini esaslara dayalı İran benzeri teokratik bir devlet kurmak” fikrinin gerçekleştirilmesidir. Örgütün batı illerinde bazı oluşumların liderlerine yönelik gerçekleştirdiği eylemlerini bu çerçevede değerlendirmek gerekir.”⁴¹

⁴⁰ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye’de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 59

⁴¹ Süleyman Özören, “*Turkish Hizballah: A Case Study of Radical Terrorism*”, The Journal of Turkish Weekly, 13 Dec. 2004

Hizbullah Cemaati; İslami hükümete giden mücadele sürecinde, İslami tebliğ ve davetin önündeki engelleri kaldırmayı ve herkesin özgürce dini inancını yaşamasını hedefler. Peygamber (sav) Medine İslam devletini kurarken, Medine toplumu çoğunluk olarak Müslümanlardan müteşekkil değildi. Müslüman olmayan tebaa, kendi inanç ve ibadetlerinde özgür olmakla birlikte, toplumun idaresi ve otorite Müslümanların elindeydi. Gayrimüslimler, bu otoriteye başkaldırmadıkları sürece toplum içinde kendi inançlarını yaşayabilirlerdi.⁴²

Hizbullah’ın devlet anlayışında, Devlet kademesinin Müslümanlar tarafından idare edilmesi ana etmendir. Aynı ülkede yaşayan fakat Müslüman olmayan tebaanın ise inançlarını yaşamada özgür olmakla birlikte, toplumun idaresi ve otorite tamamen Müslümanların elinde bulunmalıdır.

Fakat gözden kaçırılmaması gereken bir durum daha vardır ki, Hizbullah’ın hayali, devrimle ele geçirilmiş bir devlet sitemi olacağından teokratik bir yönetim olmasıdır. Teokratik yönetimlerde yönetimi elinde bulunduranlar kendi fikirlerinin eksiksiz benimsenmesini arzu ederler. Aynı inanca sahip olsalar bile farklı fikirleri olan kişi ya da grupları asla kabul etmez ve mutlak suretle bertaraf ederler.

2.2.3. Toplum Anlayışı

İslam tarihinin her döneminde, farklı mezhep, içtihat ve ekoller var olmuştur. Bu durum bugün de geçerli olup, geçmişte nasıl normal karşılanmışsa, bugün de normal karşılanmaktadır. Bu, İslam’ın her dönemde Müslümanların ihtiyaçlarına cevap olabilecek ve sorunlarına çözüm getirebilecek zenginlikte evrensel ve kâmil bir din olduğunu göstermektedir. Böylesine zengin içerikli bir dinin benimsenen topluluğa huzur ve mutluluk vermesi beklenen bir sonuçtur. Terör örgütleri bakımından durum farklılık arz etmektedir. Şiddeti benimseyen oluşumlar huzur ve barış temalarını içeren bir dini bile şiddet ile topluma benimsetmeye kalkmaktadırlar.

⁴² İsa Bagassi, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış*, **Kendi Dilinden Hizbullah**, s. 17, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

Hizbullah kendi yazmış olduğu manifestosunda da belirttiği gibi, İtikadi ve ameli konularda İslam’ın temel nasları ile çelişmeyen, yerel ve uluslararası gayri İslami güçlerin hegemonyasına girmemiş, İslami kesimlere dost, zulüm rejimlerine düşman bütün İslami grupları kardeş görmektedir. Demekle, İslam adına bulundukları bölgelerde faaliyet yürüten yerel ve uluslararası grupların faaliyetlerinin desteklendiğini ve bu gruplarla iletişim içinde olduğu vurgulanmaktadır.⁴³

Hizbullah grubunun İslami naslar ile yola çıktığı ve ideolojisini bunun üzerine bina ettiği bilinmektedir. Ama farklı mezhep, içtihat ve ekollerin bir araya gelmesinden bahsederken bunların cemaat olarak kendileri bünyesinde bir araya gelmeleri gerektiğini topluma

dayatmaktadırlar. Kendileri dışında etkin bir gurup görmemekte, gösterilen herhangi bir grup ya da cemaat olursa onları samimiyetsizlikle suçlamakta, bu tespitte bulunanlar ise ihanet içindedir yakıştırmaları ile karşı karşıya kalmaktadır. Hizbullah'ın isteği; İslami naslara göre yaşayan “cemaatin” idare şeklini ve metodunu sorgulamadan kabul eden, yapılanların mutlak suretle kendilerinin yararına olacağı inancında olan bir toplum modeli oluşturmaktır.

2.2.4.Hizbullah'ın Dünya Görüşü

Türkiye’de insanların birçoğu sözlü ya da yazılı komplo teorilerine inanmayı seçer. Komplo teorilerini benimsemenin sebebi istenildiği gibi gitmeyen hayatın bir suçlusunu bulmak olabilir. Bu komplo teorilerinden birçoğu söylenir fakat pek azı doğru çıkar. Hizbullah’a göre de Dünya Yahudi hegemonyası altındadır. Demokratik, laik ya da komünist olsun fark etmez, dünyadaki bütün devletlerin idaresinin ardında Yahudiler yer almaktadır. Bu Yahudiler ile baş edebilmek için Türkiye’de mutlak suretle beşeri olan yönetim biçimlerinden vazgeçip “(şer’i)” bir yönetimin benimsenmesi gerekmektedir.

⁴³ Tuğçe Gençtürk, *Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar*, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, 03 Şubat 2012, <http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgencurk/TerorUluslararası.pdf>, Erişim Tarihi: 10.12.2018

Karşılaşılan sorunların tamamının, Türkiye’nin büyüüp, kalkınmasını ve gelişmesini istemeyen yabancı ülkeler tarafından çıkarıldığını düşünmektedirler. Bu sorunların bir nedeninin olup olmadığını bunların çözüm yollarının ne olduğu üzerinde kafa yormayıp bir İslam devrimi gerçekleştirmenin bütün sorunları çözeceğini ve dünyaya nizam getireceğini benimsemişlerdir.

İran genelde PKK’ya yardımın yapmaktaydı. Velioğlu bu sebepten kendilerine karşı samimi olmadıklarını düşünmüştür. İran’ın Şii düşüncesini kendileri aracılığı ile Türkiye’ye transfer etmek istediğini biliyordu. Doğu ve Güneydoğuda yaşayan Kürt kökenli insanların, amelde Şafii mezhebine mensup olmalarından dolayı bu insanlara İran ile ilgili yeni bir mezhepten bahsetmenin imkânsız olduğunu düşünüyorlardı. İran’ın kendilerini marjinal bir grup olarak eylem başında tutmaya çalıştığını biliyorlardı. “Biz dünyaya yönelik, dünyayı fethedecek bir yapıya girdik, amacımız önce Türkiye’de sonra da dünyada İslam devletini oluşturmak.”⁴⁴

Hizbullah’a göre değişim önce kişide başlar, daha sonra sırası ile aile, çevre, mahalle, ilçe, il şeklinde bütün toplumu kapsayarak genişler ve en sonunda bu değişim devlete sirayet eder. İşte bu İslami yaşam modeli devlete sirayetin ardından bölge ülkeleri ve ardından tüm dünyaya yayılacak şekilde genişler.

Bunun için muhataplara dost görünüp güvenilir hissi verilmesi düşünülmektedir. Karşı tarafın güveni kazanıldıktan sonra onların sunacağı imkânlardan sonuna kadar yararlanılması planlanmaktadır. En sonunda ise yapılması gereken yapılar tek hâkim şekilde İslam’ın hüküm sürmesi sağlanacak şekilde bir düşünce yapısı ağırlık kazanmıştır. Diyarbakır’da bulunan Menzil kitapevi çevresinde bir araya gelenler ile İlim kitapevi etrafında bir araya gelenlerin arasındaki görüş ayrılıklarından birini de bu bakış açısı oluşturmakta idi. Menzil kitapevi etrafında toplananlar Dar-ul Harpte olduklarını belirterek devletin hiçbir kurum ve kuruluşunun tanınmaması gerektiğini, kurum ve kuruluşlardan yararlanmanın haram olduğunu

belirtirken, İlim kitapevi etrafında toplananlar ise Dar-ul harpte olduklarını kabul_____

⁴⁴ Süleyman Özeren, M. Alper Sözer, Süleyman Demirci, *Terör Örgütlerinde Militan Kimlik Profili, Türkiye de Hizbullah Örneği*, isimli çalışmadan, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2010, s.149

etmesine karşın her şeyi ele geçirene kadar onlarla dost geçinerek güvenlerini kazanmalıyız şeklindeki bir görüşü benimsiyordu. Menzil kitapevi etrafında toplanan gurubun yok oluşundan sonra hâkimiyetin İlim kitapevi etrafında toplanan gruba kalması bu fikrini uygulamaya konmasına zemin oluşturmuştur.

2.3.Hizbullah'ın Stratejisi

Hizbullah'ın mevcut devlet düzenini yıkarak yerine teokratik Şer-i bir devlet düzeni getirmeyi planladığı herkes tarafından bilinmektedir. Hizbullah bunu nasıl gerçekleştirecekti, burada üç aşamalı bir sistem devreye girmektedir. Mevcut anayasal düzenleri değiştirmek için yola çıkan bütün ideolojilere sahip terör örgütleri hemen hemen aynı üç aşamalı sistemi benimsemektedirler. Bu aşamalar tebliğ, cemaat ve devrim aşamalarıdır.

“Hizbullahi akıma göre; din yaşamı düzenleyen, ona hükmeden bir yöntem ve düzendir. İslam, bütün insanların kurtuluşunu sağlamak için ilerleyen örgütlü, dinamik bir toplumda yaşanan bir yaşam biçimidir”⁴⁵

2.3.1.Tebliğ

Hizbullah özelde Doğu ve Güneydoğu illerinde, genelde ise tüm Türkiye’de bir tebliğ hareketi başlatmıştı. Onlara göre okumuş olsun ya da olmasın, bilsin ya da bilmesin her kese ve her kesime İslami tebliğ yapılacak genelde İslam ve İslami yaşam biçimi anlatılırken özelde ise örgütün yapılanmasından ve fikirlerinden bahsedilecekti. Bunun için etkili bir propaganda yapılacaktı. Aslında tebliğ propaganda dan ibarettir. Propaganda ile örgüt içerisinde bulunanların bağları kuvvetlendirilirken, örgütle bağı bulunmayanlar ise örgüt içerisine çekilmektedirler. Bu propaganda çalışmasının başında Tebliğ gelmektedir. İslami yaşam biçiminin anlatılmasını ön gören tebliğ, İslami nasların yanı sıra örgütün varlığını ve etkinliğini farkında olmadan empoze etmeyi hedefler.

⁴⁵ Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi 2000/143 hazırlık sayılı, 24.05.2000 tarihli Hizbullah İddianamesinden, s. 19

Tebliğ genel olarak; örgütün amacını ve bu amaç için oluşturulan stratejileri hem örgüt içindekilere hem de henüz örgüte katılmamış olan herkese anlatarak kabul ettirmektir. Tebliğ dönemi yeterli sayıya ulaşabilmek için açık ve gizli propaganda dönemlerini içermektedir. Örgüt içinde davet kelimesi ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Bu davet; dünya genelinde tüm insanlığa hitaben İslami esasların kabul edilmesi, bu anlayışta bir devlet kurulması, hayatın tüm alanlarındaki yaşam tarzlarının İslami kurallara uygun olmasının temini ve bu yönde mücadele edilmesi olarak tanımlanabilir. Tebliğ gizli ve açık olmak üzere iki aşamalıdır. Gizli tebliğ; hareketin başlangıcından itibaren halka tebliğ görevi yapacak olan kadronun yetiştirilmesi dönemini kapsamaktadır. Açık tebliğ döneminde ise; yetiştirilen bu kadroların halka açılarak hareketin tabanının genişletilmesi hedeflenir. Bu aşamada örnek alındığı söylenen dönem İslamiyet’in ilk dönemi olan Mekke Dönemi (gizli tebliğ) ve ardından da Medine Dönemi (açık tebliğ) dir.⁴⁶

“Cemaat, Kürdistan ağırlıklı Türkiye genelinde toplumun her kesimini kapsayan çok geniş bir alanda faaliyet sürdürdü. Bu süreç boyunca, bölgenin tümünü harmanlayarak

Kürdistan'ın bütün il, ilçe, köy ve hatta mezralarına kadar İslami davet ve tebliği götürerek yoğun bir cemaatleşme çalışması ve faaliyet yürüttü. Cami, medrese okul ağırlıklı olan bu çalışması, bölgenin bütün faki (öğrenci) okutan medrese, üniversite, lise, ortaokul, işçi, esnaf, memur ve köylü olmak üzere, halkın bütün kesimlerini içine alan geniş kapsamlı bir çalışmaydı. Bu faaliyetleriyle, toplumun bütün kesimlerine daveti ulaştırmayı amaçlıyordu. Özellikle okumuş, dindar, İslam'a temayülü olan insanlara ulaşmaya çalışarak, bunları İslami mücadele ve Cemaat çalışmalarına kazandırmayı hedefliyordu.”⁴⁷

⁴⁶ Ö. Alper Yurtseven, *Türkiye’de Faaliyet Gösteren Dini Bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*, Gebze Yüksek teknoloji Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze, 2006, s. 87

⁴⁷ İsa Bagası, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış*, **Kendi Dilinden Hizbullah**, s. 17, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

2.3.2.Cemaat

İslam devrimini gerçekleştirebilmenin en önemli safhası “cemaat” yani toplum safhasıdır. Tebliğ çalışmaları esasında ne kadar kişi, grup ya da cemaate ulaşıldığı önem arz etmektedir. Çünkü istenilen sayıya ulaşılmadan son aşamanın gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu sebepten Hizbullah’a göre ister kendi başına sıradan vatandaş olsun isterse devlet kurumlarında görevli amir ya da memur olsun bütün herkesin “cemaat” içine dâhil edilmesi elzemdir. Bu şekilde toplumun tüm kesimleri ile birlikte devlet kurumları da sinsi bir şekilde ele geçirilmelidir. Devlet kuruluşlarında ne kadar örgüt mensubu olursa devletin imkânları o kadar örgüt için kullanıla bilinirdi. Hizbullah’a göre, ileride yapılacak “cihatta” bir fert bile çok önemlidir.

“Cemaat kavramı; İslam dininde tüm Müslümanları kapsaması, toparlayıcı olması ve dinine bağlı insanlara sempatik gelmesi nedeni ile tercih edilmiştir. Hizbullah’ın cemaat dediği bu yapılanma örgütün ta kendisidir. Halk tarafından itici karşılanmaması için bu yapıya Hizbullah değil de cemaat adı verilmiştir.”⁴⁸

“Cemaatin” büyüme arzularından bir diğer ve önemli olanı ise getirisidir. Örgütün tabanın genişlemesi fitre, zekât, bağış, kurban, sadaka gibi yardımların artması anlamına gelmektedir.

Hizbullah’tan baskı gören çevrelere, örgüt itirafçılarının mahkemelerde verdiği ifadelere göre, Diyarbakır’da iki grup arasındaki ihtilafın ana sebeplerinden biri de rant kavgasıydı. Türk Hava Kurumu’nun örgütün tehditleri nedeni ile faaliyet gösteremediği Güneydoğu’da Hizbullah 1990-2000 yılları arasında sayısı milyonlara varan kurban derisi topluyordu. Güvenlik birimlerinin raporlarına göre sadece 10 yılda toplanan derilerin parasal değeri 3,5 trilyonu. Yine örgütün Ramazan aylarında fitre ve zekât adı altında topladığı haraç toplamı 6 trilyonu aşıyordu.⁴⁹

⁴⁸ Hikmet Çiçek, **Hangi Hizbullah**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2000, s. 56

⁴⁹ M. Faraç, **Hizbullah’ın Kanlı Yolculuğu**, Güniz Yayıncılık, İstanbul, 2002, s. 65

2.3.3.Devrim

Hizbullah'ın fikirlerine göre son hamle devrim olacaktır. Kişisel olarak başlayan eğitim kişinin kendisinden ailesine, ailesinden çevresine, çevresinden içinde bulunduğu topluluğa, oradan da bütün ülkeye yayılacak bu şekilde bilinçlenen Müslüman halkın ayaklanarak idareyi ele geçirmesi sağlanacaktı.

Hizbullah tarafından devrim olarak nitelenen evre, Hz Peygamber (sav) in cihat olarak nitelediği evredir. Örgüte göre Medine dönemine denk gelen cemaatleşme süreci tamamlandığında, Hz Peygamber (sav) ve ashabının yaptığı gibi cihat evresine geçilecekti. Hizbullah'ın "cihat" evresinin gerçekleşmemesinin ana nedeni, cemaat evresinin gecikmiş olmasındandır. Çünkü Hizbullah cemaatleşme adını verdiği tebliğ döneminde ve ardından gelen cemaatleşme dönemlerinde PKK terör örgütü ile silahlı bir çatışma içinde olduğundan hedeflerine ulaşmadı. Hizbullah kendi içinde iki gruba ayrıldığında Menzil grubunun lideri Fidan Güngör, bu duruma açıklık getirerek PKK'ya silahla karşılık vermenin ve bu tür bir kavganın içine girmenin kendilerine zaman kaybettireceğini ve ileride telafisi zor durumlar doğuracağını dile getirmişti.

"Cemaat, bu minval üzere Kürdistan ağırlıklı, Türkiye genelinde gizli cemaatleşme açık davet esasına göre çok yoğun bir İslami faaliyet yürütüyorken, PKK tarafından kendisine dayatılan, kaçınılmaz ve zorunlu bir savaşın içine itildi. Bu anlayış ve tutumunun sonucu olarak, Cemaate imha amaçlı bir savaş dayatıldı. Cemaat, ya o güne kadar büyük emek vererek elde ettiği bütün başarı ve kazanımlarını, ulaştığı teşkilatı, güç ve potansiyeli ile tüm İslami faaliyetlerini terk edip yok olmasına göz yumacaktı veya bunları korumak için savunma savaşına girecekti. İslami sorumluluğunun gereğini yerine getirip teslimiyeti kabul etmeyerek, varlığını, onurunu ve davasını korumak için meşru savunma hakkını kullandı ve direnmeyi tercih etti."⁵⁰

⁵⁰ İsa Bağasi, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış*, **Kendi Dilinden Hizbullah**, s. 45, Hüseyin'i Sevda <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

2.4.Hizbullah'ın Amacı

Hizbullah terör örgütünün amacı Türkiye'de mevcut anayasal düzeni yıkarak, yerine İran modeli şer'i bir yönetim kurmaktır. Yönetim şeklinin İran modeli olarak seçilmesi tesadüf değildir. İran'da yöneticiler her ne kadar seçimle başa gelse de, alınan bütün kararların onama makamı yani en üst makam mollalar birliğinin oluşturduğu kuruldur. Hizbullah'ın Türkiye için düşündüğü sistemde buna benzer bir sistemdir.

"Hizbullah Örgütün ideolojisi İslam dinidir. Ancak, sözü edilen din İslam dininin değiştirilmiş halidir. Kuran'ı Kerimin tefsiri ve İslam tarihindeki olayların anlatımları farklı bir anlamda yapılır. Böylece cihat, Tağuti devlet, cemaat, küfür kavramları kişilerin dimağlarına örgüt amacına ve stratejisine uygun olarak girilir."⁵¹

"İslami mücadelede ulaşılmak istenen hedef; Müslüman fert, Müslüman aile, Müslüman toplum ve nihayet İslam'ın toplumsal hâkimiyeti ve İslami hükümetin tesisidir. Bu mücadele neticesinde tüm insanların tevhit inancını kabul etmeleri arzu edilmekle ve bunun için tebliğ ve davet yapılmakla beraber, aslolan İslami hâkimiyeti sağlamaktır."⁵²

Yukarıda örneklemelerini verdiğimiz açıklamalarda da görülmektedir ki, Hizbullah'ın amacı; Kürdistan olarak dile getirdiği Doğu ve Güneydoğudan başlamak üzere, tüm Türkiye'de

İslami bir devrim gerçekleştirmektir. Bu devrimin ardından Müslüman ülkelerin bir araya gelerek bir birliktelik oluşturulmasına ve İslam devriminin tüm dünyaya yayılması için çaba sarf edilmesi hedeflenmektedir.

⁵¹ Baskın Oran, **Kalkık Horoz Çekiç Güç ve Kürt Devleti**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1998, s.19

⁵² *Hizbullah Cemaatinin Hedefi, Hizbullah Manifestosu*, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

Hizbullah bu amacını Kuran-ı Kerim in birçok ayetinde yer alan iyiliği anlatıp kötülükten men etme emrine dayandırmaktadır. “Emr-i bil-maruf nehy-i ani’l-münker’in” hem ayetlerde hem de hadislerde yer alması sebebi ile inkâr edilemeyecek bir durumu vardır. Hizbullah bunu kendi ideolojisi açısından çok iyi kullanmasını bilmiştir. Aslında iyilik ve kötülük derken durup düşünüldüğünde Hizbullah adına yapılanların hangisi iyi olarak nitelendirilebilir. Ya da Hizbullah’ın hangi eylemi kötülükten alıkoymak olarak yorumlanabilir. Bunlar tartışma konusudur.

2.4.1.İran İslam Devrimi

1979 İran devrimi dünyadaki siyasi İslam düşüncesini iktidara taşıyan tek örnektir. Bu nedenden dolayı Müslüman halkı bulunan ülkeler tarafından dikkatle takip edilmişlerdir. Yönetimleri siyasi İslam ile örtüşmeyen ülkeler tedirginlik yaşarken, bu ülkelerde yaşayan halk için bir gurur kaynağı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu tür ülkelerde küçük gruplar halkı teşkilatlandırmak için girişimlerde bulunmuş, birçok grup ve cemaat İran İslam Devrimini kendilerini model olarak seçmişlerdir.

Durumun bu şekilde olması sebebi ile İran İslam Cumhuriyetinin, siyasi İslam’ı diğer İslam ülkelerine ihraç etmek için çaba sarf ettiği, bu ülkelerden gelen kişi ve gruplara siyasi ve askeri eğitimler verdiği yönünde söylemler had safhaya ulaşmıştır. Türkiye de ise genelde tüm ülkede özelde ise İran sınırına yakın illerde bu duruma büyük bir ilgi gösterilmiştir. Özellikle Kürt kökenli Müslüman gençler İran devriminden etkilenmiş ve bu durumu söylemlerinde de dile getirmişlerdir.

Hizbullah’ın yönetim kadrosunda yer alan gençlerin birçoğu da bu durumdan etkilenenler arasındaydı. Hizbullah mensupları İran’da ki devrime sevindikleri kadar Caferi mezhepten dolayı temkinli davranmayı da elden bırakmamışlardır. Onlar bu devrimi örnek olarak alacak fakat model olarak kendi çizgilerini kullanacaklardı. Bunun için Hizbullah her zaman İran yönetimi ile arasına belli bir mesafe koymuştur.

“Hizbullahi düşüncede, cihattan önce hareketi farklı yollara çekebilecek her türlü oluşum ya etki altına alınmalı ya da yok edilmelidir. İran’da devrim Halkın Mücahitleri ile birlikte yapılmış fakat sonra ilk iş olarak bu örgüt ortadan kaldırılmıştır. Tek bir cemaat olunması ya da saf dışı bırakılabilecek oluşumlarla önceden işbirliği yapılabileceği düşünülmektedir. Örgüt burada Afganistan’ı örnek olarak alır. Ruslar kovulmuştur, fakat daha sonra geride kalan gruplar birbirlerine düşman olmuş ve çatışmışlar sonucunda herhangi bir netice alınamamıştır.”⁵³

2.4.2.Bölgenin Yapısı ve Dini Hassasiyetleri

Hizbullah'ın can bulduğu topraklara baktığımızda, ilk göze çarpan aşiretçilik olgusudur. Bu bölgede halk içi içe yaşamakla birlikte, aşiretçilik kavramını kaybetmemiştir. Herkesin içinden çıkıp geldiği bir aşireti vardır. Bu insanlar için genelde bir övünç kaynağıdır. İnsanlar aşiretlerinin ne kadar güçlü, kalabalık, mert ve cömert olduğundan birbirlerine bahsederek bu durumu dile getirirler. Aşiretler arasında kız alıp vermelerden dolayı akrabalık bağları pekişmiş ve aşiretler arasında iç içe geçme durumu meydana gelmiştir.

İkinci göze çarpan ve esas unsur ise bölge insanının dini inancıdır. Bölge insanı dışardan gelen memurlar ve seyyar tüccarlar hariç ekseriyetti İtikadi olarak Eş'ari, ameli olarak ise Şafii mezhebine mensup Müslümanlardan oluşur. Şafii mezhebi diğer mezheplere nazaran sünnete ittibada biraz daha hassas davranmaktadır. Bu hassas davranma modeli bölge insanının İslami nasrlara bağlı kalmalarına sebebiyet vermiştir.

Bölge insanının İslam dinine ve sünnete olan bağlılıkları bölgede medreselerinin aktif olarak faaliyet yürütmelerine ve bölge insanına yol gösterici olarak ön saflarda durmalarına imkân tanımıştır. Bu sebepten bölgede medreselerde eğitim veren Molla ve Seyda olarak tanınan âlimler her vakit bölge insanı tarafından sevilip desteklenmiş ve kendilerine gerekli hürmet gösterilmiştir.

⁵³ Sabri Dilmaç, *Terörizm Sorunu ve Türkiye*, EGM Yayınları, Ankara 1997, s. 72

Hizbullah bu durumu kendi lehine kullanmak adına medreselerde eğitim veren Molla ve Seydaları bir araya getirerek onlardan yararlanmayı düşünmüştü. Bu bölgede bulunan medreselerin çok azı kendi istekleri ile Hizbullah'ı desteklerken geri kalan medreselerde bulunan âlimler ya sessiz kalmış ya da kendilerine yapılan baskı oranında destek vermek zorunda kalmışlardır. "Nitekim kendilerine destek vermediği suçlaması ile bölgede birçok molla ve camii imamı kaçırılıp alıkonulmuş yâda öldürülmüştür."⁵⁴

2.4.3.Şer-i Bir Devlet Anlayışı

Hizbullah bölge insanının dini hassasiyetlerini bilmekte ve eğittiği örgüt militanları ile bu konuda kendilerine psikolojik baskı uygulamaktaydı. İnsanlara eğer sizler bu işin içinde olmaz iseniz, günahkâr olacaksınız psikolojisi dayatılıyordu. Bu işin başlangıcında gençlerin birçoğunun İslam'ın emirlerine karşı gelmemek adına bu örgüte katıldıkları bilinmektedir.

"Bugün insanlık korkunç bir uçurumun kenarında duruyor... Bu hâl; başının üzerinde asılı duran yok oluş tehdidi yüzünden değil. Bu tehdit, hastalığın belirtisidir; hastalığın kendisi değil... Fakat asıl sebep, insanlığın "değerler" dünyasında iflas etmiş olmasıdır. Zaten, insan hayatının sağlam bir şekilde gelişmesi ve sağlıklı bir biçimde ilerlemesi ancak o değerlerin gölgesinde mümkün olabilir. Bu durum, Batı dünyasında tüm açıklığı ile ortaya çıkmıştır."⁵⁵

Mısırlı ve Hintli Müslüman yazarların görüşlerinden etkilendikleri bilinen Hizbullah yönetimi aslında kendilerini İslam adına şiddete yöneltenin bu olduğunun farkına varamamışlardır. Çünkü 1949-50 yılları arasında Amerika'da bulunan Seyit Kutup; Mısır'a döndükten sonra yazı dilini değiştirmiş, Amerika ve İsrail'in ırkçı davranışlarına karşın söylemlerini sertleştirerek radikalleşmeye doğru kaymıştır.

⁵⁴ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye'de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 59

⁵⁵ Seyit Kutup, *Yoldaki İşaretler*, Çev. Salih Karataş, Dünya Yayınları, 1997, Özet Bölümü,

2.5.Hizbullah'ın Yapılanma Modeli

Hizbullah'ın yapılanma modeli diğer terör grupları ve örgütleri ile benzerlik oluşturmaya karşın kendine has bir tarafı da yok değildir. Örgütün başında Şura denen bir yönetim organizasyonu bulunuyordu. Şura üyeleri Siyasi, Askeri ve Dini kanat sorumlularından oluşmaktaydı. Şuranın başında doğal olarak Hüseyin Velioğlu bulunuyordu. Hüseyin Velioğlu, siyasi kanat sorumlusu olarak aynı zamanda Şura Başkanı sıfatı da taşıyordu. Diğer birimler yani siyasi, askeri ve dini kanat sorumluları, Hüseyin Velioğlu'nun yakından tanıdığı ve güvendiği arkadaşlarından oluşuyordu. Birimlerin başında bulunan isimler Hüseyin Velioğlu'na sormadan birimleri ile ilgili karar vermiyorlardı. Bu durum Hüseyin Velioğlu'nun örgüte ne derece hâkim olduğunu göstermektedir.⁵⁶

Dini kanat sorumlusu ve altında görev yapanların medrese eğitimi görmüş olmalarına dikkat ediliyordu. Dini kanat tamamen Şuraya karşı sorumluydu. Her ne kadar din işlerinde fetva kurulu niyeti ile kurulmuş olsa da, fetvalar genellikle Hüseyin Velioğlu'nun kendisi tarafından yâda şura heyeti tarafından veriliyordu. Siyasi kanat, tebliğ ile sorumlu idi. Örgütün anlatılması ve militan kazandırılması bu grubun organizasyonu ile gerçekleştiriliyordu. Halkın eğitilip bilinçlendirilmesi görevi de siyasi kanatın işleri arasına girmektedir.

Askeri kanat, Hizbullah terör örgütünde ayrı bir yeri olan bir birimdir. Adam öldürme, kaçırma, darp etme ve infaz işlerinin askeri kanat tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Güvenlik güçlerinin yaptığı operasyonlar esnasında askeri kanadın içinde infaz timi olarak belirlenen infazcılarının tamamının Batmanlı olması, Hizbullah içinde Batmanlılara ayrı bir önem verildiğinin delili niteliğindedir. İnfaz timlerinin Batmanlılardan seçilmesi, Hüseyin Velioğlu'nun Batmanlı olmasından mı, yoksa Batmanlıların Hizbullah'a sadık olmalarından mı kaynaklandığı bilinmez ama burada bir parça etnisizm havası olduğu anlaşılmaktadır.

⁵⁶ Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Bölüm 5, Terörizm, *Hizbullah Terör Örgütü, 2003 Öncesi Örgüt Yapısı*, s. 7

2.5.1.Militan Temini

Başlangıçta çeşitli kitabeveleri çevresinde ve evlerde, Kur'an okuma ve sohbet toplantıları yoluyla oluşan örgütlenme, 1989 yılından itibaren camiler etrafında şekillenmeye başlamıştır. Bu maksatla bir yandan imamı olmayan camilere kendi düşüncelerine uygun kişileri yerleştiren örgüt, öte yandan resmî görevli olan imamları da baskı ya da ikna yoluyla kendi yanına çekerek kontrol sağlamaya çalışmıştır. İmamlar, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Türkiye'nin diğer bölgelerine nazaran insanlar üzerinde sahip oldukları güçlü etki nedeniyle, hem Hizbullah'ın hem de PKK'nın önemli hedefleri olmuşlardır. 1990-1993 yılları arasında Hizbullah'ın fetvalarını anlatmayı kabul etmeyen 22 imamın örgüt tarafından öldürüldükleri ileri sürülmektedir.

Örgüt, birçok camideki kontrolü sağlamayı müteakip bu yerleri teşkilatlanma ve siyasi eğitim dışında irtibat, buluşma ve gizlenme yeri olarak da kullanmaya başlamıştır. Örgütün temel yapı taşı olan cami, Diyarbakır İskenderpaşa Camisinde 1989 yılında başlayan ilk örgütlenme, 1994 yılına gelindiğinde il merkezindeki 162 cami ve mescitten 90'ının kontrol altına alındığı bir yapıya ulaşmıştır. Yapılanmaları, cami sorumlusuna bağlı faaliyet gösteren ziyaret ve zekât ekipleri, muhasebe, ders ve kültür elemanlarından oluşmaktadır. Camilerde başlayarak hücre evlerine kadar devam eden eğitim çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. İlk

aşamada dinî konularda verilen dersleri takiben, hazırlanan raporlar ve özgeçmiş yazımlarının değerlendirilmesinden sonra ikinci aşamaya geçecek öğrencilere tebliğ ve davette bulunmaktadır. Daveti kabul edenler ikinci aşama eğitime alınmakta; örgütün siyasi kanadından kişilere de bu eğitimlerde görev verilmektedir. Bu süreçte dinî ve siyasi konularda toplantılar yapılmakta, tebliğ ve davetin yöntemleri anlatılmaktadır. Askerî kanatta silahlı eylemlere katılacak olanlar da bu grup içerisinde seçilmektedir. Askerî eğitimde kendilerine katılmayanların “Hizbulşeytanlar” olduğu fikri aşılansarak silahlı mücadelenin kutsallığı konusunda bir anlayış birliği oluşturulmaktadır.

2.5.2.Silah Temini

Albay Arif Doğan’ın “Jitemi Ben Kurdum” isimli kitabında bahsettiği bilgiler, Hizbullah mensuplarının Hüseyin Velioğlu liderliğinde bir dönem güvenlik güçleri tarafından Geçici Köy Korucuları ve Jandarma İstihbarat Timlerinden oluşan karma bir birlikle PKK terör örgütüne karşı kullanıldıkları şeklindedir.

“Biz de karşı propaganda faaliyetlerinde bulunmak amacıyla o sıralarda Batman bölgesinde ajan olarak kullandığımız Hüseyin Velioğlu adlı çok akıllı bir kişiyi görevlendirdik. Çok dindar ve donanımlı bir kişiydi. Ülkücü tandanslıydı. Milliyetçiydi. Bunun üzerine Hüseyin Velioğlu’nun kendi seçtiği adamlardan oluşan bir kadro ile faaliyetlerine başlamasına imkân verdik. Gercüş bölgesinde istihdam edilmeye başlandılar, eğitimlerini de Hüseyin Velioğlu veriyordu. Daha sonra onların güvenliklerini sağlam için Geçici Köy Korucularını yanlarına verdik.”⁵⁷

PKK’ya karşı mücadele etmek amacı ile kurulan bu karma birlikler, PKK’nın stratejisini izliyordu. Gayri resmi olduklarından, bağlı oldukları herhangi bir kanun ya da tüzük mevcut değildi. Bu sebepten dolayı çok çabuk kararlar verip uygulamaya geçiriyorlardı. Kısa süre sonra Batman bölgesi başta olmak üzere birçok alanda PKK’nın zayıflamasına neden oldular. Karma timlerin bu başarısının ardından gönüllü olarak katılımlar olmaya başlandı. Bu katılımlar ile büyüyüp genişleyen karma timlere silah ve mühimmat temini için Devletin örtülü ödeneğinden yararlanma yoluna gidildi. Batman Valisi Salih Şarman’ın girişimleri ile istenilen silahlar devlet adına ihale ile alınarak batmana getirildi. Vali Salih Şarman, terör örgütü PKK ya karşı Geçici Köy Korucuları ve Jandarma timlerinden oluşan ortak bir birlik için bu silahların alındığını söylüyordu. Haliyle bu silahlar karma birliklerdeki Hizbullah’ın kullanımına sunulmuştu. Silahların, hâlihazırda Hizbullah’ın etkin olduğu Batmanın Gercüş ilçesine bağlı birkaç köyde, Hizbullah mensubu imamların görev yaptıkları camilerin altında saklandığı söylene de, bu durum hiçbir zaman açıklığa kavuşturulmamıştır.⁵⁸

⁵⁷ Arif Doğan, Emekli Albay, **Jitemi Ben Kurdum**, isimli Kitabından, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011

⁵⁸ Salih Şarman, **Proje: Karma Özel Hareket Birlikleri, Rutin Dışı**, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2007, s. 41

2.5.3.Gelir Kaynakları

Yasa dışı olarak faaliyet gösteren yapılanmaların, ideolojisi ne olursa olsun faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için mutlak suretle sürekli gelir kaynaklarına ihtiyaçları vardır. Bu tür

illegal yapılanmalar finansal ihtiyaçlarını gene yasadışı faaliyetler ile karşılamaktadırlar. Bunlar gasp, soygun, hırsızlık, haraç, fidye, sahtecilik, insan kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı ile örgüt tabanından sağlanan aidat, bağış, kurban derileri, zekât ve ticari faaliyetlerdir.

Yapılan etkin mücadelelerden dolayı, illegal yöntemlerle kaynak temininde zorlanan örgütler, oluşturdukları yandaş kuruluşlar (şirket, dernek, vakıf, kültür merkezi vb.) vasıtasıyla yeni gelir temin etme yöntemleri geliştirmektedirler. Ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütlerinin, yukarıda sayılan yöntemlerle finans temin etmenin yanı sıra, en büyük gelir kaynağı Avrupa’da yasayan Türk vatandaşlarından topladığı paralar oluşturmaktadır. Bu durum Hizbullah terör örgütü içinde geçerlidir.⁵⁹

Hizbullah’ın gelir kaynaklarının başında Zekât gelmektedir. Kendi mensuplarından gelirleri oranında, mensubu olmayanlardan ise zorla zekât adı altında haraç alıyordu. Örgüt halk içinde örgütlenme modeli ile kimin ne kadar gelire sahip olduğunu çok iyi biliyor ve buna göre haraç alıyordu. Hizbullah bu ülkede Zekât toplamaya ehil tek grubun kendileri olduğuna dair fetva ’da çıkarmıştı.⁶⁰

Gelir kaynağının ikinci önemli kalemini Bağış yani infak oluşturunuyordu. Bir nevi aidat olarak dile getirebileceğimiz bağış, grubun bütün mensuplarından her ay gelirleri oranında zorunlu olarak alınan bir kalemdi. Hizbullah için bu gelir şekli önemli bir yer teşkil etmekte idi. Kurban bayramlarında toplanan kurban derileri toplu olarak tüccarlara verilerek önemli bir gelir elde edilmekteydi.⁶¹

⁵⁹ Ahmet Uslu, *Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları*, Akademik Bakış Dergisi, Bahar Dönemi, Polis Akademisi Yay. Ankara, 2002, s. 20

⁶⁰ Selahattin Güral, *Terör ve Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları*, Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Makale, 2015

⁶¹ Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Terörizm, Hizbullah Terör Örgütü, Finans Kaynakları, s. 8

Türk Hava Kurumu’nun örgütün tehditleri nedeni ile faaliyet gösteremediği Güneydoğu’da Hizbullah 1990-2000 yılları arasında sayısı milyonlara varan kurban derisi topluyordu. Güvenlik birimlerinin raporlarına göre sadece 10 yılda toplanan derilerin parasal değeri 3,5 trilyonu. Yine örgütün Ramazan aylarında fitre ve zekât adı altında topladığı haraç toplamı 6 trilyonu aşıyordu.⁶²

Terör örgütü içinde PKK ile çatışmalarında ölen ve hatta kendi öldürdüğü militanları adına ağıtların ve örgütün propagandasının yapıldığı “şehitler kervanı” ismindeki kaset serisi el altından satılarak gelir elde edilirdi.⁶³

Finans kaynağı olarak nitelendirilen bir başka kalem ise, Hizbullah’ın baskıları sonucu bölgeden ayrılmak zorunda kalan diğer grupların üyelerine ait el konulan malvarlıklarıydı. El konulan bu mallar arasında bulunan ticarethaneler Hizbullah adına işletiliyordu. Menzil kitabevi grubu mensupları ile PKK’lılardan elde edilen mallar bu kapsamdaydı.

Kaçırılan şahısların üzerinde bulunan para, çek, senet, altın vs. gibi maddi değeri olan eşyalar paraya çevrilerek gelir kaydedilir. Ayrıca ilk yıllarda sadece fidye amaçlı olarak kaçırılan şahıslar olduğu da tespit edilmiştir.⁶⁴

Hizbullah fahri imam olarak bölgedeki camilerde görev yapan kendi mensubu imamlar aracılığı ile camilerde halktan çeşitli adlar altında yardım topluyordu. Aynı zamanda merkezi yerlerde bulunan camii tuvaletlerinden de gelir elde ediyordu. Zira bu tuvalet gelirlerinden elde

edilen miktar azımsanmayacak büyüklükte idi. İslami literatürde Müslümanların kullandığı fitre, zekat ve sadaka gibi yardımların yanı sıra örgüte sempati duyan sempatizan kesimin gönüllü olarak bağışladığı ev, araba, arsa, para ve ziynet eşyaları da bir başka gelir kalemini oluşturmaktaydı.

⁶² Mehmet Faraç, **Hizbullah'ın Kanlı Yolculuğu**, Güniz Yayıncılık, İstanbul, 2002, s. 65

⁶³ Ercan Çitlioğlu, **Türkiye'de Dini Terörizm ve Hizbullah, Dünyada ve Türkiye'de Terör**, T.C. Merkez Bankası Yayınları, Ankara, 2002, s. 148

⁶⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü, Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, Terörle Mücadele ve İstihbarat kurs notları, hizmete özel sayısı, 1996, s. 78/79

Hizbullah'ın gelir kaynakları arasındaki son kalem ticari faaliyetlerdir. Ticari faaliyetler deyince, dolmuş, taksi, kitabevi, çay ocağı, lokanta, ticarethane gibi yerlerin gelirleri anlaşılmaktadır. Yukarıda ismi geçen ticari işletmeler, örgüt ile direk bağı bulunmayan fakat güvenilir ve hesap sorulabilir kişiler seçilerek bunlar adına işletilmesi sağlanmak suretiyle sürekli bir gelir elde ediliyordu. Büyük tarla ve arazilerin işletmeleri de bu kapsamda değerlendirilmekteydi.

Toplanan gelirler, ilk toplayandan başlanmak sureti ile kayıt altına alınıyordu. Bu kayıtlar, bir üst sorumluya iletilmek sureti ile devam ederek, en son Hüseyin Velioğlu'nda toplanıyordu. Toplanan gelirler için banka kesinlikle kullanılmıyordu. Her şey nakit olarak elden getirilip götürülüyordu. Toplanan gelirlerden siyasi ve askeri kanat sorumlularının her türlü ihtiyacı karşılanıyordu. Para trafiğinde banka gibi yasal yollar kullanılmadığı için, Hizbullah'ın son operasyonlarda arşivi ele geçirilmesine rağmen bu kadar büyük miktarlardaki parasının neden ele geçirilemediği sorusuna bir cevap niteliği taşımaktadır.

2.6.Hizbullah'ın Diğer Gruplara Yaklaşımı

Hizbullah mensupları, toplulukları etkilemek için konuşmalarında, hak olduklarını ama tek olmadıklarını dile getirerek bir bakıma insanları kandırmaktadırlar. Ama Hizbullah'ın burada takiiye yaptığını anlamak güç olmasa gerek. Bölgede fetva yayınlayarak İslam adına zekât toplamanın yalnızca kendilerine ait olduğunu, kendileri dışında hiçbir grup ve cemaatin bunu toplamaya ehil olmadığını bildirmek ve ardından da biz haklıyız ama tek hak biz değiliz demek gerçek niyetlerini gizledikleri anlamına gelmektedir.

Hizbullah mensupları beyanatlarında; İslami grup ve cemaatlerin birbirlerine herhangi bir menfaat gütmenden kayıtsız şartsız bağlanmaları gerektiğini, İslam birlikteliği için sınırlı bir şekilde belli konular gözetilerek bir araya gelinmesinde bir sakınca bulunmadığını dile getirmektedirler. Sol görüşlü terör örgütü mensupları ile tartışmaya girmek çok zordur. Çünkü bu şahsiyetler sürekli olarak kitap okur ve kendilerini bakış açılarına göre geliştirirler. Bu sebepten herhangi bir ortamda sol görüşe mensup örgüt mensupları ile tartışmaya girmek büyük bir bilgi ve birikim ister.

Dini motiveli terör örgütleri arasında Hizbullah mensuplarının durumu sürekli okuyarak kendilerini geliştiren sol görüşü benimseyen örgüt mensuplarının durumu gibidir. Hizbullahçılar da dini literatürü sürekli okuyup münazara ederek kendilerini geliştirmektedirler. Bunun için din konusunda yeteri kadar bilgisi olmayan kişi ve grupları çok çabuk etkileri altına alabilmektedirler.

“Said-i Nursi’nin deyişiyile; “Herkes benim meşrebim, mesleğim ve mektebim haktır diyebilir. Ancak, hak yalnızca benim meşrebim, mesleğim veya mektebimdir demeye hakkı yoktur.” şeklindeki veciz beyanını kendimize prensip olarak kabul ettik. Mücadele hayatımızın her döneminde sürekli bu prensibe bağlı kaldık. İslam dairesi içindeki bütün Müslüman grup ve cemaatlara bu anlayışla yaklaşım gösterip, ilişkilerimizi buna göre düzenledik.”⁶⁵ ifadeleri, Hüseyini Sevda isimli internet sitesinde Hizbullah yöneticilerinin beyanlarıdır. Hizbullah mensupları Said-i Nursi’nin ifadelerini kullanarak kendilerinin diğer gruplara karşı ne kadar adil ve hoşgörülü olduklarını anlatmaya çalışmaktadırlar.

“Cemaat olarak biz,... İslami mücadeleyi sekteye uğratmak ve engellemek için İslam düşmanlarının elinde bir araç durumuna düşmeyen, her grup, cemaat veya hareketi kardeş bilir, bu cemaat ve hareketlerle, İslam’ın öngördüğü kardeşlik hukuku çerçevesinde samimi ilişki içinde olmayı ve İslam’a hizmet yolunda iyilik ve takva üzerinde yardımlaşmayı İslami bir sorumluluk ve şer’i bir görev olarak kabul ederiz.”⁶⁶ Hizbullah adına yapılan bütün bu kardeşlik ve birliktelik çağrıları, Doğu ve Güneydoğu illerinde kendileri dışındaki bütün grupların tamamının ya yok edildiğini yâda bölgeden çıkmak zorunda bırakıldıklarını unutmamak gerekir.

⁶⁵ İsa Bagasi, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış, İslami Cemaat ve Gruplara verilen Önem, Kendi Dilinden Hizbullah*, s. 33, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 27.06.2015

⁶⁶ İsa Bagasi, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış, İslami Cemaat ve Gruplara verilen Önem, Kendi Dilinden Hizbullah*, s. 38, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 27.06.2015

2.6.1.PKK ile İlişkiler

Hizbullah’ın yönetim kadrosu olsun, militanları olsun, sempatizanları olsun, örgütün tamamının Güneydoğulu ve Kürt kökenli olmaları ve beyanatlarında sık sık Kürdistan vurgusunda bulunmaları bir nevi “etnisizm” içermektedir. Aynı “etnisizmin” PKK terör örgütünde de olduğu düşünülürse, aynı milletin içinden çıkmış iki farklı düşünce yapısına mensup iki farklı grup ile karşı karşıyayız.

“Hizbullah; Kürt halkının İslami ve insani haklarının güvence altına alınacağı anayasal çözüm, özerklik, federasyon ve bağımsızlık gibi tüm seçeneklerin tartışılabileceğini düşünmektedir. Halk bu seçeneklerden istediğini kendisi için seçmekte serbesttir. Hizbullah, bu konuda İslami açıdan bir sakınca görmemektedir. Ancak istenilen çözüm, Müslüman Kürt halkının inancına ve kültürüne uygun düşen ve tüm haklarına kavuşabileceği İslami yönetim altında yaşayacağı bir çözümdür.”⁶⁷

Yukarıdaki beyandan da anlaşılacağı üzere, Hizbullah ne kadar adilane ve demokrat olduğunu beyan etmekte, Kürt halkının yaşamı için yönetim şeklini kendisinin belirlemesi gerektiğini dile getirmekte, fakat en nihayetinde bu yönetim şeklinin İslam modeli olması gerektiği vurgusunu yapmaktadır.

Hizbullah’ın PKK ile anlaşamamasının ana nedeni, PKK’nın ideolojisidir. Bu ülkede Komünizm yıllar boyunca ülke insanının ve İslamın en büyük düşmanı olmuştur. Marksist/Leninist bir ideolojiye sahip PKK’nın varlığı hem bölge insanının yaşam kültürünü hem de dini inancını tehdit etmektedir. Bu tehdidin ortadan kalkması için halkın

bilinçlendirilmesi ve gerekirse PKK ile silahlı mücadele edilmesi gerekmektedir. En nihayetinde bu durum gerçekleşmiş, 1991 yılı itibari ile PKK ile silahlı mücadele başlamıştır.

⁶⁷ Kürt Meselesine Bakış, Hizbullah Manifestosu, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

Hizbullah “laik Kemalist düzeni” yıkmak için öncelikle hâkim güç olması gerektiğinin farkında idi. Bunun için Doğu ve Güneydoğu’da ne kadar grup ve cemaat varsa ya çatışarak onları yok etti. Ya da baskı ile bölgeden kaçıp gitmelerine sebep oldu. Artık karşısında tek engel kalmıştı. “Hizbuşşeytan” olarak gördüğü PKK. PKK’yı da bitirdiğinde artık sıra laik ve Kemalist düzene gelecekti.

Hizbullah, PKK’yı, Müslümanları öldürmekle, Ermenilerle işbirliği yapmakla, komünizme hizmet etmekle ve Müslüman bir toplumu bölmeye çalışmakla suçladı. “Hizbullah militanları çok geçmeden Batman, Diyarbakır ve Van’da PKK’lı düşmanlarını öldürmeye başladı, operasyonlarında şüphe çekmemek için de sıklıkla kadın kılığına girdiler. Yıllarca süren bu mücadele PKK ve diğer Kürt gruplar içinde beş yüzü aşkın kişinin ölümüne yol açtı.”⁶⁸

“Hizbullah’a göre, ilk olarak PKK terör örgütü, bölgedeki en geniş çapta örgütlenmeye sahip, Hizbullah grubunu baskı altına alabilmek ve boyun eğdirmek amacıyla, Mayıs 1991 yılında Mardin-İdil İlçesinde Sabri Karaaslan ve eşi Hayriye Karaaslan’ı öldürmüştür. Bunun üzerine, Hizbullah terör örgütü PKK terör örgütüne karşı silahlı eylemlere başlamış ve iki taraftan da pek çok militan ve sempatizan kaçırılmış ya da öldürmüştür. 1991–1995 yılları arasındaki dönemde her iki taraftan 700’e yakın sempatizan ve militan öldürülmüştür. Bu eylemlerin 500 kadarının yasadışı Hizbullah örgütü, 200 kadarının ise PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği değerlendirilmektedir. 1995 yılı içerisinde iki örgütün karşılıklı olarak birbirlerine karşı düzenlemiş oldukları eylemlerden kaçındıkları görülür. PKK Hizbullah ile barışmak zorunda olduğunun farkına varmıştır. Bu süreçte PKK ile Hizbullah arasındaki arabuluculuğu Kuzey Irak’taki Kürt lider Mesut Barzani’nin yaptığı bilinmektedir.”⁶⁹

⁶⁸ *Dış Basında Türkiye*, T.C. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Yayınları, 2003, Ankara

⁶⁹ Ömer Alper Yurtseven, *Türkiye’de Faaliyet Gösteren Dini Bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze, 2006, s.74

2.6.2.İslami Cemaat ve Gruplarla İlişkiler

PKK gerek militan sayısı, gerek sempatizanı, gerek maddi gücü, gerek silah gücü ve gerekse stratejisinden dolayı uluslararası alanda gördüğü destek sayesinde Hizbullah için dışlı bir rakipti. Hizbullah onun için PKK’yı en sona bıraktı. Öncelikle küçük grup ve kişisel çıkışları engellemeye yönelik çalışma içine girmiştir. Her ne kadar biz hak olanız ama tek hak olan biz değiliz açıklamasında bulunsu da, tek bir çatı altında toplanılmadan laik Kemalist düzenin bozulamayacağını bildiği için bütün İslami cemaat ve gurupları tek çatı altında toplamaya karar kılmıştı. Bunun için ilk önce kendilerinin içinden ayrılma Menzil kitapevi isimli grubu, PKK terör örgütü ile işbirliği yaparak kendilerinin yerlerini ve isimlerini PKK’ya verdiklerini iddia etmişlerdir. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti istihbarat örgütleri ve kontra örgütleri ile anlaşarak

kendilerinin bertaraf edilmesi için çalışmalar yaptıkları suçlaması ile hedef göstermişlerdir. Yapılan mücadele sonunda Menzil kitapevi isimli grubunun lideri Fidan Güngör ortadan kayboldu. Bu grubunun birçok yöneticisi bölgeden kaçarak başka yerlere taşındılar. Bölgede kalanlar ya İlim grubuna biat ettiler, ya da tek tek yakalanıp sorgulandılar. Kaçanların mal varlıklarına el kondu. Biat için İlim grubuna sığınanlardan yüklü diyetler alındı. Sorgulanıp öldürülenlerin ise tüm mal varlıklarına örgüt adına el konuldu.

Bu durumu gören diğer İslami grup ve şahsiyetler seslerini çıkaramadılar. Bu grupların mensuplarının bir kısmı gönüllü olarak Hizbullah'a katıldı. Bir kısmı sesiz kalmayı tercih etti. Şahıs bazında ise ön plana çıkan kimseler tehdidin farkında olduklarından köşelerine çekilmeyi uygun buldular.

Bölge dışında İslam adına hareket eden cemaat ve gruplar ise Hizbullah'ın bilgisi olmadan bölgeye giremeyeceklerini biliyorlardı. Hizbullah herhangi bir konu istişaresi için bile olsa diğer İslami grup ve cemaatlerin fikrini alması gerektiğinde, bu grupların fikirlerini alıyor, fakat son sözün kendisinde olmasına gayret gösteriyordu.

2.6.3. Güvenlik Güçleri ile Olan İlişkileri

Hizbullah terör örgütünün gerek ortaya çıkış yeri, biçimi ve zamanı, gerekse kullandığı yöntemler uzun süre tartışma konusu olmuştur. Kimilerine göre Hizbullah; İran devriminden etkilenen İslami hassasiyete sahip Kürt gençlerin kurduğu bir örgüttü. İran tarafından kendilerine destek veriliyordu. Kimilerine göre; Hizbullah terör örgütü Devlet tarafından kurulan bir Hizbulkotr örgütüydü. Devlet tarafından eğitilip görevlendirilmiş milislerden oluşuyordu. Kendisine göre ise Hizbullah; PKK terör örgütünün baskılarına dayanamayan İslami hassasiyetlere sahip bölge insanının bir araya gelmesi sonucu oluşmuş bir hareketi. Hizbullah için farklı kesimlerden farklı görüşler dile getirilse de, sır perdesi tamamen aralanmış değildir.

Güvenlik güçlerinde önemli mevkilerde görev yapmış görevliler, Hizbullah'ı PKK'ya karşı kendilerinin kullandıklarını, ortak hareket ettiklerini, silah ve mühimmatın kendileri tarafından verildiğini dile getirirken, Hizbullah kanadı ise örgüt evlerinde çıkan cesetlerin kendileri tarafından öldürülmediğini, bunların "T.C." tarafından öldürülüp suçun kendi üstlerine atılmak istendiğini, sorgu kasetlerinin montajlanarak yayınlandığını dile getirerek. Bütün bunların "Cemaatin" halkın gözündeki değerini yıkmak için yapıldığını beyan etmektedir.

"Biz de karşı propaganda faaliyetlerinde bulunmak amacıyla o sıralarda Batman bölgesinde ajan ve muhbir olarak kullandığımız Hüseyin Velioğlu adlı çok akıllı bir kişiyi görevlendirdik. Çok dindar ve donanımlı bir kişiydi. Ülkücü tandanslıydı. Milliyetçiydi. Bunun üzerine Hüseyin Velioğlu'nun kendi seçtiği adamlardan oluşan bir kadro ile faaliyetlerine başlamasına imkân verdik. Gercüş bölgesinde istihdam edilmeye başlandılar, eğitimlerini de Hüseyin Velioğlu veriyordu... Gittikleri yerde çalışırken emniyetlerini Geçici Köy Korucuları sağlıyordu. Çünkü biz onları oraya gönderip ayrıca koruyamazdık. Ama onların içinde silahlı unsur olursa bir iki defa karşılık verirse diye, bunun üzerine Geçici Köy Korucuları da Hizbulkotr' un içine katıldı, bunu kimse bilmez."⁷⁰

⁷⁰ Arif Doğan, **Jitemi Ben Kurdum**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011, s. 37

T.C. 17 Ocak Beykoz operasyonu ile ele geçirdiği bu önemli fırsatı Cemaate karşı kullanarak hem kendisinin ve hem de PKK'nin çeyrek asırdır Kürdistan'da yaptığı kirli ve karanlık işleri veya yaygın deyişle faili meçhul kalmış birçok olayı Cemaate mal etme gayreti içerisine girdi. Kendisinin öldürdüğü veya birçok kirli işte kullanıp işleri bitince ileride aleyhine bir belge durumuna gelmemeleri için ortadan kaldırdığı çok sayıda insanın ölümünü Cemaate mal ederek bu doğrultuda yoğun bir kampanya başlattı. Bu amacına ulaşmak için televizyonlarda adeta ceset şovları düzenleyerek, kendisini süttten çıkmış ak kaşık gibi temiz göstermeye çalıştı. TC, Cemaat arşivinden ele geçirdiği bazı kasetleri sansürlü göstermekten korktuğu için, montaj yoluyla kendi amacına hizmet edecek şekilde getirerek basın mensuplarına ve dolayısıyla kamuoyuna yansıttı.⁷¹

Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Eski Daire Başkanlarından Bülent Orakoğlu Hatay İl Emniyet Müdürlüğü yaptığı dönemde, Hatay'da ki şehir kulübünde Adana Jandarma Bölge Komutanı olan Tuğgeneral Temel Cingöz ve İl Jandarma Alay Komutanının 'da katıldığı bir yemek yediklerini. Yemekte kapının önünde uzun boylu, yakışıklı, esmer bir kişinin durduğunu, kendisinin onu paşanın koruması sandığını ama Temel paşanın unuttuk onu Hüseyin gel diyerek çağırıp masaya oturttuğunu ifade etmiştir. Orakoğlu Ergenekon soruşturması sırasında mahkemede ifade verirken, 1991 yılında Temel paşanın yanında gördüğü bu şahsın daha sonra İstanbul'da öldürülen Hizbullah lideri Hüseyin Velioğlu olduğunu öğrendiğini dile getirmiştir.⁷²

⁷¹ İsa Bağcı, *Hizbullah'ın TC ve Ona Bağlı İstihbarat ve Kontra Örgütleriyle Yoğun Mücadelesi, Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış, İslami Cemaat ve Gruplara Verilen Önem, Kendi Dilinden Hizbullah*, s. 39, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 27.06.2015

⁷² 2. Ergenekon İddianamesi, 1. Bölüm 2008, 623 Sayılı İddianame Özeti, 6. Bölüm Ergenekon Silahlı Terör Örgütü, 6.4 Terör Örgütleri Bağlantısı, 6.4.3 Hizbullah, https://tr.wikisource.org/wiki/2._Ergenekon_Iddianamesi/1._Bölüm_2008/623_Sayılı_Iddianame_Özeti, Erişim Tarihi: 18.02.2019

2000 kışında İstanbul'da çıkan çatışmada, Hizbullah lideri Hüseyin Velioğlu ölü, örgütün iki yöneticisi de yaralı olarak ele geçirildi. Çatışmanın yaşandığı evden çıkan Hizbullah arşivi incelenmek üzere Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığına taşındı. C Şube Müdürlüğünde tutulan bu arşiv içerisinde, Hizbullah tarafından değişik tarih ve yerlerde kaçırılarak sorgulanan şahısların sorgu kasetleri yer almakta idi. Hizbullah sorguya aldığı kişileri ağırlıklı olarak Batman grubuna sorgulatmıştır.⁷³

İstihbarat Daire Başkanlığı bu kasetlerin çözümü için taşradaki İstihbarat Şube Müdürlüklerinden Kürtçe diline hâkim 15 kadar personeli geçici görevle Çankaya Yıldızdaki İstihbarat Daire Başkanlığı yerleşkesinde geçici olarak görevlendirdi. Yaklaşık 45 gün kadar süren kaset çözümlerinde çok ince ayrıntılar yer almakta idi. Sorgu kasetlerinin çözümünde yer alan bir istihbarat görevlisinin kaset çözümleri hakkında verdiği bilgileri aşağıdaki şekildedir.

“Hizbullah arşivinden ele geçen kasetler, hepimizin bir arada bulunduğu bir masa üzerinde yer alıyordu. Hepsi numaralandırılmış fakat tasnifi yapılmamıştı. Yani kimse kasetin içeriğini bilmiyordu. Kasetleri bizler dinledikten sonra ne olduğu ortaya çıkıyordu. Size ilginç

gelirimi bilmem ama sorgu kasetlerinin yanı sıra, Hizbullah üyelerine zaman zaman sohbet yapılan kasetlerle de karşılaştığımız oldu. Bu sohbet kasetlerinin birinde sohbeti yapan erkek şahıs, muhtemelen yetkili bir şahıs olsa gerek, çünkü sohbetten çok emir verir bir tarzı vardı. ‘İçimizde bulunan istihbarat elemanlarını egale etme zamanı gelmiştir. Onlar bizi kontrol ettiklerini sansınlar bizler artık onlara muhtaç değiliz. Onları ağır ağır içimizden çıkaracağız. Özellikle kadın ajanların kadınlarımıza yaklaşmasına izin vermeyin. Kadınlar bizim kadar dirayetli değiller’ şeklinde bir sohbet yaptığını dinledim ve kaset çözümünü ben yaptım.”⁷⁴

⁷³ Doğu ve Güneydoğu illerinde konuşulan yerel dil olan Kürtçenin, değişik şiveleri bulunmaktadır. Konuşma esnasında kullandığı şiveye göre kişinin hangi ilden olduğu tahmin edile bilinmektedir.

⁷⁴ Hizbullah arşivinden çıkan sorgu kasetlerinin çözümü, İstihbarat Daire Başkanlığı taşra teşkilatında görevli Kürtçe bilen personele yaptırılmıştır. Kasetlerin çözümünde görev alan ve görüşmelerimizde bize yardımcı olan personelin kimlik bilgileri güvenliği açısından gizli tutularak kod isim kullanılmıştır. Görevli bu personeli Osman Kaya ismi ile zikrettik.

Soru - Peki kasetteki kişi ajanlar derken bunu yerlimi yoksa yabancı ajanlar için mi kullanıyordu bununla ilgili bir bilgi edindiniz mi?

Cevap - Kürtçeye hâkim bir kişi olduğumu herkes bilir. Eğer yabancı ajanlardan bahsedilse idi bunu anlardım. Bana göre kasette sohbet eden kişi resmi Devlet görevlilerinden bahsediyor ve onlarla fazla içli dışlı olunmaması için talimat veriyordu.”⁷⁵

Bütün bunlar bir araya getirildiğinde Hizbullah terör örgütü mensuplarının en azından lideri Hüseyin Velioglu’nun güvenlik güçleri ile ilişki içinde olup olmadığını, eğer ilişki içinde ise nasıl bir ilişki yumağı kurulduğunu, yok eğer ilişkisi yok ise bu kadar güvenlik görevlisi ve vatandaşın neden bu tür beyanlarda bulunduklarının değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

2.7.Bölgesel Yerleşim ve Göç

Önce kendi aralarında, daha sonra PKK ile çatışan örgüt emniyet yetkililerin de dikkatini çekmiş, artık operasyon yapılması gereken silahlı bir terör örgütü olarak kabul edilmeye başlanmıştı. Bir yandan PKK ile ve kendi içindeki çatışmalar, diğer yandan güvenlik kuvvetlerinin yapmış oldukları operasyonlarla köşeye sıkışan örgüt, 1999 yıllarından sonra bir rahatlama ve kaçış yolu aramaya başlamıştı. Bu yeni stratejinin adı örgüt dilinde “hicret” olmuştur. İslam dininin kuruluş yıllarına atıfta bulunmak, yandaşlarını, bu işin ulvi bir amaç uğruna yapıldığını inandırmak için hicret kelimesi kullanılmıştır. Asr-ı Saadette Allah’ın emri gereği, bizzat Peygamberimizin önderliğinde ilk Müslümanlarca Mekke’de görülen zulüm ve baskıdan kurtulmak amacıyla yapılan hicret, Hizbullah terör örgütünce, güvenlik kuvvetlerinin operasyonlarından kurtulmak amacıyla kullanılmıştır.⁷⁶

⁷⁵ Osman Kaya, Ele Geçen Hizbullah Arşivi, Sorgu Kasetlerinin Çözümünden. Ankara, 2000

⁷⁶ Erol Mütercimler, 21.Yüzyıl ve Türkiye, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2000

2.7.1.Güneydoğu Yılları

1979 yılında dini kitabeveleri etrafında toplanıp fikir alışverişinde bulunan bir avuç Müslüman Kürt gencinin bir araya gelmesi sonucu kurulduğu dile getirilen Hizbullah, zamanla bölgede en az PKK kadar söz sahibi olan bir harekete dönüştü. Kendisi dışında bölgede İslam’ı

temsil eden otorite tanımayan bu hareket, kendisi dışındaki bütün İslami hareketleri ya bünyesine kattı ya da dağılmalarını sağladı. Hizbullah 1999 yılına gelindiğinde artık devasa boyutlara erişmiş bir güç niteliği taşımakta idi. 1998 yılına gelindiğinde nedeni bilmez ama güvenlik güçleri tarafından Hizbullah’a karşı önemli operasyonlar yapılmaya başlandı.

Güvenlik kuvvetlerinin operasyonları o derece sıklaştı ki, adeta hareket edilemez duruma gelmişlerdi. Öyle ki sadece Hüseyin Velioğlu ve birkaç şura üyesinin bildiği finans yöntemlerinin deşifresi bile an meselesiydi. Bunların ne olduğuna gelince, sadece Hüseyin Velioğlu tarafından kullanıldığı bilinen ve 2000 yılında polis tarafından Gaziantep ilinde yakalanan tankerin aynı zamanda silah kaçakçılığı için kullanıldığı ve aracın insan kaçırmak için gizli bir bölümünün de bulunduğudur.⁷⁷

2.7.2.Göç’ün Nedenleri

Hizbullah 1999 yılı başında topladığı şurada, “hicret” kararı almıştır. Bu kararın değişik nedenleri olmakla birlikte, ilk neden güvenlik güçlerinin yoğun operasyonlarından kurtularak rahat bir nefes almak, ikinci neden ise, devasa boyutlara erişen bu örgüt için yeni faaliyet alanları açmaktır. Üçüncü ve en önemli neden ise İstanbul Türkiye Cumhuriyetinde birçok şeye merkezlik yaptığı gibi İslami grup, cemaat, dernek ve vakıfların merkezleri de burada bulunmaktaydı. Hizbullah başta Salih İzzet Erdiş in başında bulunduğu İBDA/C olmak üzere diğer bütün İslami grupları ortadan kaldırmak ve bunların elde ettikleri illegal kazancı ele geçirmek için, zamanı geldiğinde de cihat için tek hâkim kalmak adına “Hicrete” karar vermiştir.

⁷⁷ Emin Demirel, *Hizbullah, IQ Yayıncılık*, İstanbul,2001, s. 98

Alınan karar gereği ilk önce Hüseyin Velioğlu ve şura üyeleri Edip Gümüş ile Cemal Tutar İstanbul iline geçmiştir. İstanbul’a yerleşen bu lider kadronun hemen ardından siyasi ve askere kanat sorumluları da İstanbul’a aktarıldılar. İstanbul’a bu toplu göç ile bölge illerde aktif bir hareketlilik gözlemlenmeye başlandı. Daha önce pasif durumda bekleyen Bursa, Sakarya, İzmit, Bolu, Edirne, Tekirdağ, Balıkesir ve hatta Ankara gibi İstanbul’a çevre illere önem verildi ve buralarda örgüt evleri kurularak il sorumluları ve askeri kanat sorumluları atandı.⁷⁸

2.7.3.İstanbul Yılları

Lider kadronun İstanbul’a geçişinin hemen akabinde, istihbarata önem verilmiştir. İstanbul’da faaliyet gösteren İslami gurup, cemaat, vakıf ve dernekler ile yöneticileri hakkında bilgiler derlenmeye başlandı. Aslında bu gruplar hakkında bilgiler mevcuttu, sadece bilgilerin güncellenmesi gerekmekteydi. Hizbullah, çok aktif bir çalışma ile kısa süre içerisinde, hem İstanbul’daki İslami gruplar hakkında gerekli bilgi güncellemelerini yaptı, hem de çevre illerdeki örgütsel yapılanmayı belirli bir seviyeye getirdi.

Hizbullah lideri Hüseyin Velioğlu şurada alınan kararlar doğrultusunda Güneydoğu illerini boş bırakmamak kaydı ile kadrolarının büyük bir bölümünü metropol illere aktarmıştır. Örgütün arşivi önce Adana’ya oradan da İstanbul’a taşındı. Hüseyin Velioğlu İstanbul gibi metropol bir ilde örgütlenmesini tamamlamadan eylemlere girişti. Aslında örgütlenme tamamlanmadan ve gerekli güvenlik alınmadan eylem gerçekleştirilmezse de, Hüseyin Velioğlu bir şekilde eylemlere girişmek zorunda kaldı.

⁷⁸ Hizbullah terör örgütünün yapılanma modelinde, iller birbirinden bağımsız olarak merkeze bağlı şekilde faaliyet yürütürler. Her ilin başında örgüt adına bir il sorumlusu bulunur. Bu il sorumlusuna eş değer nitelikte bir askeri kanat sorumlusu bulunur. İl sorumlusu örgüt merkezin den gelen emirleri uygular ve merkeze rapor verir. Askeri kanat sorumlusu ise ilde yapılacak olan silahlı her tür eylemden sorumludur.

Ama İstanbul'da tamamen örgütlenmeden, eylemlere girişmeleri kamuoyu nezdinde rahatsızlık yaratmasının yanı sıra örgütün tabanında da huzursuzluklar çıkarmaya sebebiyet vermiştir. Mersinde Konca Kuriş'in kaçırılması, İstanbul'da ZEHRA Vakfı başkanı İzzetin Yıldırım ve iki vakıf sorumlusunun ortadan kaybolmaları, siyasilerin dolayısıyla polisin üstündeki baskıları artırmıştır.

İstanbul polisi o tarihlerde gelen kamuoyu baskıları üzerine, Hizbullah terör örgütü hakkında bir çalışma yapıyordu. Her ne kadar ortadan kaybolmaların şekli Hizbullah'ın adam kaçırma yöntemi ile örtüşüyor olsa da, polis Hizbullah'ın İstanbul'da bu denli ses getirecek eylemler yapabileceğine kanaat getirmiyordu. Yâda birileri bu kanaatin oluşmasına engel oluyordu.⁷⁹

2.8.Hizbullah'ın Eylemleri

Hizbullah Terör Örgütü, kuruluşu bakımından Güneydoğu kökenli bir terör örgütüdür. Güneydoğu kuruluşlu olan bu örgüt, ideolojisi bakımından ters düştüğü PKK ile uzun süren bir mücadele süreci geçirmiştir. Bu süreçten önce kendi içinde bölünme yaşayan Hizbullah, ilk eylemlerini kendi içinde bölünme yaşayan gruba, Fidan Güngör ve arkadaşlarına karşı yapmıştır. Ardından PKK terör örgütünün şehir yapılanmasında yer alan önemli isimlere karşı eylemler gerçekleştirirken, daha sonraları güvenlik kuvvetleri ile Diyarbakır, Batman, Bingöl, Siirt, Mardin kırsalında PKK terör örgütüne karşı eylemler gerçekleştirmişlerdir.⁸⁰

Hizbullah Terör Örgütünün asıl büyük eylemleri, arşivlerini taşıdıkları İstanbul'da aldıkları karar gereği gerçekleştirdikleri Feminist Konca Kuriş, Zehra Vakfı Başkanı İzzetin Yıldırım ve Diyarbakır Emniyet Müdürü Ali Gaffar Okkan suikastlarıdır. Şimdi sırası ile bu suikastları oluş biçimlerini ve nedenlerini aktaracağız.

⁷⁹ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye'de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 235

⁸⁰ Arif Doğan, *Jitemi Ben Kurdum*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011, s. 39

Konca Kuriş henüz 16 yaşında iken Orhan Kuriş ile evlendi. Mersin'de ikamet etmeye başlayan aile muhafazakâr bir çevrede yetişmiş olduklarından, İslami hassasiyetlere sahipti. Bu hassasiyet İran İslam Devriminin ardından dünyanın birçok yerinde İslam'ı hakkı ile yaşamalarına izin verilmeyen halkların bir umut olarak gördükleri İran Devrimi, Türkiye'de de birçok kesimde heyecan oluşturmıştır. Türkiye'nin birçok ilinde 1980'lerin ardından İran devrimi gibi bir devrim yapmanın mümkün olacağı hayali kuran küçük gruplar, Türkiye'nin birçok ilinde faaliyete geçmişlerdi. Dernek, vakıf ve siyasi oluşumların kapatıldığı 80 ihtilalinin ardından, mahallelerde çeşitli evlerde dini sohbetler yapılıyor ve bu sohbetlerin o zamanlar ana teması İran İslam Devrimiydi.

Konca Kuriş de, Mersin'de özellikle Doğu ve Güneydoğulu ailelerin kendi aralarında oluşturdukları sohbet halkalarına gidip gelmekteydi. Kuriş'in 1990'lı yılların başında Nakşibendi Tarikatı mensupları ile bir müddet birlikte hareket ettiği bilinmektedir. Mersin ve Tarsus'ta Nakşibendi tarikatına mensup kişiler ile bir müddet ilişkilerini sürdüren Kuriş'in

faaliyetlerinin sadece bununla da kalmadığı bilinmektedir. Kuriş zaman zaman Nur Cemaati olarak bilinen Said'i Nursi'nin talebelerin oluşturdukları gruplarla birlikte hareket ettiği olmuştur. "Her nasılsa daha sonra Kuriş, 1996'lı yıllarda Mersindeki Güneydoğulu ailelerin aracılığı ile Türkiye Hizbullah'ı ile tanışmıştır."⁸¹

Yaptığımız araştırmalar ve edindiğimiz bilgiler ışığında ki değerlendirmelerde, Konca Kuriş 'in bu kadar sık cemaat ve grup değiştirmesi arayış içinde olan bir insandan ziyade, araştırma içinde olan bir insan modeli ortaya koymaktadır. İstihbarat elemanı olarak görev yaptığı değerlendirilen Konca Kuriş, 1992 yılından sonra Doğu ve Güneydoğu'ya sıkışıp kalmayarak Türkiye geneline açılım kararı alan Hizbullah'ın, Akdeniz yapılanmasını takip amacı ile Hizbullah'ın içine sızdırılmıştır. Bir müddet Hizbullah Terör örgütü mensupları ile bağlarını sağlamlaştıran Kuriş, daha sonra çarşaf konusunu bahane ederek Hizbullah ile bağlarını koparmıştır.

⁸¹ Soner Yalçın, *Türbanlı Bir Annenin Yazılmamış Öyküsü*, 09.01.2011, <http://www.hurriyet.com.tr/turbanli-bir-annenin-yazilmamis-oykusu-16718330>, Erişim Tarihi: 04.01.2019

Yaptığı modern İslam açıklamalarına karşılık Konca Kuriş'e, Çağdaş Yaşam Derneği, Atatürkçü Düşünce Derneği gibi sivil toplum kuruluşları, kendisine görüşlerini belirtmek sureti ile medyatik olma fırsatı vermişlerdir. Bu durumu iyi kullanan Konca Kuriş, kamuoyunda feminist söylemleri sayesinde kısa sürede tanındı. Kuriş'in öldürülmesine sebep olarak o günün yazılı ve görsel medyası her ne kadar feminist görüşlerini ve çağdaş söylemlerini gösterse de, asıl öldürülme sebebi, Hizbullah Terör örgütüne yapılan operasyonlar sırasında ele geçen sorgu kasetlerinde ortaya çıkmıştır. Konca Kuriş'in sorgulandığı kaset, istihbarat birimleri adına Hizbullah içinde yaptığı faaliyetlerden dolayı öldürüldüğünü kesinleştirmiştir.⁸²

Dönemin en büyük ve etkin medya güçlerinden olan Hürriyet Gazetesinin, emniyet birimlerinden aldığı bilgilerde, Kuriş in içinde bulunduğu örgütten ayrıldığı sebeple aynı örgüt tarafından öldürüldüğü bilgileri mevcuttur. Buna rağmen devamında ve sonraki tarihlerde başta Hürriyet Gazetesi olmak üzere yazılı ve görsel basında Kuriş'in öldürülme nedeninin ısrarla feminist fikirleri ve çağdaş düşüncesi olduğu vurgusunun yapılması kafaları karıştırmaktadır. Konca Kuriş'in ölümü ile ilgili Ruşen Çakır'ın da verdiği bilgilerde, bir dönem içlerinde bulunduğu Hizbullah tarafından öldürüldüğü vurgusu yapılmıştır.⁸³

Nihayetinde Hizbullah Terör örgütü adına faaliyet yürüten ve o dönemde örgütün sözde Akdeniz Bölge Sorumlusu olan Emin Ekinci güvenlik güçleri tarafından yakalandıktan sonra verdiği ifadesinde, "Konca Kuriş'in, kaçırılma emrini ben verdim. Konca'yı evinin önünden kaçıran ekip, bir mahallede başka bir ekibe teslim etti. Bu ekip de, Konca'yı bir kamyonetle başka bir adrese götürdü"⁸⁴ ifadelerini kullanmıştır.

⁸² Hüseyin Yılmaz, 19.01.2011, <http://www.milliyet.com.tr/gonca-kuris-neden-olduruldu--gundem-1341564/> İsimli İnternet Sitesinden Alınmıştır, Erişim Tarihi: 04.01.2019

⁸³ Ruşen Çakır, *Geçmiş bugün ve gelecek kışkacında Türkiye Hizbullah'ı, Vahşetin adı Hizbullah*, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kiskacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi: 21.02.2019

⁸⁴ Emin Ekinci, Hizbullah Terör Örgütü Askeri Kanat Sorumlusu, Güvenlik Güçlerine Verdiği ifade tutanağından,

Konca Kuriş, güvenlik güçleri tarafından yetiştirilerek belirli grupların içine yerleştirilen istihbarat elemanlarından biridir. İslami grupların takip edilmesi amacı ile zaafı kullanan bu kadın, kargaşa adına İslam'ı tahrif etmekle görevlendirilen bir grup tarafından

öldürüldü. Örgütlerin içine sızarak bilgi temini sağlayan elemanlar sıklıkla kendilerinin tek olduğu yanılgısına düşmektedirler. Yasadışı örgütlenme modellerinde, örgüt içinden güvenlik güçleri ile bağlantılı militanların olduğu gibi, güvenlik güçlerinin içinden de, çeşitli nedenlerle örgütlere bilgi sızdıranlar sürekli olmuştur.

Hizbullah'ın bir diğer önemli eylemi Zehra Vakfı Başkanı İzzettin Yıldırım'ın kaçırılıp sorgulandıktan sonra öldürülmesi olmuştur. Kürt kökenli olmasına rağmen ılımlı fikirler benimsediği söylenen Yıldırım'a göre; Türkiye Cumhuriyeti günümüze kadar, bir devlet politikası olarak, Kürt dili ve kimliğini inkâr ede gelmiştir. Ona göre bu inkâr ve zulme karşı çıkan PKK hareketi, Kürtler arasında rahatlıkla taraftar bulmuş ve her geçen gün büyümüştür. Zehra Vakfı, İslâmî emir ve yasakları referans alan bir oluşum olarak, her iki tarafın da tarz-ı hareketlerinin yanlış olduğunu savunmuştur.⁸⁵

Ülkenin doğusunda şiddet sarmalı ve baskıdan bunalan halkın talebi, her iki tarafın da bazı meselelerde “tavizler” vererek, artık şiddetin durdurulmasını arzulamıştır. İşte bu manada İzzeddin Yıldırım, Türkiye’de Kürtçe İslami yayın olan “Nubihar’ın” yayınlanmasını sağlar ve bu yayının etkisini gösterecek sohbet ve hizmetlerle ön planda bir çalışmanın önderliğini yapar. Bir taraftan da Van’da inşaatı devam eden Said’i Nursi’ye ait bir projenin Zehra Üniversitesinin kuruluş aşamasını tamamlaması için gayret sarf eder.⁸⁶

⁸⁵ Metin Yazarel, *Kürt Açılımı ve Med-Zehra Vakfı*, Makale, 23 Kasım 2016, <http://www.yazarel.com/genel/kurt-acilimi-ve-med-zehra-vakfi/>, Erişim Tarihi: 04.01.2019

⁸⁶ Metin Yazarel, *Kürt Açılımı ve Med-Zehra Vakfı*, Makale, 23 Kasım 2016, <http://www.yazarel.com/genel/kurt-acilimi-ve-med-zehra-vakfi/>, Erişim Tarihi: 04.01.2019

İzzettin Yıldırım kürtçü fikirleri ile bilinmekteydi. Bu fikirlerine rağmen, Yıldırım, şiddetin kullanılmasına kesinlikle karşıydı. Yıldırımın şiddeti tasvip etmemesi, muhafazakâr Kürtlerin birçoğu tarafından olumlu karşılanırken, bazı Türkçü yazar ve düşünürler tarafından da kürtçü fikirleri dolayısıyla ayrımcı olarak nitelendirildiği olmuştur. Tabi ki bu nitelendirmeler mesnetsiz değildi. Güvenlik güçlerinin PKK terör örgütünün şehir yapılanmalarına karşı yaptığı operasyonlarda, PKK’nın şehir komitelerinde yer alan bazı şahısların Zehra grubu mensubu oldukları tespit edilmiştir. Bu şahıslarla yapılan mülakatlar sonucu; PKK’nın şehir yapılanmasına destek vermelerinin sebebini; “*Kürdistanın kurulması için ortak mücadele etmek amacı ile destek veriyorduk. Kürdistanın kuruluşundan sonra yönetimi İslamlaştırmak için ayriyeten çaba sarf etmemiz gerektiğini biliyorduk. Bunun da tek başımıza Kürdistanı kurmaktan daha pratik bir çözüm olduğuna inandığımız için bu yolu seçtik.*”⁸⁷ şeklinde beyan etmişlerdir.

Mütedeyyin olarak bilinen Zehra grubu üyelerinin, Marksist/Leninist olarak bilinen PKK grubuna destek vermeleri tamamı ile şahıs bazında kalmıştır. Zehra vakfı ile PKK yöneticileri arasında bu türden bir ilişki yaşanmamıştır. Bu mesafeli davranış Med/Zehra grubunu PKK grubundan ayırmıştır. Bu sebepten Zehra grubunun faaliyetlerine destek verenlerin büyük bölümünün Kürt kökenli gençlerden oluşmasının yanı sıra, Türk kökenli gençlerden de bu grup içerisinde faaliyet gösterenlerin sayısı azımsanamayacak kadar çoktur.

1990’lı yılların başlarında özellikle Güneydoğu illerinden başlayarak Türkiye’nin birçok iline yayılan faili meçhul cinayetler, ülkenin bir kargaşaya sürüklenmesi için atılan adımlardan sadece biriydi. 1990’lı yıllarda, devletin bazı kurumlarında yuvalanmış militan

şahsiyetler tarafından Türkiye’de bir şeyler için hazırlık yapılıyordu. Bu hazırlıkların içinde bulunan birçok kişi, yapılanların nedenini bile bilmiyordu. Onlar sadece kendilerine verilen görevleri yerine getiriyor gerisine karışmıyorlardı.

⁸⁷ Ankara Emniyet Müdürlüğü, Tem Şube Müdürlüğü, Görüşme Bilgi Notları, *Ankara, 1998*

Yapılan bu faili meçhul cinayetlerin amacı; ülkede bir darbe gerçekleştirilmesi için zemin oluşturma çabalarıydı. Ülkede ekonomik krizin yanı sıra, terör olayları da tırmandırılmaktaydı ki, toplum mevcut iktidarların ülkeyi yönetemediğine kanaat getirsin ve olası bir darbenin ardından bunun bir zorunluluk olduğuna kanaat getirsin şeklinde bir düşünce hâkimdi.

İkinci olarak ise, PKK Terör örgütünün doğu ve güneydoğu illerinde şiddetten dolayı antipati toplamaya başladığı bir dönemde, güvenlik güçlerinin yoğun operasyonları sonucu Hizbullah’ta kadrolarının büyük bir kısmını metropol illere kaydırması. Böyle bir dönemde Zehra Vakfı özellikle Diyarbakır gibi büyük kentlerde bedava sağlık ve eğitim hizmetleri sunarak halkın sempatisini toplamaktaydı. Bu durum, PKK nezdinde pek hoş karşılanmasa da, halkın tepkisi ile karşılaşmamak için Zehra grubuna karşı doğrudan bir eyleme girişilmemişti. PKK’nın üstlenmek istemediği Zehra Vakfı başkanı İzzetin Yıldırım’ın infazını her nasılsa Hizbullah üstlenmişti. Ya da birileri tarafından bu cinayet Hizbullah’a havale edilmişti.⁸⁸

Üçüncü olarak, Zehra Vakfı yönetiminde bulunanlar ile bunların çevresinde yer alan düşünürlerin amacı; ülkeyi yönetenler ile halkın arasını düzeltmek, ülkedeki terör ve kargaşanın bitirilmesi için PKK ile Devletin siyasi otoritesi arasında arabuluculuk girişimlerinde bulunmaktı. Zehra Vakfı başkanı İzzetin Yıldırım, hayatta iken bu tür bir çalışmanın sonucunu göremedi. Öldürülmesinden sekiz yıl sonra, Türkiye Cumhuriyetini yöneten siyasi irade ile PKK terör örgütü yöneticileri barış görüşmelerinde bulunmak amacı ile Norveç’in Oslo kentinde 2008/2009 yıllarında bir araya geldiler. Terörün bitmesini istemeyen odaklar, görüşmelerin olumlu bir sonuç vermesinden endişe duyuyordu. Bununla ilgili barış sürecini başarısızlığa uğratmak için boş durmadılar. 14 Temmuz 2011 de Diyarbakır’ın Silvan ilçesinde çıkan çatışmada 13 asker ve 7 PKK’lı hayatlarını kaybettiler.⁸⁹

⁸⁸ Mehmet Yanmış, *Yakın Dönemde Kürtler, Kimlik, Din, Gelenek*, E Kitap, Diyarbakır, 2017, s. 31

⁸⁹ www.cnnturk.com/2011/turkiye/07/14/diyarbakirda.catisma.13.sehit/622932.0/index.html, İnternet Sitesinden, Erişim Tarihi: 04.01.2019

Daha sonra sözde “KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan”, 2012 Haziran ayında, gazeteci Avni Özgürel’le yaptığı söyleşide, "Oslo’da çözüme çok yaklaşıldığını, kendisinin de süreci yakından takip ettiğini" söyledi. Karayılan, “14 Temmuz 2011’de Diyarbakır’ın Silvan ilçesinde 13 asker ile 7 PKK ‘linin hayatını kaybettiği çatışmanın sürece çok zarar verdiğini de söylemişti.”⁹⁰

Zehra Eğitim ve Kültür Vakfının hedef alınmasının ana sebebi; Türkiye’de terörü bitirmek adına Hükümet ile PKK arasında arabuluculuk yapmak istemelerinden kaynaklanıyordu. İzzetin Yıldırım, siyasi iktidara yakın isimleri tanıması hasebi ile faaliyete geçmiş ve bu konuda siyasilere, sorunun silahla çözülemeyeceğine dair telkinlerde bulunmuştur. Siyasi kanattan olumlu işaretler alan bu grup, Kürt aydınlar vasıtası ile PKK ile temasa geçerek sorunun barışçıl yollarla çözümünü konusunda her iki tarafı da görüşmelere davet ederek, Kürt sorununun siyasi yollarla çözülmesi için girişimlerde bulunmuşlardır. Kürt

sorunun kansız çözüm fikri terörden beslenen odakları tedirgin ettiğinden, bu fikrin mimarı olana İzzetin Yıldırım'ın infazı, Hizbullah'a havale edildiği yönünde kanaatler mevcuttur.

Dördüncü olarak ise, Zehra Vakfı eğitime büyük önem vermektedir. Türkiye'nin birçok ilinde, dersane ve öğrenci evleri mevcuttur. Aynı zamanda gurubun dergileri ve iller bazında radyosu da bulunuyordu. (*Marmara bölgesinde faaliyet yürüten Sınav Eğitim Kurumları, Radyo 16 bunlardandır.*)

Nur cemaati kökenli olan grupların eğitime büyük önem verdikleri herkes tarafından bilinmektedir. Gençlerin fenni eğitimlerinin yanı sıra dini eğitimlerini de almaları için çaba gösterdiklerini, üniversite öğrencilerinin hedefte olması sebebi ile öğrenci evleri açtıklarını ve bu öğrenci evlerinde kalan öğrenciler üzerinden eğitim faaliyetlerini sürdürdükleri bilinmektedir. Nur gruplar arasında iki grup faaliyetleri açısından diğerlerinden ayrılmaktadır. Bunlar Fettulah Gülen'in başını çektiği Gülen grubu ve İzzetin Yıldırım'ın başını çektiği ZEHRA grubudur. Her iki grup da ev sistemine ek olarak dersane ve medya faaliyetlerine ağırlık vermektedirler.

⁹⁰ Avni Özgürel, "KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan" ile röportajından, Haziran 2012

Zehra grubunun, medya ve dersane çalışmaları ile kendi gibi aynı sistemi uygulayan Gülen grubunu tedirgin ettiği bilinen bir gerçektir. Grup olarak Zehra'yı yok etmek çok güç olsa da beyin takımını yok etmek grubun dize getirilmesi için yeterliydi. İşte Zehra Yönetiminde bulunan üç yöneticinin Hizbullah'a havale edilmesinin bir diğer nedeninin, Gülen grubunun ileriki yıllarda gerçekleştirmeyi planladığı faaliyetlerini garantiye almak adına güçlü gördüğü rakiplerinden birini daha yok etmek için taşeron bir örgüt kullanmış olabileceği şeklinde değerlendirmeler kamuoyunda yer almıştır. Son dönemde Gülen grubunun bir terör örgütü olarak yaptıklarının ortaya çıkması da bu değerlendirmeleri destekler niteliktedir.⁹¹

Bu sebepler göstermektedir ki; Zehra Vakfı başkanı İzzetin Yıldırım, PKK gibi şiddeti desteklemediğinden, yaşadığı ülkenin daha huzurlu bir ülke olması adına kargaşa ve terörün bitirilmesi için taraflar arasında arabuluculuk yapmak istediği için. Hizbullah gibi İslam adına radikal söylem ve eylemlerde bulunmak yerine daha ılımlı söylemlerde bulunduğu için. Fundamentalist bir sivil toplum kuruluşu şeklinde ifade edilen Gülen grubunun önünün açılması için, Taşeron bir terör örgütü mahiyeti taşıyan Hizbullah Terör Örgütüne havale edilerek 1999 Aralığının son günlerinde İstanbul'da kaçırılmak suretiyle işkenceye tabi tutularak öldürülmüştür.

Hizbullah'ın bir diğer önemli eylemi de, Okkan suikastıdır. Ali Gaffar Okkan, aslen Sakarya doğumlu olan Okkan, 1967 yılında henüz 15 yaşında iken Polis kolejine girerek emniyet camiası ile tanışmıştır. 1973 yılında akademiden mezun olarak meslek hayatına başlamıştır. Okkan, İstanbul Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümü mezunudur. Emniyet teşkilatında değişik illerde çeşitli kademelerde görev aldıktan sonra, 1993'te 1. sınıf emniyet müdürlüğüne terfi ederek Kars İl Emniyet Müdürü olmuştur. 1997'de ise Diyarbakır İl Emniyet Müdürü olarak atanmıştır.

⁹¹ Yeni Nesil Terör, Fetö'nün Analizi, Fetö Çalıştay Raporu, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, Rapor No: 10, Ekim 2017, s. 25

Kars gibi küçük bir ilin Emniyet Müdürlüğünden Diyarbakır gibi metropol bir ilin Emniyet Müdürlüğüne atanmak onun için büyük bir onur ve gurur olmuştur. Yeni atandığı ilin, terör nedeni ile yıllarca Batıya göç vermiş olması, Diyarbakır'ı kritik bir konuma sokmuştu. Gaffar Okkan, Hizbullah terör örgütünün deşifre edilerek güvenlik güçlerinden ayrıştırılmasında büyük rol oynamıştır. Okkan Diyarbakır'da masa başında çalışan bayan memurları halk ile kaynaşmak adına sokağa göreve çıkarmıştır. Bunun semeresini de kısa zamanda almıştır. Okka'nın yaptığı hizmetler, halka yakınlaşmak için sosyal devlet ilkesinin gerekliliklerini kendi kurumunda had safhada yaşatması şeklinde olmuştur. Bu durum onu Diyarbakırlıların gözünde bir kahraman yapmıştır. Artık Diyarbakır halkının haksızlıklara karşı şikâyetlerini dile getirebilecekleri bir Okkan abileri, babaları vardı.⁹²

Okkan bununla da kalmayıp gençlerin spora yönelerek, terörden uzak durmaları için Diyarbakır spor maçlarına büyük önem verdi. Gençlerin maçlara gelmeleri için büyük gayretler sarf etti. Kendisi de örnek teşkil etmek namına Diyarbakırspor'un bütün maçlarına katılmaktaydı.

Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü görevinde iken 24 Ocak 2001 günü saat 17.40 sıralarında makamından Valilik Binası'na makam aracıyla seyir hâlindeyken, Sezai Karakoç Bulvarı üzerinde Et Balık Kurumu ile Eflâtun Park arasında, kimliği belirsiz kişilerce pusuya düşürülerek açılan ateş sonucu olay yerinde şehit edildi. Bu cinayet hâlâ çözülememiş olmakla birlikte, Kamuoyunda, Hizbullah tarafından işlendiği iddia edilmektedir.⁹³

Gaffar Okkan için yazılı ve görsel medyanın yazdıkları hemen hemen birbirinin aynı cümleleri içermektedir. Sebebi ise bir bürokratin bir terör örgütü üzerine fazla gitmesinin ardından, örgüt yönetiminin aldığı karar ile bürokratin suikasta kurban gitmesi şeklinde yorumlanmasındandır. Normal bir çerçeveden

⁹² Mehmet Işık, *Terör Sorununa Diyarbakır'dan Bakmak*, Karadeniz (Black Sea), Üç Ayda Bir Yayımlanan Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Ankara, Kış 2016, Sayı. 8, s. 161

⁹³ Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), *Türkiye İnsan Hakları Raporu 2007*, Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları, Ankara, Mayıs 2008, s. 54

bakıldığı zaman, Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü görevini yürüten Ali Gaffar Okkan, Hizbullah Terör örgütüne karşı verdiği mücadele ile bilinmektedir. Bu olayın ardında gizli olan gerçekler olduğunu iddia edenlerde vardı. Bu iddiaların ortaya çıkma sebepleri nelerdi. Okkan ve ekibi sadece Hizbullah'a değil PKK'ya karşı da operasyonlar düzenlemekte, bu konuda hem Hizbullah hem de PKK'dan ayrılan ya da yakalanan örgüt elemanlarını itirafçı olarak aktif şekilde kullanmıştı.

Ortada bir gariplik vardı. Yapılan suikast elbette ki bir örgüte mal edilecekti. Ama durum hiçte görüldüğü gibi değildi. Öncelikle Okkan neden Diyarbakır halkı tarafından çok sevildi ve halen onların gönlündeki saygınlığını korumaktadır. Sonrasında ise neden Okkan kendi mensup olduğu teşkilatı tarafından istenmeyen adam ilan edilmişti. İşte bu iki soru cevabını bulduğu zaman, Okkan suikastının nedenlerinin bütün açıklığı ile ortaya çıkacağı kanaatindeyiz.

Okkan'ın yaptığı aslında sosyal devlet ilkesinin bir gerekliliği idi. Kayıp çocukların bulunarak ailelerine teslim edilmesi, yaşlı insanların devlet eli ile ihtiyaçlarının bir kısmının giderilmesi, hastaların gidecekleri yerlere en uygun araçlarla bırakılarak ihtiyaçlarının karşılanması, bütün bu yaptıkları sosyal devlet ilkesinin gerekliliğidir. Ama o zamanlar,

Türkiye'deki bürokrasi karmaşası bütün devlet kurumlarını sarmış durumdaydı. Bakanlıkların taşra kuruluşları mevzuatın dışında hareket etmiyorlar, kendi rutinleri içinde devamlılıklarını sürdürüyorlardı. Bu durum uzun yıllardan beridir bu şekilde sürmekteydi.

Okkan gibi bürokrasiye fazla takılmayan bürokratlar, mevzuatı çiğnemek uğruna bile olsa devletin imkânlarını vatandaş lehine kullanmaya başlayınca vatandaş tarafından bir kahraman gibi görülmeye başlandı. Devletin kolluk görevlileri Diyarbakır gibi doğu illerine atandıkları zaman bir önyargı ile gelmekte idiler. Bu ön yargıda bölge insanının PKK terör örgütünün görüşleri doğrultusunda Marksist-Leninist Kürtçü bir düşünceye sahip oldukları bilinci mevcuttu. Güvenlik güçleri kendilerinin ve ailelerinin güvenliklerini tesis etmek için, kendilerince yeni yaşam alanları oluşturdular. Birçok il ve ilçede başta Polis evleri ve Ordu evleri olmak üzere sivil halkın giremediği yerler güvenlik güçlerinin bir araya geldikleri toplu yaşam alanlarına dönüştü. İşte böyle ayrışmanın olduğu ve iki cepheli bir yaşam biçiminin ortaya çıktığı Diyarbakır gibi bir ilde, bir Emniyet Müdürü bütün tabuları yıkarak halka yakınlaşmış. Sosyal devlet anlayışı kapsamında kurumunun imkânlarını halk lehine seferber etmiş ve bu konuda elinden gelen çabayı göstermişti. O dönemde Diyarbakır Polis evinin sivillere hizmet vermesi talimatını vermiş, bununla halk ile güvenlik güçlerinin arasındaki kutuplaşmayı kaldırmak istemişti. Ama bu durum kendine bağlı bazı polislerin pekte hoşuna gitmemişti. Onlar; Okkan'ı sosyal demokrat görüşe sahip olması hasebi ile PKK sempaticisi olarak görüyordu. Bu grubun başını ise o zamanlar emniyet içinde önemli birimlerde görev yapan ve saygın polisler olarak tanınan, emniyet içinde herkesin abi diyerek hitap ettiği Gülen Cemaatine mensup polisler çekmekte idi. Neydi, neden Okkan bazı kararlarından dolayı hedefe konmuş ve kendi personeli tarafından bu derece nefret edilir bir duruma gelmişti.⁹⁴

Bir diğer neden ise, Diyarbakır'da görev yapan bürokratların bir sonraki görev yerlerinin ya Ankara ya da İstanbul olmasından kaynaklanmaktadır. Ali Gaffar Okkan, başarılı bir Emniyet Müdürüydü. Diyarbakır halkı tarafından sevilirdi. Bu durum onu siyasilerin gözünde de başarılı bir bürokrat olarak gösteriyordu. Okkan'ın Diyarbakır'dan sonraki muhtemel iki görev yerinden birincisi Emniyet Genel Müdür Yardımcılığı, ikincisi ise İstanbul Emniyet Müdürlüğü idi. Mesleki teamüller bunu gerektiriyordu. Okkan hangi göreve atanırsa atansın her iki halde de Gülen grubu bu durumdan büyük zarar görecekti. Çünkü kadrolaşmasını Okkan'ın olduğu yerde yapmanın zor olduğunu biliyorlardı. İster Hizbullah, Hüseyin Velioğlu'nun ölümünden sorumlu tuttuğu için, isterse, Gülen grubunun önünün açılması için öldürülmüş olsun. Sebebi ne olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti'nin halk tarafından sevilen bir bürokrati, kendisini seven halkın gözleri önünde suikast sonucu öldürülmüştür. Ölüm sebebi ne olursa olsun, bu suikastın açığa çıkarılmasının siyasi erkin işi olduğu gerçeğini değiştirmez.

⁹⁴ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye'de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 266

2.9.Hizbullah'ın Sonu

Türk Hizbullah'ı, Türkiye tarihinde Siyasi İslam adına yasadışı olarak örgütlenmiş ender yapılardan biridir. Kendileri tarafından Kürdistan olarak nitelendirdikleri Güneydoğu illerinde kitapevleri çevresinde bir araya gelerek yapılan fikir alışverişleri sonrası ortaya çıkan bu yapı, bölge insanının Müslüman Kürt kimliğine vurgu yaparak yeteri sayıda taban

oluşturmuş ve bu tabanı yönlendirmesini de iyi bilmıştır. Meydana gelen bu devasa taban ile yetinmeyip hareketin faaliyetlerini İslami bir devrim adına tüm Türkiye’ye yaymak için metropol illere açılım sağlayan hareket, farkında olmadan kendi sonunu hazırlamıştır.

Beykoz operasyonu sonrasında Hizbullah’ın bittiği söylentileri birkaç yıl devam etmiştir. Dağılma süreci yaşadığı belirtilen Hizbullah, sonrasında Sivil Toplum Kuruluşları, Dernekler, Vakıflar, Platformlar ve mitinglerle tekrar boy göstererek yasallaşma sinyalleri vermiştir. Silahlı bir örgütten yasal bir platforma geçiş aşaması olarak değerlendirilen bu zaman sürecinde, Hizbullah militanları ortalarda görülmemiş, boy göstermemiş ya da eylemlere kalkışmamışlardır. Bu durum Hizbullah’ın yasallaşma sürecini kolaylaştırmıştır. Hizbullah yasallaşma sürecinde toplumsal tabanda örgütlenmeyi ve toplumun devletin sağlamada yetersiz kaldığı ihtiyaç ve taleplerini karşılama yoluyla tabanını genişletmeyi hedeflemiştir.⁹⁵

2.9.1.Beykoz Operasyonu

Zehra Vakfı Başkanı İzzetin Yıldırım ile vakfın iki yöneticisinin ortadan kaybolmasının ardından, Zehra Vakfı yöneticiler kamuoyu nezdinde, vakıf çalışanlarının bulunması için siyasiler üzerinde baskı kurdular. Bunun üzerine çalışmasını derinleştiren polis, İzzetin Yıldırım ile birlikte ortadan kaybolan iki yöneticinin kredi kartlarını takibe aldı. Teknik takip sonucu, Beykoz’da bir villaya ulaşan polisler, villada girişilen çatışma sonrasında, Hüseyin Velioglu ölü olarak ele geçirilirken, yanında bulunan Edip Gümüş ve Hüseyin Tutuk ise teslim olmuşlardır.

⁹⁵ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye’de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 266

“*Kendi Dilinden Hizbullah*” kitabında durumu değerlendirerek açıklamalarda bulunan Hizbullah lideri İsa Bagasi’nin belirttiği gibi, Hizbullah Terör örgütünün sonu, kimsenin düşünmediği, plansız bir şekilde, beklenmedik bir zamanda, beklenmedik bir şekilde gelişerek vukuu bulmuştur.

“17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz’da gerçekleştirilen ve Cemaat liderinin öldürülmesi ile neticelenen büyük operasyonun gerçekleştirilme şekli ile ilgili olarak değişik kişi ve çevrelerce değişik söylemlerde bulunduğu, bununla ilgili gerçeklerin kamuoyunda dillendirildiği gibi olmadığını bunlara cevap niteliğinde konunun açıklanma mahiyetinde kendileri tarafından da dile getirildiğini anlatan İsa Altsoy; operasyondan bu yana geçen süre içinde ortaya çıkan durum ve elde edilen bilgiler ışığında bu operasyonu analiz ederek, bazı sonuçlar çıkardıklarını söylemiştir.⁹⁶

Hizbullah gibi genç ve tecrübesiz bir örgütün, operasyonlarda polisin hareket tarzı ile ilgili bu kadar ayrıntıyı bilmesi, güvenlik kuvvetleri ile bir geçmişlerinin olduğuna dair bir kanıt niteliği gibi görünmektedir. Kendi Dilinden Hizbullah kitabında Beykoz’daki operasyon ile ilgili olarak, operasyon saati, gelen polislerin sayısı, güvenlik önlemlerinin alınış biçimi, çevredeki sivillerin boşaltılmamış olması gibi konulara değinin Bagasi, aslında bu konular ile ilgili olarak güvenlik kuvvetleri kadar bilgilerinin olduğunu itiraf etmektedir. Bu tür bir bilgi birikimi ise ancak tecrübe edilerek kazanılır. Güvenlik Kuvvetlerinin harekât tarzına ilişkin detaylı bilgilerin sol terör örgütleri tarafından bilinmesi Türk kamuoyunun yabancı olmadığı bir durumdur. Fakat Hizbullah gibi dini motiveli bir örgütün bu kadar bilgiye sahip olması elbette ki yadırganmaktadır. İsa Altsoyun farkında olmadan açıkladığı aslında, biz daha önce

güvenlik güçleri ile birlikte hareket ettiğimizden, Beykoz'daki operasyonun plansız ani gelişen bir durum olduğunu tespit etmiş durumdayız. Olarak algılanmalıdır.

⁹⁶ İsa Bagasi, *Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış*, **Kendi Dilinden Hizbullah**, s. 248, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 29.06.2015

2.9.2.Ele Geçen Arşiv

Hizbullah bu güne kadar ülkemizde faaliyet göstermiş terör örgütleri içerisinde en kapsamlı ve gizli çalışmayı yapan örgüttür. İlk kuruluş aşamasından itibaren her türlü bilgi ve belgenin arşivlenmesi yapılmıştır. Bölge arşivleri olduğu gibi doğrudan liderin kontrolünde bulunan merkez arşiv de vardır.

En küçük birimden başlamak şartı ile hangi alan faaliyeti olursa olsun yapılan her türlü çalışma, her türlü tespit, düzenli olarak kayıtlara geçirilmekte ve haftanın belirli günlerinde üst sorumluluk alanlarına aktarılmaktadır. Örgütsel notun niteliğine göre burada değerlendirilebilecek bilgiler değerlendirilmekte fakat yine de bilgisayar ortamı için ön hazırlık amacı ile bir takım çizelgelere dökülerek bir üste aktarılmaktadır. Genelde sistem; bir ildeki bütün notların il sorumlusunun kontrolünde olan bir eve ulaştırılarak burada sadece bu işle ilgili şahıslar tarafından çizelgelere dökülmesidir. Oldukça önem verilen bu yerlerde mutlaka silah bulundurulur ve herhangi bir baskın halinde notlar imha edilene kadar bu silahlar kullanılır. Örgütün genel fetvası eğer üstünde önemli örgütsel not olan var ise bunu kaptırmamak için elinden geleni yapacak, gerekirse çatışmaya girecektir, şeklindedir.⁹⁷

Bu şekilde belirli merkezlere intikal ettirilen istisnasız olarak bütün notlar üst sorumlular tarafından değerlendirilir, sorunlarla ilgili çözümler üretilir ve en küçük bilgi kaybını önlemek için bilgisayar ortamında arşivlenir. Tasnif edilmiş her türlü bilgiye bu şekilde kolayca ulaşmak mümkün olmuştur.

Bu güne kadar güvenlik güçlerince yapılan operasyonlarda; Beykoz Arşivi olarak bilinen arşivin birincil elden tanığı ve oluşturucusu olan Hizbullah; gerek Hizbullah Ana Davası'nda, gerek kamuoyunda sıklıkla bu arşivlerin kamuoyuna açılması gerekliliğini ifade etmektedir. Şüphesiz, Beykoz Arşivi'nin kamuoyuna sunulmasını isteyen Hizbullah, güvenlik güçlerinin haricinde bu konuda bilgi sahibi olan yegâne kaynaktır. Arzu edilmesi durumunda söz konusu arşive muadil bilgiler

⁹⁷ Zuhuri Küçükkaya, *Türkiye'de Terör ve Terörün Gelişimi*, Polis Dergisi, Ankara; 2003, sayı, 34, s. 11

Hizbullah tarafından, döneme tanıklık etmiş, bu arşivleri bizzat oluşturmuş, eylemlere katılmış ve raporlar yazmış kişilerin toplumsal hafızaları aracılığıyla paylaşılabılır. Bu bağlamda gerçekten Hizbullah'ın çekinecek herhangi bir nedeni yoksa bu arşive dair tanıklıkları neden şeffaf bir zeminde tartışmadığı merak konusudur. Dahası arşivin çoğunlukla kamuoyunda infial yaratma, işkence ve şiddet görüntülerindeki tahammülfersa özellikler gerekçesiyle kamuoyuyla paylaşılmadığını ifade eden güvenlik güçlerinin, söz konusu başka grupların eylemleri olunca bu hassasiyeti göstermediği aşikârdır. Doğal olarak akıllara 1990'larda Hizbullah-derin devlet bağlantılarına dair şüpheler gelmekte ve güvenlik güçlerinin arşivi paylaşmama gönülsüzlüğünün altında bu konudaki olası ilişkilerin ortaya çıkabilme ihtimali gelmektedir. Durum ne olursa olsun, her iki tarafın da Beykoz Arşivi etrafında odaklanan şüpheleri gidermek

ile ilgili söylemlerine paralel adımlar atması, tarihin karanlıkta kalmış bu dönemini aydınlatma konusunda araştırmacılara ve kamuoyuna katkıda bulunacaktır. Aksi takdirde, söz konusu arşivin kısım kısım ve toplumsal algıyı manipüle amacı güdülerek ortaya çıkarılma ihtimali bulunmaktadır.⁹⁸

2.9.3. Dağılma Süreci

Beykoz operasyonundan sonra, ele geçen arşivin deşifresinden, Türkiye genelinde birçok ilde operasyonlar yapıldı. Yapılan operasyonlarda hücre evleri tespit edilip, illerin siyasi ve askeri kanat sorumluları yakalandı. Birçoklarına göre Hizbullah'ın belinin kırıldığı ve artık toparlanamayacağı bilgileri ortalıkta yer aldı. Kamuoyu Hizbullah vahşetini unutmaya başladığı esnada, 24 Ocak 2001 günü Diyarbakır'da Gaffar Okkan suikastı gerçekleştirildi. Ardından birçok yazar Hizbullah'ın bitmediğini çeşitli il ve ilçe kırsalı isimleri vererek buralarda kamplarının olduğunu yazdılar. Beykoz operasyonun ardından dağılma sürecine giren Hizbullah'ı bir araya getirip, bu suikastı yaptıranların Hizbullah'ı eylemsel anlamda son kez kullandıkları aşikârdır. Hizbullah bu suikastın akabinde yasallaşma süreciyle tekrar ortaya çıkmıştır. Yasallaşma süreci örgütün tamamen bittiği anlamına gelmemelidir

⁹⁸ Mehmet Kurt, *Din Şiddet ve Aidiyet: Türkiye'de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014, s. 268

2.10. Hizbullah'ın Yasallaşma Çalışmaları

24 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz'daki hücre evinde çıkan çatışma sonrasında Hizbullah'ın hem lideri öldürüldü, hem de liderinin ölümünden sonraki en büyük felaket yaşanarak örgütün arşivinin tamamına yakını güvenlik kuvvetlerinin eline geçti. Örgüt arşivinin güvenlik güçleri tarafından deşifre edilmesinin ardından Türkiye genelinde örgütün hücre evleri ortaya çıkarıldı. Siyasi ve askeri kanat sorumluları illerde yapılan operasyonlar sonucu tutuklanarak cezaevlerine gönderildi. Örgütün militan kadrosuna yönelik operasyonların ardı arkası kesilmedi. Sempatizan kadronun ise tamamına yakınının bilinmesine rağmen eylemsizliklerinden dolayı herhangi bir tutuklamaya maruz kalmadılar.

Hizbullah'ın dışarda kalan çok az sayıdaki sorumlusu çok hızlı karar vermek zorundaydılar. Ama ne yapacaklarını bilecek durumda değildiler. Dışarda olan örgüt mensupları, avukatları aracılığı ile örgütün cezaevinde bulunan üst kadrolarıyla yaptıkları görüşmeler sonucunda, gerek örgütün tamamen dağılmasını önlemek ve gerekse elde edilen kazanımların yitirilmemesi adına çareler düşündüler. Sonuç olarak örgüt tabanının yasal bir dernek adı altında toplanmasının uygun olacağına karar verilerek çalışmalara başlandı.

2.10.1. Mustazaf Der

Hizbullah terör örgütünün arşivi güvenlik güçlerinin eline geçtikten sonra, arşivlerin deşifresine yönelik yoğun bir çalışma başlamıştı. Arşivlerdeki bilgiler deşifre oldukça, örgüt ile birlikte hareket edenler tespit edilmeye ve bunlara karşı operasyonlar gerçekleştirilmeye başlanmıştı. Yakalananların dışında, Hizbullah'ın lider kadrosunda bulunup da yakalanmayanlar, yurtdışına çıkarak Avrupa ülkelerine sığındılar. Almanya, Hollanda, Fransa, İsviçre gibi Türklerin ve Müslümanların yoğun bulunduğu Avrupa ülkelerine yerleşen Hizbullahçılar, hem arşivlerinin tekrar ele geçirilmesi korkusu yaşamayacak, hem de toplayacakları yardımlar ile örgütü ayakta tutabileceklerdi. Geriye Türkiye'de kalan tabanı bir arada tutabilmek ve faaliyetlerinin devamını sağlamak kalmıştı.

Hizbullah tebliğ sisteminde doğrudan tebliğ çalışması yaparak, Türkiye'deki diğer İslami cemaatlerden farklı bir yol izlemişti. 2000 kışından sonra bu tutumun yanlış olduğu değerlendirilerek dolaylı tebliğ modeline geçilmişti. Gazete, dergi, kitap gibi yayınlar ile hedef kitleye fikirlerini benimsetme modeline geçtiler. Dernek, vakıf, kermes gibi sosyal etkinlikler düzenleyerek insanlara dolaylı tebliğ yapılmaya başlandı. Hizbullah bu şekilde yaparak bir nevi diğer vakıf ve cemaatleri taklit etmeye başlamıştı. Hizbullah geçmişten gelen mezar evler ve vahşet görüntülerinin negatif imajını silmek için, yurt içinde ve yurtdışında dernekler açmıştır. Bu dernekler aracılığıyla kurban organizasyonları düzenlenerek etkinliklerden elde edilen gelirlerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılması sağlanmıştır. Aynı zamanda İslam'a yapılan herhangi bir saldırıya karşı kitleleri organize ederek geniş katılımlı toplantı ve protesto gösterileri düzenlemeye başlamıştır.⁹⁹

Sonuç olarak Hizbullah, tabanını bir arada tutmak için 2004 yılında Mustazaf Der adı altında legal bir yapılanmaya gitmiştir. Güvenlik Güçlerinin Mustazaf-Der'e denetimler sonucu yazdıkları yüklü miktarda cezalar, iller ve ilçeler bazında farklı isimlerde vakıf ve derneklerin kurulmasına yol açtı. Güneydoğuda hemen hemen bütün il ve ilçelerde ilin ya da ilçenin isminin kısaltılması sonucu dernekler kuruldu bu şekilde birbirinden bağımsız gibi görünün bu dernekler aslında tek bir merkezden yönetiliyordu. Tek merkezden yönetilen bu derneklerin bilinenleri; Mustazaf-Der, Muhtaçlarla Dayanışma Derneği, Umut-DER, Bilge-DER, Toplumsal Dayanışma ve şura Derneği, Anadolu İlim Derneği, şefkat Eli Derneği, Sason Rahmet Pınarı Derneği, Beşiri Hizmet Derneği, ikra Eğitim Derneği, Semere-DER, Sevgi-DER, Hür-DER, Akid-DER, İlim-DER, Sahabe-DER, Cami-DER, Köy-DER, Sağ-Çev-DER'dir.

⁹⁹ Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ile Mücadelede Önleme Stratejileri Çalıştayı Değerlendirme Raporu II, Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM, Ankara, 2009

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının Mustazaf-Der'in kapatılması için hazırladığı ve Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesine sunduğu iddianamede "Örgütün cezaevlerinden tahliye olan örgüt mensupları öncülüğünde Diyarbakır ilinde **Mustazaflar ile Dayanışma Derneği** altında, cezaevinden çıkan örgüt mensupları ile haklarında bugüne kadar işlem yapılmayan örgüt mensupları ve sempatizanlarını bir araya getirmek suretiyle örgütsel birleşmeyi temin etmek, cezaevinde bulunan örgüt mensuplarının ve dışarıda bulunan yakınlarının çeşitli ihtiyaçlarını gidermek, yeni bir yapılanma ile belirlenen strateji doğrultusunda propaganda faaliyetlerinde bulunmak, eleman temini ve ileriye dönük örgütün amaçları doğrultusunda kurulduğu ifade edilmektedir" ifadelerine yer verilmiştir.¹⁰⁰

Mahkeme, bu tespitlerin ardından Mustazaf-Der 'in "mevcut anayasal düzeni yıkarak şer-i esaslara dayalı teokratik bir devlet kurmayı amaçlayan yasadışı Hizbullah terör örgütünün amacı doğrultusunda faaliyetlerde bulunduğu, demokratik laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetlerde bulunduğu anlaşıldığı" gerekçesiyle derneğin feshine karar vermiştir. Hizbullah, siyasi olarak çatısı altında tabanlarını topladıkları derneğin mahkeme tarafından feshine karar verilmesinin ardından, karar kesinleşmeden yeni çözüm yolları aramaya başlamıştır.

2.10.2.Hüda Par

Anadolu Ajansı'nın aktardığına göre, Yılmaz, Mustazaf-Der 'in kapatılmasının ardından parti kurma çalışmasına başladıklarını dile getirmiştir. Yılmaz, yeni partiyi, "sistemin değil halkın partisi; halkın içinden çıkan, hakkın ve haklının savunucusu olmaya aday bir parti" diye tanımlamıştır. Partinin amaçlarını ise Yılmaz şöyle özetledi: "Bu toplumda, bu ülkede; huzurun, barışın, adaletin, kardeşliğin tesisi için çalışacağız ve bu doğrultuda ülkenin tüm sorunlarına adalet, kardeşlik ve hakkaniyet içinde çözüm üreteceğiz."¹⁰¹

¹⁰⁰ Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının, Diyarbakır 2 Asliye Hukuk Mahkemesi, Mustazaf-Der İddianamesinden, Diyarbakır, 2008

¹⁰¹ https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/12/121217_huda_party_turkey, Erişim Tarihi: 01.01.2018

Bu haberdan de anlaşılmaktadır ki, Mustazaf-Der 'in kapatılma kararının ardından Hizbullah'ın, tabanını kaybetmemek adına siyasi bir oluşum içine girme kararı aldığı gözlemlenmektedir. Aslında bu fikir Mustazaf-Der' in eski Genel Başkanı Mehmet Hüseyin Yılmaz'ın Avrupa ziyaretleri sırasında buradaki Hizbullah sözde lideri İsa Bagasi Kod isimli, İsa Altsoy tarafından kendisine talimat olarak verilmiştir. Görüşmeler Almanya'da yapılmış, İsa Altsoy' un yanı sıra Hizbullah'ın Askeri ve Siyasi kanat sorumlularından birkaçının da bu görüşmelerde hazır olduğu, kararın istişare ile alındığı Hizbullah tabanına yapılan ev sohbetlerinde anlatılmıştır.

3.SONUÇ

“Hizbullah”; temelleri Türk üniversitelerinde 1970’li yılların ortalarında filizlenmiş olan İslami Devrim düşüncesinin kitapevleri etrafında belirli bir olgunluğa getirilmesi sonucu 1979 da kurulmuş dini motiveli bir terör örgütüdür.

Kuruluşundan 1991 yılına kadar örgütlenmesini tamamlamak için yoğun gayretler sarf etmiştir. Gerek kendi içindeki fikir ayrılıklarını bitirmek adına, gerekse bölgede faaliyet gösteren diğer İslami cemaat ve grupları sindirmek adına çekinmeden silahlı eylemlere başvurmuştur.

Bölgenin en büyük silahlı grubu olan Marksist/Leninist PKK terör örgütüne karşı güvenlik güçleri ile ortak mücadelede bulunduklarına dair bilgi ve belgeler olmasına rağmen bu durumu hiçbir zaman kabul etmemiş, aksine PKK dâhil diğer grupların kendilerini yok etmek için güvenlik güçleri ile ortak hareket ettiğini dile getirmiştir.

İstihbarat birimlerinin raporlarına ve otoritelerin değerlendirmelerine göre Hizbullah, güvenlik güçleri ile olan örtülü ilişkisini 1991 yılına kadar devam ettirmiştir. 1991 yılında Adana Bölge Komutanı Tuğgeneral Temel Cingöz'ün bir suikast sonucu öldürülmesinin ardından güvenlik güçleri ile olan bağlarını tamamen koparan Hizbullah, artık kendi başına hareket etmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren bölgede tek hâkim olmak için PKK terör örgütü ile açıktan silahlı mücadeleye girmiştir. Bu mücadelenin sonunda belli kazanımlar elde edilmiş olursa da, güvenlik güçleri ile koparılan bağlar grubu bir terör örgütü olarak hedef listesinin başına taşımıştır.

1996 yılına gelindiğinde Hizbullah, artık bölgede en önemli ikinci güç niteliğinde idi. Her an dengeleri değiştirebilecek insan ve silah gücüne sahipti. Tabi bu güç beraberinde güvenlik güçlerinin baskılarında getirmiş oldu. 1996-1999 yılları arasında güvenlik güçlerinin kendilerine yaptığı operasyonlar sonucu rahat bir nefes almak aynı zamanda hem militan hem de finans bakımından yeni alanlar bulmak adına Güneydoğudan batı illerine doğru bir göç (hicret) başlattılar. Bu göçün son durağı Türkiye'nin en büyük ve kozmopolittik kenti İstanbul oldu.

İstanbul ilinde Güneydoğuda olduğu gibi İslami cemaat ve grupları sindirerek tek olma sevdası ile plansız hareket eden Hizbullah, Beykoz operasyonu olarak bilinen rastgele gelişmiş bir operasyonda hem liderini kaybetmiş, hem de arşivini güvenlik güçlerine kaptırmıştı. Bu arşiv sayesinde birçok ilde hücre evleri çökertildi. Kadrolarının birçoğu yakalanarak cezaevlerine kondu. Geride kalan örgüt liderleri çareyi yurtdışına kaçmakta buldular. Yurtdışında bir araya gelerek bir şura heyeti oluşturan Hizbullah siyasi ve askeri kanat yetkilileri, aynı hatalara tekrar düşmemek ve tabanlarını kaybetmemek adına yasallaşma kararı aldılar. Önce Mustazaf Der derneğini kuran Hizbullah, faaliyetlerini bu dernek etrafında şekillendirdi. Güvenlik kuvvetlerinin takibinden kurtulamayan örgüt, Mustazaf Der in kapatılmasının hemen ardından harekete geçerek siyasi bir oluşuma dönüşme kararı aldı. Hüda Par'ı (Hür Dava Partisi) kuran hareket, tabanının belli bir zamana kadar bu siyasi oluşum eli ile yönlendirmeyi uygun görmüştür.

Hüda Par'ın kurulması, Hizbullah'ın illegal alandaki faaliyetlerine son verdiği anlamına gelmez. Hizbullah'ın özellikle askeri kanadı Şeyh Sait Seriyeleri adı altında göreve hazır bekletilmektedir. Hizbullah eski alışkanlığı olan doğrudan tebliğ çalışmasına bırakmış, dergi, gazete, kitap, sosyal etkinlik, piknik, dernek, vakıf, siyasi parti çalışmaları gibi dolaylı tebliğ modeli ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Aynı zamanda üniversitelerde gençlik yapılanması ve eğitim faaliyetleri devam etmektedir.

Gerek Hizbullah gibi siyasal İslami düşünceye sahip gruplar olsun, gerekse sol görüşleri benimseyen diğer gruplar olsun fark etmez, bu tür illegal grupların ülkemizde faaliyet alanları bulmaması adına, ülkeyi yöneten siyasilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Ülkemiz

insanının dini hassasiyetlerinin birileri tarafından suiistimal edilmesine izin verilmemelidir. Bu sebepten Devlet, kendi vatandaşının hassasiyetlerini takip edip bu konularda gerekli önlemleri almadığı sürece bu suiistimal zinciri bu şekilde işleyerek devam edecektir.

KAYNAKÇA

- Ağlar, A. Terör ve Örgütlenme, *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara,1997
- Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Bölüm 5, *Terörizm, Hizbullah Terör Örgütü, 2003 Öncesi Örgüt Yapısı*, Erzurum
- Aydın, A. H. Türkoğlu, M. E. Dini Motifli Terör Kavramı, 38. International Congress of Asian and North African Studies (ICANAS'38), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 10-15 September, Ankara, 2007
- Aydın A.H. Türkoğlu M. E. Dini Motifli Terör Kavramı, Kahramanmaraş, 2010
- Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü *Atatürk Yolu Dergisi*,56.Sayı, Bahar, 2015
- Ansiklopedik Siyasi Terimler ve Örgütler Sözlüğü, *Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları*, Ankara,1992
- Aytepe, M. *Doğuştan Günümüze İslamcılığın Türkiye Seyri: Bir Sınıflandırma Denemesi*, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özgün Araştırma, 18 Nisan 2016, Yıl 2016, Cilt 4, Sayı 1, Muş, 2016
- Bagasi İ. Ümmet Genelinde İslam'ı Yeniden Hâkim Kılma Çalışmaları, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 27.06.2015
- Bagasi, İ. Cemaatin Mücadele Tarihine Kısa Bir Bakış, *Kendi Dilinden Hizbullah*, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 27.06.2015
- Bulut, F. ve Faraç, M. Kod Adı Hizbullah, *Ozan Yayın Evi*, İstanbul, 1999
- Büyük Laresse Sözlük ve Ansiklopedisi, *Milliyet Yayıncılık*, İstanbul, 1986
- Ceylan, M. Ahmet Tulgar ile Söyleşi, *Milliyet Gazetesi*, 25.01.2000
- Çakır, R. Derin Hizbullah, *Metis Yayınları*, İstanbul, 2001
- Çakır, R. Kürt Realitesinde, Kürdistan Realitesine, Kürt Meselesine Bakış, *Metis Yayınları*, İstanbul, 2016
- Çakır, R. Geçmiş Bugün ve Gelecek Kıskaçında Türkiye Hizbullah'ı, <http://www.rusencakir.com/Gecmis-bugun-ve-gelecek-kiskacinda-Turkiye-Hizbullahi/73>, Erişim Tarihi: 21.02.2019.
- Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi; Ünite 3, Soğuk Savaş Dönemi, *Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları*, Ankara, 2014

- Çetinkaya, H. Fettulah Gülen'in 40 Yıllık Serüveni, *Günizi Yayınları*, İstanbul, 2004
- Çiçek, H. Hangi Hizbullah, *Kaynak Yayınları*, İstanbul, 2000
- Çitlioğlu, E. Türkiye'de Dini Terörizm ve Hizbullah, Dünyada ve Türkiye'de Terör, *T.C. Merkez Bankası Yayınları*, Ankara, 2002
- Demirel, E. Hizbullah, *IQ Yayıncılık*, İstanbul, 2001
- Demirci, S. Çankırı Karatekin Üniversitesi, *Nükleer Terörizm ve Tehdit Boyutlarına Yönelik Çıkarımlar*, Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, İzmir, 2012
- Doğan, N. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, *NATO'nun Örgütsel Değişimi*, 1949-1999, Ankara, 2005
- Doğan, A. Emekli Albay, Jitemi Ben Kurdum, *Timaş Yayınları*, İstanbul, 2011
- Dış Basında Türkiye, *T.C. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Yayınları*, Ankara, 2003
- Dilmaç, S. Terörizm Sorunu ve Türkiye, *EGM Yayınları*, Ankara, 1997
- Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ile Mücadelede Önleme Stratejileri Çalıştayı Değerlendirme Raporu II, Polis Akademisi Başkanlığı UTSAM, Ankara, 2009
- Erten, B. *Türkiye-ABD ilişkilerinde Truman*, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 12, Sayı 21, Balıkesir, Haziran 2009
- Ertuğrul, M. Komünizmle Mücadele Dernekleri, *İletişim Yayınları*, İstanbul, 2016
- Ergil, D. 100 Soruda, Fettulah GÜLEN ve Hareketi, Cemaatin Okulları, *Timaş Yayınları*, İstanbul, 2010
- Faraç, M. Batman'dan Beykoz'a Hizbullah'ın Kanlı Yolculuğu, *Güniz yayıncılık*, İstanbul, 2001
- Gareth H. J. Orta Asya, *Kafkaslar Enstitüsü ve İpek Yolu Çalışmaları Programı*, Birleşik Transatlantik Araştırma ve Politika Merkezi, Gerçek ile Fantezi Arasında; Türkiye'nin Ergenekon Soruşturması, Johns Hopkins Üniversitesi, Baltimore, Temmuz 2009
- Gençtürk, T. Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, Ankara, 03 Şubat 2012
- Günay, B. Birlik Vakfı, *Masonik Bir Yapı*, Anadolu Haber, 29 Aralık 2014.
- Güral, S. Terör ve Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları, *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2015.
- Güzel, S. Ç. 1979 İran İslam Devriminin ABD'nin Ortadoğu Politikasına Etkisi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı, 65, Ankara, 2018
- Hizbullah Cemaatinin Manifestosu, <http://www.huseynisevda.biz>, Erişim Tarihi: 27.06.2015
- Hizbullah Terör Örgütü; TEMÜH, Dairesi Başkanlığı, Yayınları, Ankara, 2001

- Işık, M. Şiddetin Değişmez Dili, DHKP-C ve İBDA-C Terör Örgütlerinin Söylemlerinin Benzerliği Üzerine Bir İnceleme, *Zinde Yayınları*, İstanbul, 2013
- Işık, M. Terör Sorununa Diyarbakır'dan Bakmak, Makale, *Karadeniz (Black Sea), Üç Ayda Bir Yayımlanan Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 8, Ankara, 2016
- Kabadayı, S. Kocaeli Aydınlar Ocağı dergisi, *Savaş Olmayan Toprakların Barış Gönüllüleri*, Kocaeli, 26 Temmuz 2010
- Karaca, B. *Türkiye'de Devlet'in ve PKK'nın Stratejik Dönüşümü, (Bağımsızlıktan Özerkliğe, Terörden Kürt Sorununa)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Temmuz 2015
- Keskin, M. *Patolojik Bir Vaka Terör*, Akademik Perspektif dergisi, 10 Mart 2012
- Komünizmle Mücadele Dergisi, Galip Erdem'in konuşması; "Komünizmle Mücadele Derneği 2 inci Büyük Kurultayı Yapıldı", , Sayı 6, Aydın, 1965
- Korkmaz, G. Terör ve Medya İlişkileri, *EGM Basımevi*, Yayın No: 1999-1, Ankara, 1999
- Kılıç, C. Türkiye Davası, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, (22492/93), Sayılı Kararı, Strazburg, 28 Mart 2000
- Kirişçi, K. Gareth M. W. Kürt Sorunu: Kökeni ve Gelişimi, çev. Ahmet Fethi, *Tarih Vakfı Yurt Yayınları*, İstanbul, 1997
- Kurt, M. Din, Şiddet ve Aidiyet, Türkiye'de Hizbullah, *İletişim Yayınları*, İstanbul, 2015
- Kurt, M. Din Şiddet ve Aidiyet: *Türkiye'de Hizbullah Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2014
- Kutup, S. Yoldaki İşaretler, Çev. Salih Karataş, *Dünya Yayınları*, İstanbul, 1997
- Küçükkaya, Z. Türkiye'de Terör ve Terörün Gelişimi, *Polis Dergisi*, sayı 34, Ankara, 2003
- Meşe, E. *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2013
- Mumcu, Uğur; Kürt Dosyası, *Umag Yayınevi*, İstanbul, 1997
- Mütercimler, E. 21.Yüzyıl ve Türkiye, *Güncel Yayıncılık*, İstanbul, 2000
- Oran, B. Kalkık Horoz, Çekiç Güç ve Kürt Devleti, *Bilgi Yayınevi*, Ankara, 1998
- Özdemir, Z. *Rehine Krizi ve Anaakım Medyanın Terör Eylemlerine Yaklaşımı*, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl:4, Sayı:23, Mart 2016
- Özgür, S. *Soğuk Savaş ve Sonrası Dönemde Kitle İmha Silahları ve Silahsızlanma Çabaları*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006
- Özgürel, A. Murat Karayılan, röportajından, Haziran, 2012

- Özhan, T. TBMM Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı, ABD Temsilciler Meclisi, Dışişleri Komitesi'nin, Avrupa-Avrasya ve Yükselen Tehditler Alt Komitesi'nce Düzenlenen 14 Eylül 2016 Tarihli Toplantıya Dair Tepki Bildirisi, Ankara, 2016
- Snowden E. ABD Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA), Eski Çalışanı, Basın Açıklaması, <http://www.milliyet.com.tr/edward-snowden-isid-in-arkasinda/dunya/detay/1926807/default.htm>, Erişim Tarihi: 01.01.2019
- Tulgar, A. Nimetullah Sözen İle Söyleşi, Milliyet Gazetesi, 25.01.2000
- Turan, O. Türkiye'de Komünizmin Kaynakları ve Kültür İhtilali, *Türkiye Basımevi*, İstanbul, 1967
- Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Türkiye İnsan Hakları Raporu 2007, *Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları*, Ankara, Mayıs 2008
- Şarman, S. Proje: Karma Özel Hareket Birlikleri, Rutin Dışı, *Pozitif Yayınları*, İstanbul, 09.11.2007
- Şeyhanlıoğlu, H. Doç. Dr. İŞİD'in ortaya Çıkış Süreci ve Kod Yapısı, Diyarbakır, 2017
- Türkiye Barolar Birliği, Türkiye ve Terörizm, Türkiye Barolar Birliği Raporu, *Türkiye Barolar Birliği Yayınları*, Sayı 107, Ankara, 2006
- Uslu, A. Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları, Akademik Bakış Dergisi, Bahar Dönemi, *Polis Akademisi Yayınları*, Ankara, 2002
- Yapıcı, A. Albayrak, K. *Ötekini Algılama Bağlamında Dini Gruplar Arası İlişkiler*, Dini Araştırmalar Dergisi, Eylül-Aralık, Cilt 5, Sayı 14, Ankara, 2002
- Yalçın, S. Binbaşı Ersever'in itirafları, *Analiz Yayınevi*, İstanbul, 1994
- Yalçın, S. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi; *Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele*, Isparta, 2006
- Yazarel, M. *Kürt Açılımı ve Med-Zehra Vakfı*, Makale, 23 Kasım 2016, <http://www.yazarel.com/genel/kurt-acilimi-ve-med-zehra-vakfi/internet> Erişim Tarihi: 04.01.2019
- Yanmış, M. Yakın Dönemde Kürtler, Kimlik, Din, Gelenek, *E Kitap*, Diyarbakır, 2017
- Yeni Nesil Terör, Fetö'nün Analizi, Fetö Çalıştay Raporu, *Polis Akademisi Yayınları*, Rapor No: 10, Ankara, Ekim 2017
- Yılmaz, H. Tutar, C. Varol, M. Hizbullah, Ana Davası Savunmalar, *Dua Yayıncılık*, İstanbul, 2011
- Yurtseven, A. Ö. *Türkiye'de Faaliyet Gösteren Dini Bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gebze, 2006
- Batman Asliye Hukuk Mahkemesi, 1978/27 Esas, 1978/61 Karar, sayılı kararı, Batman, 09.05.1978
- Gercüş Asliye Hukuk Mahkemesi, 1981/65 Esas, 1981/78 Karar, sayılı kararı, Gercüş Batman, 07.05.1981

- Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi, Okkan Suikastı, Hizbullah Davası, Gerekçeli Karar, Diyarbakır, 2007
- www.cnnturk.com/2011/turkiye/07/14/diyarbakirda.catisma.13.sehit/622932.html, Erişim Tarihi: 04.01.2019
- https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/12/121217_huda_party_turkey, Erişim Tarihi: 21.07.2018
- 2. Ergenekon İddianamesi, 1.Bölüm 2008, 623 Sayılı İddianame Özeti, 6. Bölüm Ergenekon Silahlı Terör Örgütü, 6/4 Terör Örgütleri Bağlantısı, 6/4/3 Hizbullah, [https://tr.wikisource.org/wiki/2. Ergenekon İddianamesi/1. Bölüm_2008/623_Sayılı_İddianame_Özeti](https://tr.wikisource.org/wiki/2._Ergenekon_İddianamesi/1._Bölüm_2008/623_Sayılı_İddianame_Özeti), Erişim Tarihi:18.02.2019
- Yalçın, S. Türbanlı Bir Annenin Yazılmamış Öyküsü, 09.01.2011, <http://www.hurriyet.com.tr/turbanli-bir-annenin-yazilmamis-oykusu-16718330>, Erişim Tarihi: 04.01.2019
- Yılmaz, H. 19.01.2011, <http://www.milliyet.com.tr/gonca-kuris-neden-olduruldu--gundem-1341564/> Erişim Tarihi: 04.01.2019

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	:Ercan TOPÇU
Doğum Yeri ve Yılı	:Diyadin 20.03.1971
Medeni Hali	:Evli
Yabancı Dil	:İngilizce
E-posta	:cincantp@hotmail.com

Eğitim Durumu

İlkokul :Açıkalın İlköğretim Okulu/Ankara
Lise :Tuzluca Lisesi/Ankara
Lisans :Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi/Eskişehir

Mesleki Deneyim

Emniyet Genel Müdürlüğü :27.09.1993 – 27.03.2018 aktif görev
Emekli :27.03.2018 tarihinden itibaren

